

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έλεγχος Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων (Παρακολούθηση εξελίξεων προηγούμενης Ειδικής Έκθεσης Μαρτίου 2019)

ΚΥΡΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ: ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ
ΑΛΛΟΙ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ: ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΕΕ-ΕΥ 11/2026

17 Μαρτίου 2026

Πίνακας Περιεχομένων

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή	iii
Πίνακας Συντομογραφιών	iv
Σημεία Αναφοράς	v
1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου	1
2. Εισαγωγή.....	7
3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις.....	9
Σχόλια Ελεγχόμενων Φορέων	52
4. Παραρτήματα.....	53
Παράρτημα I: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	53
Παράρτημα II: Μεθοδολογία	54
Παράρτημα III: Αυτούσιες απαντητικές επιστολές από Ελεγχόμενους Φορείς.....	56
Παράρτημα IV: Κύριοι Αρμόδιοι φορείς, για την λατομική/μεταλλευτική ανάπτυξη.....	110

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή

Η παρούσα Ειδική Έκθεση αποτελεί συνέχεια του ελέγχου που διενεργήσαμε το 2019 και εξετάζει τον βαθμό υλοποίησης/υιοθέτησης των συστάσεων μας από την ΥΜΑ καθώς και την τήρηση των σχετικών νομοθεσιών για την ορθή λειτουργία των μεταλλείων και λατομείων.

Παράλληλα, διερευνήθηκαν συγκεκριμένες καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία μας και αφορούσαν τη διαχείριση λατομικών δραστηριοτήτων και τις διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές. Συνοπτικά σημειώνονται τα εξής:

- **Καθυστερήσεις στις διαδικασίες αδειοδότησης:** Υποβλήθηκαν 29 αιτήσεις παραχώρησης πολεοδομικής άδειας για ανάπτυξη λατομείου κατά την περίοδο 2020-2023 και ολοκληρώθηκε η διαδικασία εξέτασης μόνο για 14.
- **Κενά στην εφαρμογή ευρωπαϊκού και εθνικού πλαισίου:** Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει ακόμη θεσπίσει κανόνες επιβολής κυρώσεων για παραβάσεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού για τις Κρίσιμες Πρώτες Ύλες.
- **Καθυστερήση στην προώθηση στρατηγικών πολιτικών:** Παρά το γεγονός ότι η Στρατηγική Μελέτη ετοιμάστηκε τον Ιούνιο του 2022, δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί, λόγω διαφωνιών μεταξύ εμπλεκόμενων Τμημάτων, και παραμένει σε επίπεδο υπηρεσιακής πρότασης με κίνδυνο να καταστεί ετεροχρονισμένη.
- **Δημιουργία Νέας Λατομικής Ζώνης (ΛΖ) στην Κοινότητα Ανδrolίκου:** Η πλήρης

συμμόρφωση με τους δεσμευτικούς όρους της Έκθεσης ΕΟΑ του Τοπικού Σχεδίου Ακάμα δεν έχει επιτευχθεί, ενώ η επέκταση του λατομείου έχει ήδη επηρεάσει αρνητικά προστατευόμενα είδη όπως η αιγυπτιακή φρουτοφυτερίδα.

- **Καθυστερήσεις και κενά στη διαχείριση των λατομείων:** Μη τεκμηριωμένος υπολογισμός εγγυήσεων και καθυστερημένη υποβολή ετήσιων εκθέσεων χωρίς επιβολή κυρώσεων.

Παρά τις πιο πάνω διαπιστώσεις, καταγράφονται και θετικές εξελίξεις σε επιμέρους θέματα όπου οι αρμόδιες υπηρεσίες προχώρησαν στην υιοθέτηση ορισμένων από τις συστάσεις της Υπηρεσίας μας, βελτιώνοντας συγκεκριμένες διοικητικές πρακτικές και διαδικασίες ελέγχου.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία υπογραμμίζει ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων πρέπει να συνδυάζεται με αυστηρή περιβαλλοντική προστασία και πλήρη συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Η ορθολογική και αειφόρος διαχείριση του ορυκτού πλούτου της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι θεμελιώδης για την οικονομική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Ανδρέας Παπακωνσταντίνου
Γενικός Ελεγκτής

Πίνακας Συντομογραφιών

ΑΕ	Άδεια Επισκόπησης
ΓΑΑΠ	Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
ΔΛΟ	Δημοσιονομική Λογιστική Οδηγία
ΕΑΑ	Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Επ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΖΔ	Ειδική Ζώνη Διατήρησης
ΕΟΑ	Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση
ΖΕΠ	Ζώνη Ειδικής Προστασίας
ΚΔ	Κυπριακή Δημοκρατία
ΛΖ	Λατομική Ζώνη
ΜΕΕΠ	Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον
ΜΕΟΑ	Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης
ΠΛ	Προνόμιο Λατομείου
ΣΜΠΕ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΤΓΕ	Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
ΤΚΧ	Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
ΤΠ	Τμήμα Περιβάλλοντος
ΤΣΑ	Τοπικό Σχέδιο Ακάμα
ΥΜΛ	Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων
ΧΑΔΑ	Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων

Σημεία Αναφοράς

6 έτη μετά την προηγούμενη Έκθεση (2019) ορισμένα βασικά προβλήματα στη διαχείριση του ορυκτού πλούτου της Δημοκρατίας εξακολουθούν να παραμένουν άλυτα

15 από τις 29 αιτήσεις (52%) δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία εξέτασης τους

6,8 μήνες ο μέσος χρόνος εξέτασης αιτήσεων άδειας επισκόπησης λόγω καθυστερημένων γνωματεύσεων από τα εμπλεκόμενα τμήματα

Έως 160.000 κ.μ. ενδέχεται να μειώσει τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα η προτεινόμενη Λατομική Ζώνη στην Κοινότητα Ανδρολίκου, προκαλώντας σοβαρούς περιβαλλοντικούς κινδύνους

€270 χιλ. μη καταβληθέντα λατομικά δικαιώματα από καταγγελία του 2019 (η υπόθεση βρίσκεται στη Νομική Υπηρεσία για παραπομπή στο Δικαστήριο)

1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου

Η Υπηρεσία μας προέβη, το 2019, σε έλεγχο με θέμα «Διαχειριστικός Έλεγχος Λατομικών/Μεταλλευτικών Αναπτύξεων». Σκοπός του συγκεκριμένου ελέγχου ήταν η αξιολόγηση των διαδικασιών, πολιτικών, Νόμων και Κανονισμών που διέπουν την ορθολογιστική και αειφόρο διαχείριση των ορυκτών πρώτων υλών της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ). Από τον έλεγχο προέκυψαν διάφορα θέματα, για τα οποία υποβλήθηκαν συστάσεις που αποσκοπούσαν στη βελτίωση της διαχείρισης του ορυκτού πλούτου της Δημοκρατίας, με τρόπο αειφόρο, αποτελεσματικό, αποδοτικό και οικονομικό. Η παρούσα Ειδική Έκθεση αφορά στην παρακολούθηση των εξελίξεων των θεμάτων που επισημάνθηκαν στον προαναφερόμενο έλεγχο που διενεργήθηκε το 2019 και τη διερεύνηση καταγγελιών που λάβαμε στην Υπηρεσία μας.

Το κύριο συμπέρασμα του ελέγχου μας είναι πως, παρά την παρέλευση έξι ετών από την δημοσίευση της προηγούμενης ειδικής έκθεσης μας, ορισμένα από τα προβλήματα και αδυναμίες/ελλείψεις που είχαμε αναδείξει, σε σχέση με τη διαχείριση του ορυκτού πλούτου της Δημοκρατίας, παραμένουν άλυτα. Παράλληλα, διαπιστώνεται η ανάγκη λήψης των αναγκαίων μέτρων για τη διενέργεια εμπειριστατωμένης μελέτης, αναφορικά με την κάλυψη των αναγκών της επαρχίας Πάφου σε λατομικά υλικά, με τρόπο που να διασφαλίζει τη διατήρηση και προστασία των ειδών χαρακτηρισμού των περιοχών του δικτύου Natura 2000 της επαρχίας.

Τα σημαντικότερα ευρήματα που προέκυψαν από τον έλεγχο αναφέρονται επιγραμματικά πιο κάτω:

1.1 Χρονοβόρα διαδικασία εξέτασης αιτήσεων για έκδοση πολεοδομικών αδειών για ανάπτυξη λατομείου. Από τις 29 αιτήσεις παραχώρησης πολεοδομικής άδειας για ανάπτυξη λατομείου που υποβλήθηκαν κατά την περίοδο 2020-2023, μόνο για 14 είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία εξέτασης μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου, με τις πέντε να παρουσίαζαν καθυστέρηση μεταξύ 1-2 ετών και οι υπόλοιπες δέκα καθυστέρηση πέραν των δύο ετών.

1.2 Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός για τις Κρίσιμες Πρώτες Ύλες προνοεί για τη θέσπιση, από τα κράτη μέλη, κανόνων για επιβολή κυρώσεων που θα εφαρμόζονται σε περιπτώσεις όπου εντοπίζονται παραβάσεις του Κανονισμού. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει ακόμα επιληφθεί του θέματος, συνεπώς προκύπτει η ανάγκη άμεσης συμμόρφωση με πρόνοιες του εν λόγω Κανονισμού.

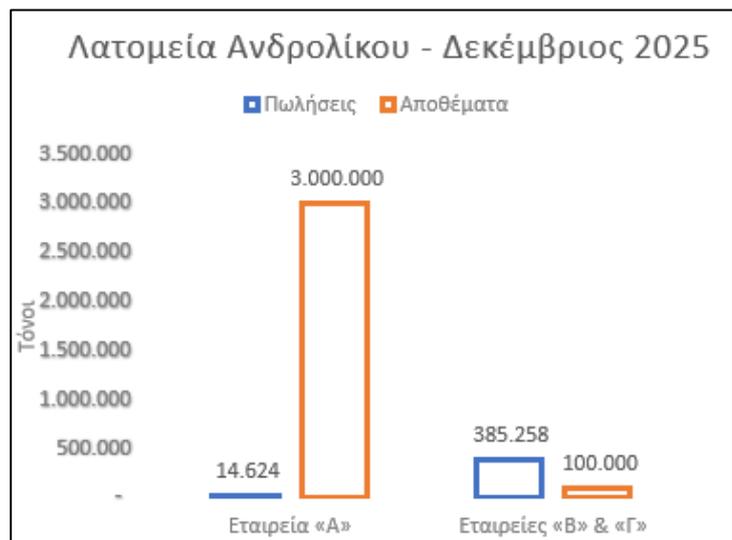
1.3 Μη υποβολή της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), που εκπονήθηκε τον Ιούνιο του 2022 στο πλαίσιο της Στρατηγικής για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021-2050, στην Περιβαλλοντική Αρχή για δική της αξιολόγηση. Ως εκ τούτου η Στρατηγική εξακολουθεί να παραμένει σε επίπεδο υπηρεσιακής πρότασης, ενώ πιθανότατα η ΣΜΠΕ να έχει καταστεί

ετεροχρονισμένη και να απαιτείται επικαιροποίηση των στοιχείων της πριν από την υποβολή της στην Περιβαλλοντική Αρχή.

1.4 Διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΑΑ) συνεδριάζει πολύ αραιά και εισηγηθήκαμε όπως επιδείξει πιο ενεργό και ουσιαστικό ρόλο σε θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, ιδιαίτερα ως προς την προώθηση και υποβολή της ΣΜΠΕ για τη Στρατηγική Αειφόρου Μεταλλευτικής και Λατομικής Ανάπτυξης, που αναφέρουμε πιο πάνω και εκκρεμεί ενώπιόν της, για έγκριση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

1.5 Στον υπολογισμό των αναγκών σε ογκόλιθους για τα έργα της επαρχίας Πάφου λήφθηκαν υπόψη και έργα για τα οποία έχουν ήδη εκδοθεί αρνητικές γνωματεύσεις από την Περιβαλλοντική Αρχή και συνεπώς δεν θα υλοποιηθούν, καθώς επίσης οι ανάγκες έργου για το οποίο δεν έχει υποβληθεί ακόμα οποιαδήποτε μελέτη για αξιολόγηση. Η συμπερίληψη των υπό αναφορά έργων οδηγεί σε υπερεκτίμηση των πραγματικών αναγκών και ενδέχεται να επιφέρει αδικαιολόγητη πίεση για δημιουργία ή επέκταση Λατομικής Ζώνης (ΛΖ).

1.6 Η Εταιρεία «Α», η οποία κατέχει το Πρόνομιο Λατομείου (ΠΛ) με τα περισσότερα αποθέματα της ΛΖ Ανδρολίκου, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί σήμερα, διαχρονικά παράγει πολύ χαμηλές ποσότητες, και οι πωλήσεις της ανέρχονται σε μόλις 6,5% των συνολικών πωλήσεων των τριών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Ως αποτέλεσμα, τα αδειοδοτημένα αποθέματα παραμένουν ουσιαστικά ανεκμετάλλευτα και δημιουργούν πλασματικές ελλείψεις

στην αγορά. Ενδεικτικά, το διπλανό γράφημα παρουσιάζει τις Πωλήσεις και τα Αποθέματα των τριών εταιρειών, που αφορούν στο έτος 2025. Επιπλέον, η υπό αναφορά εταιρεία κατ' επανάληψη παρέλειψε να συμμορφωθεί με ουσιώδεις όρους του ΠΛ, ή το έπραξε με μεγάλη καθυστέρηση, παρά την επιβολή διοικητικών προστίμων και τις επανειλημμένες επισημάνσεις της ΥΜΛ, η οποία επέδειξε επιείκεια, παραχωρώντας αλληπάλληλες παρατάσεις προθεσμίας για συμμόρφωση.

1.7 Σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 28.6.2023, με συμμετοχή των συναρμοδίων Τμημάτων/Υπηρεσιών, αποφασίστηκε η ανάθεση εκπόνησης Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) και Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ), για την εκτίμηση ενδεχόμενων επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου. Σε σχέση με το θέμα παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

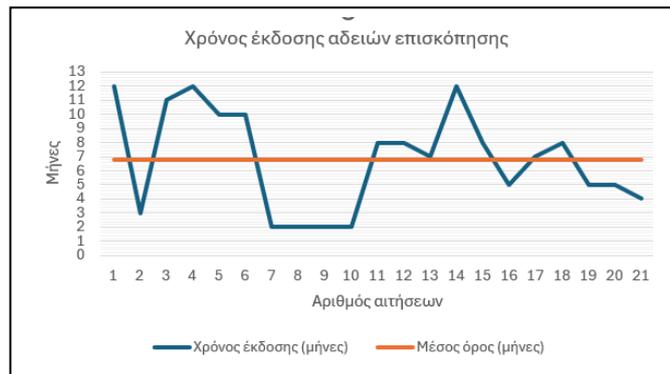
- ◆ Σύμφωνα με τα νομικά δεσμευτικά συμπεράσματα και τους όρους που τέθηκαν στην Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) του Τοπικού Σχεδίου Ακάμα (ΤΣΑ), θα έπρεπε πρώτα να

εξεταστεί κατά πόσο η ανάγκη δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή της Ανδρολίκου είναι επιτακτική, σε σχέση με διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις και ακολούθως να αποφασιστεί κατά πόσο θα συζητηθεί περαιτέρω η δημιουργία νέας ΛΖ στην υπό αναφορά περιοχή. Κατόπιν σχετικής επισήμανσής μας και της δημόσιας παρουσίασης της σχετικής ΜΕΕΠ, όπου εκφράστηκαν ενδοιασμοί σχετικά με τα πιο πάνω, τροποποιήθηκε η σύμβαση με την οποία ανατέθηκε η εκπόνηση των μελετών, ώστε να συμπεριληφθεί ξεχωριστή αναφορά που να καλύπτει την εξέταση εναλλακτικών χωροθετήσεων. Ωστόσο, η παράλειψη της πλήρους συμμόρφωσης με τους δεσμευτικούς όρους της Έκθεσης ΕΟΑ του ΤΣΑ παραμένει.

- ◆ Η υπό εξέταση περιοχή γειτνιάζει με την περιοχή Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ) «Χερσόνησος Ακάμα (CYP4000010) και τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Χερσόνησος Ακάμα» (CYP4000023), για τις οποίες εκκρεμεί ο καθορισμός στόχων διατήρησης και η έκδοση Διαταγμάτων Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών, που απαιτούνται τόσο από τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες, όσο και το εθνικό δίκαιο. Συνεπεία της πιο πάνω παράλειψης, δεν μπορεί να διενεργηθεί ολοκληρωμένη και πλήρως έγκυρη επαναξιολόγηση του όρου της Έκθεσης ΕΟΑ για το ΤΣΑ, αναφορικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στους οικοτόπους και τα είδη χαρακτηρισμού σε σχέση με την εξέταση του ενδεχόμενου δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή Ανδρολίκου. Επίσης, η μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται σε σχέση με αυτά, δημιουργεί νομική και ουσιαστική αβεβαιότητα για την αποτελεσματική προστασία των περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Σχετικά αναφέρουμε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Επ) παράπεμψε την Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) λόγω μη συμμόρφωσης με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους Οικότοπους, σχετικά με την έκδοση Διαταγμάτων Προστασίας και Διαχείρισης των Περιοχών του Δικτύου Natura 2000 και τον καθορισμό ειδικών στόχων διατήρησης.
- ◆ Η επέκταση λατομείου στην ΛΖ Ανδρολίκου φαίνεται να επηρέασε αρνητικά την παρουσία του προστατευόμενου είδους των Αιγυπτιακών φρουτοχυτερίδων (*Rousettus aegyptiacus*), καθώς μία αποικία τους, που βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το λατομείο, εγκαταλείφθηκε λόγω οχλήσεων. Επισημαίνεται ότι για το είδος αυτό απαιτείται «αυστηρή προστασία» σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Επομένως, υπό αυτό το πρίσμα, η εξέταση του ενδεχομένου δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή απαιτεί ενδελεχή μελέτη των επιπτώσεων, μεταξύ άλλων, και σε αυτό το είδος, το οποίο, εντός ΕΕ, διαβιεί μόνο στην Κύπρο. Επίσης, έχει περιληφθεί στα είδη που έχουν επιλεγεί στο πλαίσιο υλοποίησης της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, για επίτευξη στόχου ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης ή τουλάχιστον θετικής τάσης διατήρησης κατά τουλάχιστον 30% μέχρι το 2030 και στις εθνικές δεσμεύσεις της Κύπρου.
- ◆ Δεν έχουν αξιολογηθεί οι πιθανές σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις στα είδη και οικοτόπους της ΖΕΠ «Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000023) και της ΕΖΔ «Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000010), από τη συρρίκνωση της Αγροτικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου, λόγω της ενδεχόμενης δημιουργίας νέας ΛΖ.

- ◆ Η προτεινόμενη ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολικού βρίσκονται εντός της Ζώνης Προστασίας Γεωτρήσεων και σε περιοχή όπου η κατάσταση του Συστήματος Υπογείου Ύδατος χαρακτηρίστηκε ως κακή, ενώ καταγράφηκε και υποβάθμιση της ποσοτικής κατάστασης του. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης (ΤΓΕ), η συνεχιζόμενη λατόμευση της περιοχής που δυνητικά θα επιφέρει η πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην περιοχή, ενδέχεται να μειώσει τον εμπλουτισμό του υδροφορέα έως και κατά 160.000 κ.μ. νερού.
- ◆ Σε σχέση με την αποκατάσταση μέρους της περιοχής, όπου η λατόμευση έχει ολοκληρωθεί, οι αρμόδιες Υπηρεσίες διευκρίνισαν ότι η υπό αναφορά ΛΖ θεωρείται ενεργή και η αποκατάστασή της θα ολοκληρωθεί με την εξάντληση των αποθεμάτων.

1.8 Παρουσιάζεται καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων για άδειες επισκόπησης (ΑΕ), καθώς οι απόψεις ορισμένων κυβερνητικών Τμημάτων εξακολουθούν να μην υποβάλλονται έγκαιρα. Ως εκ τούτου, ο χρόνος που απαιτείται από την υποβολή της αίτησης μέχρι την ολοκλήρωση της εξέτασής της κυμαίνεται από δυο έως 12 μήνες, με τον μέσο όρο να ανέρχεται σε 6,8 μήνες.

1.9 Όταν η ΥΜΛ εκδίδει ΠΛ, καθορίζει ποσό που θα πρέπει να καταβάλει ο λατόμος ως εγγύηση, σε σχέση με την αποκατάσταση του χώρου μετά την αποπεράτωση των λατομικών εργασιών. Εξακολουθεί να μην τεκμηριώνεται ο τρόπος υπολογισμού, από την ΥΜΛ, του ύψους των χρηματικών εγγυήσεων που καθορίζονται για κάθε λατομείο.

1.10 Παρουσιάζεται καθυστέρηση στην προσκόμιση των ετήσιων εκθέσεων, από τους κατόχους προνομίων λατομείων, σε σχέση με τις εργασίες που διενεργήθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, χωρίς η ΥΜΛ να επιβάλλει τις κυρώσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία.

1.11 Μη ετοιμασία εκθέσεων στις οποίες να αναφέρονται οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν κατά την επιθεώρηση λατομείων, καθώς και τα ευρήματα των ελέγχων.

1.12 Η ΥΜΛ προχώρησε σε καταγγελία του αναδόχου του έργου για την Αποκατάσταση των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) των επαρχιών Λάρνακας/Αμμοχώστου, στην Αστυνομία, για μη καταβληθέντα δικαιώματα για λατομικά υλικά, ύψους €270 χιλ. περίπου (περιλαμβανομένων επιβαρύνσεων για καθυστερήσεις), που χρησιμοποιήθηκαν σε τμήμα του έργου, ζητώντας όπως ληφθούν δικαστικά μέτρα εναντίων του για μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις. Η διαδικασία αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη.

1.13 Μέχρι την οριοθέτηση της εκσκαφής, από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (ΤΚΧ), δεν μπορεί να επιβληθεί διοικητικό πρόστιμο, ούτε να επιβληθούν άμεσα οποιεσδήποτε κυρώσεις (π.χ. να

ζητηθεί αποκατάσταση, καταγγελία), από την ΥΜΛ. Ως αποτέλεσμα, λόγω της καθυστέρησης που παρατηρείται στην διαδικασία οριοθέτησης, δεν μπορούν να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα σε περιπτώσεις παράνομων λατομεύσεων κατά την περίοδο αυτή.

1.14 Διαπιστώθηκε ότι εκδόθηκε ΠΛ σε εταιρεία, εντός περιοχής ΖΕΠ του Δικτύου Natura 2000, χωρίς να ετοιμαστεί η προβλεπόμενη ΜΕΟΑ. Αντί αυτού, η Περιβαλλοντική Αρχή περιορίστηκε στην έκδοση γνωμοδότησης με βάση το άρθρο 15 του περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από ορισμένα έργα Νόμου. Παρατηρήθηκε ότι η διάρκεια του ΠΛ καθορίστηκε, από την ΥΜΛ, για περίοδο οκτώ ετών, αντί για δύο, που προέβλεπε ουσιώδης όρος που έθεσε η Περιβαλλοντική Αρχή στη σχετική γνωμοδότησή της.

1.15 Δεν εφαρμόζονται διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες να διασφαλίζουν τη διενέργεια επαρκών και κατάλληλων ελέγχων για την επαλήθευση της ορθότητας, πληρότητας και έγκαιρης είσπραξης των λατομικών δικαιωμάτων που καθίστανται οφειλόμενα προς την ΚΔ.

1.16 Ως θετική εξέλιξη παραθέτουμε πιο κάτω τα θέματα που επισημάναμε στην προηγούμενη Έκθεσή μας και για τα οποία η ΥΜΛ έχει προβεί σε υιοθέτηση των σχετικών συστάσεων μας:

- ◆ υπολογισμός της εγγύησης των ΑΕ σύμφωνα με τις πρόνοιες της ΚΔΠ 295/2009, καθώς και αναγραφή του τρόπου υπολογισμού της, ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος και να διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας υπολογισμού.
- ◆ τήρηση μητρώου στο οποίο αναγράφονται οι εγγυήσεις καθώς και η συμπερίληψη του προκαθορισμένου εντύπου ελέγχου στους φακέλους των ΑΕ.
- ◆ τεκμηρίωση, με φωτογραφικό υλικό και ετοιμασία γραπτών αναφορών, των επιθεωρήσεων που διενεργούνται με την ολοκλήρωση των επισκοπήσεων και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, από τους επιθεωρητές.
- ◆ βελτίωση του αρχείου παρατηρήσεων για τους επιτόπιους ελέγχους, ώστε να καταγράφεται με σαφήνεια ο έλεγχος που διενεργήθηκε, οι παρατηρήσεις που προέκυψαν και ο τυχόν καταλογισμός ευθυνών.
- ◆ τήρηση, στους σχετικούς φακέλους, φωτογραφικού υλικού από τους επιτόπιους ελέγχους που διενεργούνται, για την καλύτερη τεκμηρίωση της επιθεώρησης των λατομικών δραστηριοτήτων.
- ◆ επανεξέταση του ύψους του προνοούμενου προστίμου, ώστε αυτό να είναι αποτρεπτικό και τροποποίηση της νομοθεσίας, η οποία πλέον παρέχει στον επιθεωρητή την δυνατότητα επιβολής διοικητικού προστίμου μέχρι €10.000, από τα €1.000 που ίσχυαν προηγουμένως.
- ◆ ξεχωριστή καταχώριση των δικαιωμάτων τα οποία προέρχονταν από ΠΛ και εκείνων τα οποία προέρχονταν από περιοχές που δεν καλύπτονταν από ΠΛ.

- ♦ δόθηκαν οι απαραίτητες εξουσιοδοτήσεις στους Λειτουργούς Είσπραξης Εσόδων και διενεργούνται αιφνιδιαστικοί έλεγχοι στους λειτουργούς στους οποίους ανατέθηκε η είσπραξη και φύλαξη των εσόδων.
- ♦ συντάσσεται έκθεση περιγραφής χώρου που να υποστηρίζεται με σχετικό φωτογραφικό υλικό κατά τη λήξη των προνομίων λατομείων και το κλείσιμό τους.
- ♦ τα εισερχόμενα εμβάσματα μέσω αλληλογραφίας ανοίγονται στην παρουσία Ανώτερου Λειτουργού και το μητρώο στο οποίο καταγράφονται επιθεωρείται περιοδικά, ως οι πρόνοιες της Δημοσιονομικής Λογιστικής Οδηγίας (ΔΛΟ) 35(α).

2. Εισαγωγή

2.1 Κύριες πληροφορίες για τον κύριο ελεγχόμενο φορέα.

Η ΥΜΛ υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του Υπουργείου ΓΑΑΠ και έχει ως στόχο τη διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των ορυκτών κοιτασμάτων της Κύπρου. Επίσης είναι η αρμόδια Υπηρεσία του κράτους για την εφαρμογή του περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου (Κεφ. 270) και του περί Εκρηκτικών Υλών Νόμου (Κεφ. 54) και οικείων Κανονισμών, ενώ η λειτουργία της διέπεται και από την περιβαλλοντική νομοθεσία, συναφείς Κανονισμούς αλλά και Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμούς. Προωθεί, συνεπώς, την ορθολογική ανάπτυξη του ορυκτού πλούτου της Κύπρου, δηλαδή τη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών της πόρων, επιδιώκοντας την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλείται, διασφαλίζοντας παράλληλα ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα καθώς επίσης και την παροχή άριστης ποιότητας προϊόντων στην αγορά. Περαιτέρω, ενεργεί ως σύμβουλος του κράτους πάνω σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με τον ορυκτό πλούτο της χώρας και ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ Κυβέρνησης, μεταλλευτικών εταιρειών και ερευνητών.

Η Υπηρεσία Μεταλλείων, από την 1.1.2024, μετονομάστηκε σε ΥΜΛ και ο Προϊστάμενός της μετονομάστηκε σε Διευθυντή ΥΜΛ, σύμφωνα με τον περί Μετονομασίας της Υπηρεσίας Μεταλλείων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Νόμο (Ν.169(Ι)/2023).

Η διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των ορυκτών κοιτασμάτων προϋποθέτει τη διατήρηση της επάρκειας των αδειοδοτημένων αποθεμάτων σε ορυκτές πρώτες ύλες σε βάθος χρόνου, και η επίτευξη της προϋποθέτει την ορθολογική ισορροπία μεταξύ της εκμετάλλευσης και της περιβαλλοντικής προστασίας.

Ιστορικά, η κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην παραγωγή μεταλλευμάτων, ωστόσο από τη δεκαετία του 1970 βρίσκεται σε ύφεση. Αντίθετα, ο λατομικός τομέας παραμένει ενεργός, καλύπτοντας πλήρως τις εθνικές ανάγκες λατομικών υλικών για έργα όπως, μεταξύ άλλων, οικοδομές, υδατοφράκτες και λιμάνια.

Η τήρηση των σχετικών νομοθεσιών για την ορθή λειτουργία των μεταλλείων και λατομείων προϋποθέτει τη διενέργεια τεχνικών επιθεωρήσεων με τις οποίες επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, η ασφάλεια των εργαζομένων, η προστασία του περιβάλλοντος, η αποκατάσταση των περιοχών όπου η εξόρυξη έχει ολοκληρωθεί καθώς και η ορθή καταβολή μεταλλευτικών και λατομικών δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο της εξορυκτικής δραστηριότητας, η ΥΜΛ συνεργάζεται με άλλα αρμόδια Τμήματα για θέματα πολεοδομικού σχεδιασμού, γεωλογικής έρευνας, ασφάλειας εργασίας καθώς και περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Οι βασικές αρμοδιότητες της ΥΜΛ είναι οι εξής:

- ◆ Η έκδοση Ερευνητικών Αδειών, Προνομίων Λατομείων (ΠΛ) και Μεταλλευτικών Μισθώσεων και ο έλεγχος συμμόρφωσης με τους όρους χορήγησης.
- ◆ Η αξιολόγηση των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για μεγάλες εξορυκτικές δραστηριότητες.
- ◆ Ο έλεγχος συνθηκών ασφάλειας και υγείας σε μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις.
- ◆ Ο έλεγχος εκρηκτικών υλών, πυροτεχνημάτων και πυρομαχικών (εισαγωγή, αποθήκευση, χρήση, πώληση).
- ◆ Η είσπραξη τελών και δικαιωμάτων που σχετίζονται με έρευνες, εκμεταλλεύσεις και εκρηκτικές ύλες.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τον ελεγχόμενο φορέα είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: [Υπηρεσία Μεταλλείων - Αρχική Σελίδα](#)

2.2 Σκοπός του ελέγχου.

Ο έλεγχος αποσκοπούσε στην παρακολούθηση ευρημάτων που επισημάνθηκαν στην Ειδική Έκθεση που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2019 με τίτλο «Διαχειριστικός Έλεγχος Λατομικών/Μεταλλευτικών Αναπτύξεων» και στην εξακρίβωση του βαθμού υλοποίησης/υιοθέτησης των συστάσεων μας από την ΥΜΛ (κύριος ελεγχόμενος φορέας), καθώς και τις άλλες ελεγχόμενες οντότητες και στη διερεύνηση καταγγελιών που λάβαμε στην Υπηρεσία μας και αφορούσε στην περίοδο 2019-2025.

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

3.1 Θέμα: Θεσμικό πλαίσιο και αρμόδιοι φορείς για τον ορυκτό πλούτο.

α. Αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα.

Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης (ΤΓΕ), το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (ΤΠΟ), οι Επαρχιακοί Οργανισμοί Αυτοδιοίκησης και το Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΠ) συναποτελούν, μαζί με την ΥΜΛ τους κύριους φορείς σε σχέση με τις λατομικές/μεταλλευτικές αναπτύξεις. Επιπρόσθετα, κατά τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αδειοδότησης λατομείων/μεταλλείων από το ΤΠΟ, υποβάλλονται απόψεις και εισηγήσεις διάφορων άλλων φορέων μεταξύ των οποίων το Τμήμα Δασών (ΤΔ), το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας (ΥΘΠ) κ.α. Στο Παράρτημα IV παρουσιάζονται οι κύριοι φορείς που εμπλέκονται στις διαδικασίες έγκρισης και αδειοδότησης για εκμετάλλευση των ορυκτών πρώτων υλών, με αναφορά στις κύριες αρμοδιότητές τους και το σχετικό νομικό πλαίσιο.

Σημειώνουμε ότι στο πλαίσιο του προηγούμενου διαχειριστικού ελέγχου μας (Ειδική Έκθεση αρ. ΥΜΛ/01/2019), παρατηρήθηκε ότι, λόγω της εμπλοκής μεγάλου αριθμού Τμημάτων/Υπηρεσιών στην αδειοδότηση εκμετάλλευσης ορυκτών πόρων, η όλη διαδικασία καθίστατο χρονοβόρα και συστήσαμε όπως επανεξεταστούν οι διαδικασίες προκειμένου να μειωθεί η γραφειοκρατία και ο χρόνος που απαιτείται για τη λήψη αποφάσεων.

Από έλεγχο που διενεργήσαμε στο Μητρώο πολεοδομικών αδειών που τηρεί η ΥΜΛ διαπιστώσαμε ότι, από τις 29 αιτήσεις παραχώρησης Πολεοδομικής Άδειας για Ανάπτυξη Λατομείου που είχαν υποβληθεί κατά την περίοδο 2020-2023, μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου, οι 13 είχαν εγκριθεί και μία απορρίφθηκε. Για τις υπόλοιπες 15, η εξέταση των πέντε παρουσιάζει καθυστέρηση μεταξύ 1-2 ετών και των άλλων δέκα πέραν των δύο ετών.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναλαμβάνουμε την εισήγησή μας για επανεξέταση και απλοποίηση των διαδικασιών προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος εξέτασης των αιτήσεων για έκδοση πολεοδομικής άδειας για ανάπτυξη λατομείου.

β. Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες για τις ορυκτές πρώτες ύλες.

Στις 16.3.2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Επ) υπέβαλε πρόταση κανονισμού σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την εξασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες και την τροποποίηση προηγούμενων Κανονισμών, ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 11.4.2024 (ΕΕ/2024/1252). Γενικός στόχος του Κανονισμού είναι η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς με τη θέσπιση πλαισίου για τη διασφάλιση της πρόσβασης της ΕΕ σε ένα ασφαλή, ανθεκτικό και ανταγωνιστικό εφοδιασμό με κρίσιμες πρώτες ύλες (ΚΠΥ), μεταξύ άλλων, προωθώντας την αποδοτικότητα και την κυκλικότητα σε ολόκληρη την αξιακή αλυσίδα των πρώτων υλών. Στον υπό αναφορά Κανονισμό περιλαμβάνονται δύο κατάλογοι, με τον πρώτο να αφορά σε 17 πρώτες ύλες στρατηγικής σημασίας και τον δεύτερο σε 34 ΚΠΥ, οι οποίοι θα εξεταστούν από την Επιτροπή έως τις 24.5.2027 και, εάν είναι αναγκαίο, θα επικαιροποιούνται ανά τριετία.

Σύμφωνα με τον υπό αναφορά Κανονισμό, μεταξύ άλλων, θεσπίστηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ΚΠΥ, το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους από όλα τα κράτη μέλη και την Επιτροπή. Επίσης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ΚΠΥ συγκροτεί συγκεκριμένες μόνιμες υποομάδες, οι οποίες επιλαμβάνονται συγκεκριμένων ζητημάτων και καθηκόντων.

Στη βάση των πιο πάνω, η ΚΔ, μέσω του Υπουργείου ΓΑΑΠ, όρισε ως εκπρόσωπό της στο εν λόγω Συμβούλιο τον εκάστοτε Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος (ΓΔΠ), ως αναπληρωτή του τον Διευθυντή του ΤΓΕ και ως αντικαταστάτη του αναπληρωτή τον Διευθυντή της ΥΜΛ. Επίσης, λειτουργοί του ΤΓΕ, της ΥΜΛ και του ΤΠ είναι διορισμένοι ως εκπρόσωποι στις μόνιμες υποομάδες του Συμβουλίου στις οποίες συμμετέχουν για συζήτηση και καθορισμό προτάσεων σε θέματα ορυκτών πόρων.

Η ΓΔΠ, με επιστολή της ημερ. 22.8.2024, όρισε το ΤΓΕ ως αρμόδια Αρχή για χειρισμό των θεμάτων που προκύπτουν από τον υπό αναφορά Κανονισμό και, μεταξύ άλλων, έδωσε οδηγίες για σύσταση Ειδικής Επιτροπής και άλλων μηχανισμών Διαχείρισης των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τον Κανονισμό αυτό. Με επιστολή της ημερ. 26.3.2025, η ΓΔΠ επανήλθε και ζήτησε όπως συνέλθει αμέσως η υπό αναφορά Επιτροπή ώστε να δρομολογηθούν τα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων από την οποία απαρτίζεται και έχουν σχέση με υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1252. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Κανονισμού, τα κράτη μέλη μέχρι τις 24.11.2025, θα πρέπει να θεσπίσουν σύστημα κυρώσεων που θα επιβάλλουν όταν εντοπίζονται παραβάσεις του Κανονισμού και να λάβουν κάθε αναγκαίο μέτρο για τη διασφάλιση της εφαρμογής τους. Η ΓΔΠ, με επιστολή της ημερ. 12.5.2025, κάλεσε το ΤΓΕ ως την καθ' ύλην αρμόδια Αρχή να συντονίσει τις ενέργειες των εμπλεκόμενων Τμημάτων για την υλοποίηση των υποχρεώσεών τους εντός των χρονοδιαγραμμάτων.

Ζητήσαμε από το ΤΓΕ ενημέρωση για τις ενέργειες που έχει λάβει όσον αφορά στη συμμόρφωση της ΚΔ με τις απαιτήσεις του υπό αναφορά Κανονισμού, ωστόσο όπως πληροφορηθήκαμε το θέμα παραμένει σε εκκρεμότητα.

3.2 Θέμα: Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός για τη διαχείριση ορυκτών πρώτων υλών.

α. Εισαγωγή.

Η διαχείριση των ορυκτών πόρων αποτελεί βασικό εργαλείο στη χάραξη πολιτικής του κράτους και συμβάλει στον προγραμματισμό/σχεδιασμό των αναπτυξιακών έργων. Επιπρόσθετα, η αποδοτική χρήση των ορυκτών πόρων συντείνει στην αειφόρο ανάπτυξη και γενικότερα στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη του κατασκευαστικού τομέα και η κατασκευή έργων υποδομής είναι συνυφασμένη με την εξεύρεση και διαχείριση των πρώτων υλών ώστε να διασφαλίζεται ότι τα αποθέματά τους μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες που προκύπτουν.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού για τις ΚΠΥ και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες που πηγάζουν, τόσο από έργα που απαιτούν συγκεκριμένες πρώτες ύλες (π.χ. ογκόλιθους για λιμενικά έργα), όσο και

την ευρύτερη ανάπτυξη (π.χ. αδρανή υλικά για τον κατασκευαστικό τομέα), η Κύπρος θα πρέπει να αναπτύξει κατάλληλη εθνική στρατηγική για τις ορυκτές πρώτες ύλες.

β. Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων.

Η ΕΑΑ συστάθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 24.9.2008, με σκοπό την αντιμετώπιση των εμποδίων και προβλημάτων που παρουσιάζονταν στην εύρυθμη διαχείριση των ορυκτών πόρων και αποτελείται από εκπροσώπους των Υπουργείων ΓΑΑΠ και Εσωτερικών, των ΤΓΕ (ορίζεται ως Πρόεδρος), ΤΠΟ, Τμήματος Δασών, ΤΠ, ΥΜΛ. Στόχος της ΕΑΑ είναι η ολοκληρωμένη αξιολόγηση προβλημάτων ή/και δυσλειτουργιών που αφορούν στον τομέα έρευνας, εκμετάλλευσης και διαχείρισης του ορυκτού πλούτου και η διατύπωση εισηγήσεων στις κατεξοχήν αρμόδιες Αρχές για την επιτυχή αντιμετώπισή τους. Επίσης, η ΕΑΑ γνωμοδοτεί ή/και υποβάλλει εισηγήσεις προς τις αρμόδιες Αρχές, για θέματα που αφορούν στη μεταλλευτική και λατομική ανάπτυξη όπως:

- ◆ Τροποποιήσεις στο νομικό πλαίσιο και αναθεώρηση της μεταλλευτικής/λατομικής πολιτικής.
- ◆ Τον μακροχρόνιο προγραμματισμό της εκμετάλλευσης των ορυκτών πόρων της Κύπρου, εξαιρουμένων των υδρογονανθράκων.
- ◆ Τον καθορισμό ή τροποποίηση Λατομικών/Μεταλλευτικών Ζωνών.
- ◆ Τον συντονισμό, απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης Λατομείων και Μεταλλείων.
- ◆ Την πολιτική αξιοποίησης των στείρων των Λατομείων και των Μεταλλείων.
- ◆ Την πολιτική επαναχρησιμοποίησης υλικών και ανακύκλωση παλαιών δομικών υλικών.

Επιπρόσθετα, έχει καθήκον να καταγράφει και να αξιολογεί τα προβλήματα που διαπιστώνονται για τα πιο πάνω, καθώς και για δυσλειτουργίες στη διαδικασία διεκπεραίωσης θεμάτων έρευνας, εκμετάλλευσης και διαχείρισης του ορυκτού πλούτου.

Οι γνωμοδοτήσεις και εισηγήσεις της ΕΑΑ υποβάλλονται στις κατεξοχήν αρμόδιες Αρχές οι οποίες και την ενημερώνουν αναφορικά με την απόφασή τους σε σχέση με τις αιτήσεις επί των οποίων αυτή γνωμοδοτεί.

Από επισκόπηση των πρακτικών της ΕΑΑ, διαπιστώθηκε ότι κατά την διάρκεια του 2020 συνεδρίασε δύο φορές, το 2022 μια φορά, το 2024 μια φορά, ενώ κατά τα έτη 2021 και 2023 δεν συνεδρίασε καθόλου. Θεωρούμε ότι, η ΕΑΑ θα πρέπει να ανταποκρίνεται συστηματικά σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΕΑΑ να συνεδριάζει σε πιο τακτά χρονικά διαστήματα.

γ. Στρατηγική για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021-2050.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας, του 2019, αναφέρονται τα συμπεράσματα της Στρατηγικής Μελέτης για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2001-2025 (Εφεξής Στρατηγική Μελέτη). Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου εξετάσαμε την επικαιροποίηση της Στρατηγικής Μελέτης, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2022, έναντι δαπάνης €99.500, και αποσκοπούσε στην ανάπτυξη μιας μακροπρόθεσμης ολοκληρωμένης πολιτικής, η οποία να καλύπτει την περίοδο 2021-2050. Η Στρατηγική Μελέτη αποσκοπεί στον καθορισμό του πλαισίου μιας νέας κυβερνητικής πολιτικής που στοχεύει στην ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση των πρώτων υλών στρατηγικής σημασίας, οι οποίες είναι σημαντικές για την ευρύτερη ανάπτυξη της Κύπρου για τις επόμενες δεκαετίες, προστατεύοντας ταυτόχρονα τον ορυκτό και φυσικό πλούτο, καθώς και το δομημένο και πολιτιστικό περιβάλλον της Κύπρου.

Στη μελέτη λήφθηκαν υπόψη τρία μοντέλα ρυθμού ανάπτυξης για επιβεβαιωμένα αποθέματα (GRM 1 - Καμία αλλαγή από έτος σε έτος, GRM 2 - Βασισμένο στη μέση διακύμανση πωλήσεων από το 2001 έως το 2019, και GRM 3 – Βασισμένο σε αύξηση της ζήτησης κατά 3,5% ανά έτος, κατά τα έτη 2015-2019 ή μέση διακύμανση των πωλήσεων).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Στρατηγικής Μελέτης, δεν αναμένεται σημαντική έλλειψη βασικών πρώτων υλών για τη βιομηχανία αδρανών υλικών ή τσιμέντου έως το 2050, εφόσον τα στοιχεία ανά τύπο υλικού δείχνουν ότι η Κύπρος συνολικά διαθέτει επαρκείς ποσότητες σχεδόν για όλες τις πρώτες ύλες. Ωστόσο, οι αποστάσεις που απαιτούνται για τη μεταφορά τους μεταξύ των επαρχιών, προκειμένου να εξυπηρετηθούν απομακρυσμένα κατασκευαστικά έργα, δεν είναι ούτε αποδοτικές ούτε βιώσιμες. Συνεπώς, το προβλεπόμενο έλλειμμα για συγκεκριμένα υλικά σε ορισμένες επαρχίες, σε περίπτωση που προκύψει η μεγαλύτερη αύξηση της ζήτησης ανά έτος με βάση τα πιο πάνω σενάρια, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί, είτε μέσω προμήθειας εξορυκτικών υλικών από άλλες περιοχές ή επαρχίες, είτε με την εκμετάλλευση πιθανών μελλοντικών επιβεβαιωμένων αποθεμάτων που, προς το παρόν, καταγράφονται ως δυνητικά, ή μέσω άλλων εναλλακτικών λύσεων.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και/ή Προγράμματα Νόμο (102(I)/2005), ο οποίος εναρμονίζει την Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, ετοιμάστηκε Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ). Σκοπός του υπό αναφορά Νόμου/Οδηγίας είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και έγκριση σχεδίων και προγραμμάτων για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, διασφαλίζοντας την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον για ορισμένα σχέδια και/ή προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Σε συνεδρίαση της ΕΑΑ που πραγματοποιήθηκε στις 5.12.2022, παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της Στρατηγικής Μελέτης για το 2021-2050, κατά την οποία ορισμένα από τα εμπλεκόμενα Τμήματα εξέφρασαν τις διαφωνίες τους αναφορικά με κάποιες προτάσεις της μελέτης, όπως τον τρόπο

εφαρμογής της νέας διαδικασίας αδειοδότησης «One Stop», ενώ εκφράστηκε και έντονη ανησυχία για τις ελλείψεις προτάσεων όσον αφορά την αξιολόγηση του άρθρου 9Α του Περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου, το οποίο αναφέρει ως προαπαιτούμενο την κατοχή πολεοδομικής άδειας για μεταλλευτικές μισθώσεις ή λατομικά προνόμια. Η εκπρόσωπος της Περιβαλλοντικής Αρχής σημείωσε ότι αυτές θα πρέπει να επιλυθούν καθώς επίσης και να καλυφθούν οποιεσδήποτε ελλείψεις της Στρατηγικής Μελέτης, αφού τυχόν διαφοροποιήσεις των αποτελεσμάτων θα πρέπει να προηγηθούν της υποβολής της για αξιολόγηση από την Περιβαλλοντική Αρχή. Έκτοτε, το θέμα δεν συζητήθηκε στην ΕΑΑ, συνεπώς, παρά το γεγονός ότι η Στρατηγική Μελέτη, ετοιμάστηκε τον Ιούνιο του 2022, δεν έτυχε ακόμα αξιολόγησης, ούτε αποτελεί το πλαίσιο μιας νέας κυβερνητικής πολιτικής αφού εξακολουθεί να παραμένει σε επίπεδο υπηρεσιακής πρότασης.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Τα αρμόδια Τμήματα θα πρέπει να επιλύσουν άμεσα τις διαφωνίες τους επί των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Μελέτης, ώστε να οριστικοποιηθεί και να υποβληθεί η σχετική ΣΜΠΕ για αξιολόγηση, στην Περιβαλλοντική Αρχή, προς συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Επιπρόσθετα να εξεταστεί το ενδεχόμενο επικαιροποίησης της υπό αναφορά Στρατηγικής Μελέτης αφού, δεδομένου του μεγάλου χρονικού διαστήματος των τριών ετών που παρήλθαν από την εκπόνηση της, ενδέχεται να έχει καταστεί παρωχημένη.

3.3 Θέμα: Διαδικασία Αδειοδότησης Λατομείων/Μεταλλείων.

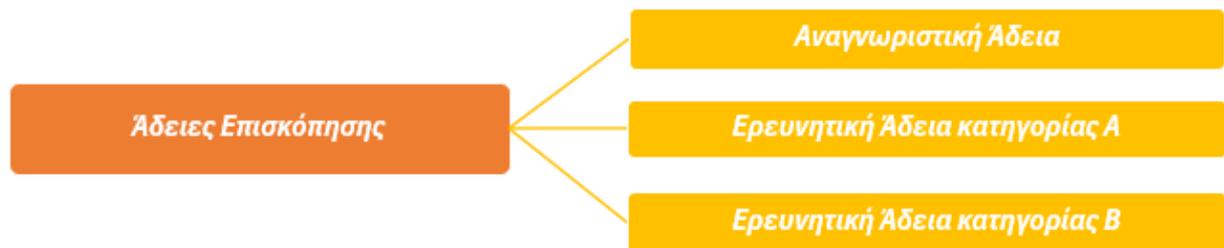
α. Καθορισμός Λατομικών Ζωνών και διαδικασία Μεταλλευτικής/Λατομικής Ανάπτυξης.

Για τον καθορισμό ή επέκταση ΛΖ απαιτείται Απόφαση ΥΣ, η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της ΚΔ. Οι προτάσεις προς το Υπουργικό Συμβούλιο προωθούνται από Ειδική Τεχνική Επιτροπή, της οποίας προεδρεύει το ΤΠΟ. Η έρευνα που θα καταδείξει εάν υπάρχουν αποθέματα, ώστε να οριστεί μια ΛΖ, διενεργείται είτε από το ΤΓΕ είτε από ιδιώτες. Με τον εντοπισμό των κατάλληλων αποθεμάτων υποβάλλεται αίτημα, μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών, για εξέταση της περιοχής και ένταξή της στα Σχέδια και Προγράμματα ως ΛΖ (Δήλωση Πολιτικής, Τοπικά Σχέδια, Σχέδιο Περιοχής). Σύμφωνα με τον περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και ή Προγράμματα Νόμου του 2005 (Ν.102(Ι)/2005), κατά την ετοιμασία σχεδίου ή προγράμματος θα πρέπει αρχικά να ετοιμάζεται ΣΜΠΕ.

Η διαδικασία για τη μεταλλευτική/λατομική ανάπτυξη περιλαμβάνει τα τέσσερα βασικά στάδια, όπως παρουσιάζονται στο Σχεδιάγραμμα 1 που ακολουθεί.

Σχεδιάγραμμα 1: Διαδικασία αδειοδότησης Λατομείων/Μεταλλείων.**β. Έλεγχος διαδικασιών για έκδοση αδειών επισκόπησης.**

Στο Σχεδιάγραμμα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κατηγορίες αιτήσεων που υποβάλλονται στην ΥΜΛ για ΑΕ. Οι ΑΕ αφορούν σε άδεια αναγνώρισης, σε ερευνητική άδεια Κατηγορίας Α και σε ερευνητική άδεια Κατηγορίας Β, οι οποίες χορηγούνται για σκοπούς εντοπισμού μεταλλευμάτων, για την αναζήτηση και τον προσδιορισμό μεταλλευμάτων και για την αναζήτηση και τον προσδιορισμό λατομικών υλικών, αντίστοιχα.

Σχεδιάγραμμα 2: Αιτήσεις στην Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων για άδειες επισκόπησης.

(i) **Καθορισμός εγγύησης.** Σύμφωνα με το άρθρο 4(Δ) των περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμών του 1958, για τη διασφάλιση της τήρησης των όρων ΑΕ, μεταλλευτικής μίσθωσης ή προνομίου λατομείου, ο κάτοχος τέτοιας άδειας, καταβάλλει στον Επιθεωρητή Μεταλλείων χρηματική εγγύηση που υπολογίζεται από τον Επιθεωρητή Μεταλλείων, το ύψος της οποίας είναι ανάλογο με την έκταση που καλύπτει η ΑΕ του μεταλλείου ή λατομείου, του τύπου των εργασιών που διεξάγονται και του κόστους αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που περιγράφονται στην Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2019, διαπιστώθηκε ότι για κάθε αίτηση ΑΕ απαιτείτο καταβολή εγγύησης ύψους €2.000, ποσό που είχε οριστεί από τον Προϊστάμενο της ΥΜ ως λογικό για το είδος της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που μπορεί να επιφέρουν οι ΑΕ και συστήσαμε όπως το ποσό της εγγύησης υπολογίζεται σύμφωνα με τους οικείους Κανονισμούς, δηλαδή να λαμβάνονται υπόψη οι προβλεπόμενες παράμετροι. Στο πλαίσιο του ελέγχου παρακολούθησης, διαπιστώθηκε ότι το ποσό της εγγύησης για τις παραπάνω άδειες υπολογίζεται πλέον λαμβάνοντας υπόψη την έκταση που καλύπτει η άδεια καθώς και τον τύπο των εργασιών, και ο τρόπος υπολογισμού αναγράφεται ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος και να διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας.

(ii) Κατάτμηση καθηκόντων: Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2019, διαπιστώθηκε αδικαιολόγητη, σύμφωνα με τη ροή εργασίας, κατάτμηση των εργασιών και των καθηκόντων εντός της ΥΜ, όσον αφορά στη διαδικασία έκδοσης αδειών, γεγονός που, όπως επιβεβαιώθηκε από τα στοιχεία των διοικητικών φακέλων, προκαλούσε σύγχυση και λάθη. Συγκεκριμένα, η λειτουργός της Υπηρεσίας που είχε οριστεί ως υπεύθυνη για τη διαδικασία έγκρισης των ΑΕ, δεν χειριζόταν τις εγγυήσεις. Για την επίλυση του ζητήματος, εισηγηθήκαμε όπως, το άτομο που είναι υπεύθυνο για τις ΑΕ τηρεί και το μητρώο των εγγυήσεων. Επιπλέον, εισηγηθήκαμε όπως κάθε αίτηση συνοδεύεται από προκαθορισμένο έντυπο ελέγχου, στο οποίο να αναφέρονται όλα τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλονται, το οποίο να συμπληρώνεται και να προσυπογράφεται από αρμόδιο λειτουργό.

Από τον έλεγχο παρακολούθησης διαπιστώθηκε συμμόρφωση της ΥΜ με τις παραπάνω συστάσεις αφού η υπεύθυνη λειτουργός για τις ΑΕ, τηρεί σχετικό μητρώο στο οποίο αναγράφονται οι εγγυήσεις. Επιπρόσθετα, από δειγματοληπτικό έλεγχο διαπιστώσαμε ότι έξω από τον φάκελο της κάθε άδειας, αναγράφεται η εγγύηση που καταβλήθηκε ως η προηγούμενη σύσταση μας και βεβαιωθήκαμε ότι σε αυτόν περιλαμβάνεται το προκαθορισμένο έντυπο.

(iii) Καθυστερήσεις στην έκδοση των αδειών: Στην Ειδική Έκθεση του 2019, διαπιστώθηκε καθυστέρηση στην έκδοση των ΑΕ, καθώς δεν υποβάλλονταν έγκαιρα οι απόψεις ορισμένων κυβερνητικών Τμημάτων και συστήσαμε όπως μελετηθεί το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας κοινής βάσης δεδομένων αναφορικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την έκδοση ΑΕ, προκειμένου να απλοποιηθούν και επιταχυνθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες.

Από τον έλεγχο παρακολούθησης του θέματος διαπιστώθηκε ότι εξακολουθεί να παρατηρείται καθυστέρηση στην έκδοση των ΑΕ, καθώς οι απόψεις συναρμόδιων Τμημάτων εξακολουθούν να μην υποβάλλονται έγκαιρα, παρόλο που η ΥΜ καθόρισε ως προθεσμία ανταπόκρισής τους τις 45 ημέρες. Από τον έλεγχο 21 αιτήσεων για έκδοση νέων ΑΕ (δηλαδή που δεν αφορούσαν σε αίτηση ανανέωσης), διαπιστώθηκε ότι ο χρόνος που απαιτείται για έγκριση κυμαίνεται από δυο έως δώδεκα μήνες, με τον μέσο όρο να ανέρχεται σε 6,8 μήνες.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρουμε τη σύστασή μας για εξέταση του ενδεχομένου δημιουργίας μιας κοινής βάσης δεδομένων αναφορικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την έκδοση ΑΕ, προκειμένου να απλοποιηθούν και επιταχυνθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες. Παράλληλα θα μπορούσαν να αποστέλλονται αυτοματοποιημένες υπενθυμίσεις σε κάθε αρμόδιο Τμήμα για τις προθεσμίες υποβολής των απόψεών τους.

(iv) Έλεγχος όρων αδειών και περιβαλλοντική αποκατάσταση. Λίγο πριν τη λήξη της ΑΕ διενεργείται έλεγχος για επιβεβαίωση της τήρησης όλων των όρων της και σε περίπτωση που διαπιστωθούν παραβιάσεις, αποκόπτεται το σχετικό ποσό από την εγγυητική. Στην Ειδική Έκθεση του 2019, διαπιστώθηκε ότι δεν τηρείτο στους σχετικούς φακέλους φωτογραφικό υλικό που να τεκμηριώνει την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, ούτε υπήρχε γραπτή τεκμηρίωση από τον αρμόδιο λειτουργό (Επιθεωρητή), ότι η διαδικασία ολοκληρώθηκε ως ορίζει η νομοθεσία. Επιπλέον κατά την ολοκλήρωση των εργασιών οι αιτητές δεν προσκόμιζαν ενημερωτική μελέτη των ευρημάτων. Εισηγηθήκαμε όπως οι

επιθεωρήσεις για ολοκλήρωση των επισκοπήσεων και αποκατάσταση του περιβάλλοντος τεκμηριώνονται με φωτογραφικό υλικό και ετοιμασία γραπτών αναφορών από τους επιθεωρητές, καθώς και να απαιτείται η ενημέρωση της ΥΜΛ από τους κατόχους των αδειών σε σχέση με τα ευρήματα που προέκυψαν από τις επισκοπήσεις.

Από τις 68 ΑΕ που βρίσκονται σε ισχύ, μέχρι σήμερα προχώρησαν σε έρευνα οι κάτοχοι 27 σχετικών αδειών. Στο πλαίσιο του ελέγχου, επιλέξαμε τις δυο πιο πρόσφατες από τις 27 ΑΕ, για τις οποίες η ΥΜΛ διενήργησε επιτόπιες επιθεωρήσεις και όπως διαπιστώθηκε, η ολοκλήρωση των επισκοπήσεων και αποκατάσταση του περιβάλλοντος τεκμηριώνονται πλέον με φωτογραφικό υλικό καθώς επίσης ετοιμάζονται και γραπτές αναφορές από τους επιθεωρητές. Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε ότι οι κάτοχοι των παραπάνω ΑΕ ενημέρωσαν την ΥΜΛ με τα ευρήματά των ερευνών τους.

γ. Έλεγχος διαδικασιών για τις πολεοδομικές άδειες.

Σύμφωνα με το Άρθρο 9Α(1) του οικείου Νόμου, βασική προϋπόθεση για την παραχώρηση μεταλλευτικής μίσθωσης ή λατομικού προνομίου σε οποιαδήποτε περιοχή είναι η κατοχή ισχύουσας πολεοδομικής άδειας. Συνεπώς, θα πρέπει πρώτα να κατατεθεί στο ΤΠΟ αίτηση για νέα λατομική ανάπτυξη ή επέκταση υφιστάμενης. Η πολεοδομική άδεια εκδίδεται και λήγει την ίδια ημερομηνία με το ΠΛ, το οποίο συνήθως έχει ισχύ για περίπου τέσσερα με πέντε χρόνια, με δυνατότητα ανανέωσης, εκτός εξαιρέσεων. Σημειώνεται ότι τα ΠΛ δύναται να χορηγούνται για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 25 έτη, με δικαίωμα ανανέωσης για άλλα τόσα.

(i) Έκδοση Πολεοδομικών Αδειών εκτός Λατομικής Ζώνης στη βάση Υπουργικών Αποφάσεων.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, διαπιστώθηκε ότι σε δύο περιπτώσεις, εκδόθηκαν πολεοδομικές άδειες σε εταιρείες εκτός ΛΖ, για τις οποίες ωστόσο δεν εκπονήθηκαν οι απαιτούμενες ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ όπως ορίζει η σχετική νομοθεσία. Σημειώθηκε ότι από το 2019 μέχρι σήμερα, δεν έγιναν επεκτάσεις ΛΖ.

(ii) Έκδοση Πολεοδομικών Αδειών κατά παρέκκλιση.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019 εξετάστηκε αίτηση για χορήγηση πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση και διαπιστώθηκε ότι δόθηκε έγκριση από το ΥΣ, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση της απόφασης. Συστήσαμε όπως οι αποφάσεις που λαμβάνονται τεκμηριώνονται κατάλληλα ώστε να συνάδουν με τις διατάξεις του περί των Γενικών Αρχών Διοικητικού Δικαίου Νόμου. Όπως σχετικά ενημερωθήκαμε από το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων, από το 2019 μέχρι σήμερα, δεν έχει διαβιβαστεί προς το ΥΣ, οποιαδήποτε αιτιολογημένη εισήγηση, που να αφορά σε αίτηση για χορήγηση πολεοδομικής άδειας για λατομείο κατά παρέκκλιση.

δ. Έκδοση Προνομίων Λατομείων.

Τα ΠΛ χωρίζονται στις Κατηγορίες «Α» και «Β». Το Κατηγορίας «Α» αφορά σε λατομείο του οποίου η έκταση υπερβαίνει τα 20 δεκάρια, ή τα λατομικά υλικά που θα παραχθούν υπόκεινται σε επεξεργασία με ηλεκτρομηχανοκίνητες συσκευές σε περιοχή που βρίσκεται στη γειτονία της περιοχής λατόμησης ή από

λατομείο που θα αναπτυχθεί και θα παραχθούν απόβλητα, εκτός από αδρανή απόβλητα που επιστρέφονται στην εκσκαφή του λατομείου. Το Κατηγορίας «B» αφορά σε λατομείο με έκταση μέχρι 20 δεκάρια και που δεν θεωρείται ως Κατηγορίας «A» από τον Επιθεωρητή Μεταλλείων.

(i) Σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν από την ΥΜΛ, τον Φεβρουάριο 2025 λειτουργούσαν παγκύπρια 132 λατομεία για παραγωγή διαφόρων πετρωμάτων και βιομηχανικών ορυκτών, από τα οποία 18 βρισκόνταν στο στάδιο αποκατάστασης του χώρου των λατομικών εργασιών. Ορισμένα λατομεία έχουν αποκατασταθεί και έκλεισαν, ωστόσο για αυτά δεν υπάρχει ολοκληρωμένη πληροφόρηση στο ηλεκτρονικό αρχείο της ΥΜΛ. Σχετικός ο πίνακας και το σχεδιάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 2: Αριθμός Λατομείων.

Επαρχία	«Α» και «B» Κατηγορίας	Στάδιο αποκατάστασης
Λευκωσία	33	9
Λεμεσός	38	1
Λάρνακα	23	4
Δεκέλεια	7	2
Πάφος	13	2
Σύνολο	114	18

Σχεδιάγραμμα 3: Ενεργά λατομεία.

Από τον έλεγχο πέντε ΠΛ (3 Κατηγορίας «A» και 2 «B») που επιλέχθηκαν με τυχαία δειγματοληψία, διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

(ii) Εγγυητικές τήρησης εργασιών – περιβαλλοντικές αποκαταστάσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 9(1) του οικείου Νόμου και Κανονισμών 4(4), 4(5), ο αιτητής ΑΕ, μεταλλευτικής μίσθωσης ή προνομίου λατομείου υποβάλλει με την αίτησή του σχετική Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη η οποία παρουσιάζει ένα πλήρες πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης, διαμόρφωσης και αποκατάστασης του χώρου της λατόμησης. Επίσης, όπως αναφέρεται πιο πάνω, για τη διασφάλιση της τήρησης των όρων του ΠΛ, οι κάτοχοί τους καταβάλλουν στην ΥΜΛ χρηματική εγγύηση, το ύψος της οποίας είναι ανάλογο με την έκταση, τον τύπο των εργασιών και το κόστος αντιμετώπισης των

περιβαλλοντικών επιπτώσεων/αποκατάστασης. Συναφώς αναφέρθηκε ότι, το σύνολο των εγγυήσεων για ΠΛ και ΑΕ που ήταν δεσμευμένες από την ΥΜΛ, στις 31.12.2025, ανέρχονταν στα €10,7 εκ.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019 διαπιστώθηκε ότι, δεν τεκμηριωνόταν ο τρόπος υπολογισμού του ύψους των χρηματικών εγγυήσεων που υποβάλλονταν για κάθε ΠΛ και συστήσαμε όπως, για σκοπούς διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης, καθοριστεί ο τρόπος υπολογισμού του ύψους της εγγύησης που καταβάλλεται, το οποίο θα αναγράφεται στο ΠΛ. Από τα πέντε ΠΛ του δείγματος μας, διαπιστώθηκε ότι για τα 3 (2 Κατηγορίας «Α» και 1 «Β»), δεν υπήρχε καταγεγραμμένος ο τρόπος υπολογισμού της, ώστε να υπάρχει αιτιολόγηση του ύψους της εγγύησης σύμφωνα με τις παραμέτρους που αναφέρονται στον οικείο κανονισμό για τον οποίο γίνεται αναφορά και στο 3.9 (β) (i) της παρούσας Ειδικής Έκθεσης.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να καταγράφει σε όλες τις περιπτώσεις το ποσό της εγγύησης καθώς και τη μεθοδολογία υπολογισμού της για κάθε ΠΛ, ώστε να τεκμηριώνεται επαρκώς και να διασφαλίζεται η διαφάνεια και αιτιολόγηση του ύψους της.

ε. Ετήσια Έκθεση Εργασιών.

Σύμφωνα με τον οικείο Κανονισμό 40(1), κατά ή πριν την 31η Μαρτίου κάθε έτους, ο κάτοχος μεταλλευτικής μίσθωσης ή προνομίου λατομείου υποβάλλει στον Επιθεωρητή Μεταλλείων έκθεση σε σχέση με τις εργασίες που διενεργήθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, στην περιοχή που χορηγήθηκε η μίσθωση ή το προνόμιο. Στην Ειδική Έκθεση του 2019, παρατηρήθηκε ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, παρουσιαζόταν καθυστέρηση στην προσκόμιση των παραπάνω εκθέσεων και συστήθηκε όπως οι Επιθεωρητές Μεταλλείων απαιτούν την τήρηση των προθεσμιών για έγκαιρη προσκόμιση αυτών.

Για σκοπούς παρακολούθησης του θέματος, ζητήθηκαν οι εκθέσεις των πέντε ΠΛ που επιλέχθηκαν για έλεγχο, για το έτος που έληξε στις 31.12.2023, οι οποίες θα έπρεπε να υποβληθούν μέχρι τις 31.3.2024 και διαπιστώθηκαν τα εξής:

- ◆ Σε μια περίπτωση η ετήσια έκθεση υποβλήθηκε με καθυστέρηση, τον Ιούλιο του 2024, και σε δεύτερη περίπτωση τον Οκτώβριο του 2024, μετά από παράταση που δόθηκε από την ΥΜΛ.
- ◆ Σε τρίτη περίπτωση η υποβολή της ετήσιας έκθεσης, τόσο για το έτος 2023 όσο και για τα έτη 2020, 2021 και 2022 βρισκόταν σε εκκρεμότητα. Η ΥΜΛ τον Σεπτέμβριο του 2024, κάλεσε την εταιρεία «Δ» που κατέχει το υπό αναφορά ΠΛ όπως υποβάλει τις ετήσιες εκθέσεις που εκκρεμούσαν μέχρι τις 11.10.2024, αναφέροντας ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, θα λάμβανε όλα τα προβλεπόμενα από τον Νόμο μέτρα εναντίον της. Εντούτοις, διαπιστώθηκε ότι, παρά την κατ' εξακολούθηση μη συμμόρφωση της υπό αναφορά εταιρείας, η ΥΜΛ δεν έλαβε οποιαδήποτε μέτρα εναντίον της. Τελικά, οι υπό αναφορά εκθέσεις, υποβλήθηκαν με μεγάλη καθυστέρηση τον Οκτώβριο του 2025.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να εφαρμόζει τις πρόνοιες του Νόμου και να επιβάλλει κυρώσεις με την πάροδο εύλογου χρονικού διαστήματος από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας Έκθεσης.

στ. Αρχείο παρατηρήσεων.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019 διαπιστώθηκε ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, το έντυπο στο οποίο καταγράφονται οι παρατηρήσεις που προκύπτουν από επιτόπιους ελέγχους, δεν ήταν συμπληρωμένο και καταχωρισμένο στους φακέλους ή οι παρατηρήσεις δεν ήταν ευκρινείς. Συστήσαμε όπως βελτιωθεί το αρχείο παρατηρήσεων, ώστε να καταγράφεται με σαφήνεια ο έλεγχος που διενεργήθηκε, οι παρατηρήσεις που προέκυψαν και ο τυχόν καταλογισμός ευθυνών.

Από δειγματοληπτικό έλεγχο που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του ελέγχου, στο αρχείο παρατηρήσεων, που τηρείται από ένα Τεχνικό Μηχανικό Μεταλλείων, διαπιστώθηκε ότι καταγραφόταν ο έλεγχος που διενεργήθηκε και οι παρατηρήσεις που προέκυψαν. Επιπρόσθετα, από το συγκεκριμένο αρχείο επιλέξαμε τυχαία ένα ΠΛ (ΑΛ0357/ΛΕΥ/2008/3) και διαπιστώθηκε ότι, μετά από κάθε επιθεώρηση που πραγματοποιήθηκε κατά το έτος, συντάχθηκε σημείωμα με τα αποτελέσματα της επιθεώρησης, με το οποίο ενημερώθηκε ο Διευθυντής της ΥΜΛ, ο οποίος έδωσε οδηγίες για άμεση αποκατάσταση του χώρου.

ζ. Φωτογραφικό υλικό.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019 διαπιστώθηκε ότι δεν τηρείτο φωτογραφικό υλικό στους φακέλους, σε σχέση με τις επιθεωρήσεις που διενεργούσαν οι Επιθεωρητές Μεταλλείων, για καλύτερη τεκμηρίωση της λειτουργίας των λατομείων, των αποκαταστάσεων και των προβλημάτων που διαπιστώνονται και εισηγηθήκαμε όπως για κάθε λατομείο τηρείται στον σχετικό φάκελο φωτογραφικό υλικό από τους επιτόπιους ελέγχους, για την καλύτερη τεκμηρίωση της επιθεώρησης των λατομικών δραστηριοτήτων.

Από δειγματοληπτικό που διενεργήθηκε, διαπιστώθηκε ότι στους σχετικούς φακέλους τηρείται σχετικό φωτογραφικό υλικό.

η. Καταστολή της σκόνης.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019 διαπιστώθηκε ότι τα μέτρα που λαμβάνονταν από τους αδειούχους λατόμους για την καταστολή της σκόνης ήταν, σε μερικές περιπτώσεις, αναποτελεσματικά, τόσο κατά τη διεξαγωγή των λατομικών εργασιών, όσο και κατά τη μεταφορά των υλικών. Επίσης ότι το διοικητικό πρόστιμο που επέβαλε η ΥΜΛ δεν φαίνεται να λειτούργησε αποτρεπτικά. Συστήσαμε όπως εξεταστεί η λήψη πιο αυστηρών μέτρων αναφορικά με τα θέματα καταστολής της σκόνης σε συνεργασία με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας και όπως επανεξεταστεί το ύψος του προβλεπόμενου προστίμου, ώστε αυτό να είναι αποτρεπτικό.

Από επισκόπηση των αρχείων επιθεωρήσεων, για το έτος 2024, εκτός από μια περίπτωση λατομείου στο οποίο παρουσιάστηκε σκόνη σε τρεις κατά σειρά επιθεωρήσεις, δεν εντοπίστηκαν άλλες

επαναλαμβανόμενες παρατηρήσεις και μη συμμόρφωση με τις υποδείξεις της ΥΜΛ, όσον αφορά σε θέματα σκόνης. Ακόμα και στην περίπτωση του παραπάνω λατομείου, όπου σε δύο συνεχόμενες επιθεωρήσεις έγιναν αρχικά προφορικές παρατηρήσεις για την σκόνη, μετά από την τρίτη επιθεώρηση που στάλθηκε επιστολή, υπήρξε συμμόρφωση και δεν καταγράφηκε παρόμοια παρατήρηση.

Σημειώνεται ότι το άρθρο 43(A) του οικείου Νόμου τροποποιήθηκε στις 21.3.2022, ώστε το πρόστιμο να καθίσταται πιο αποτρεπτικό αφού το διοικητικό πρόστιμο που μπορεί να επιβάλει ο Επιθεωρητής Μεταλλείων πλέον ανέρχεται μέχρι τις €10.000, από τα €1.000 που ίσχυαν προηγουμένως, ανάλογα με τη φύση, τη βαρύτητα και τη διάρκεια της παράβασης.

3.4 Θέμα: Αποθέματα λατομικών υλικών και αναπτυξιακές τάσεις.

α. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση της ΥΜΛ για το έτος 2024, η Κύπρος θεωρείται αυτάρκης σε αποθέματα λατομικών υλικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρώτες ύλες σε οικοδομές, δρόμους, υδατοφράκτες, μαρίνες, λιμάνια, και άλλα κατασκευαστικά έργα. Η λατομική βιομηχανία είναι έντονα δραστηριοποιημένη με 107 ΠΛ να βρίσκονται σε ισχύ παγκύπρια, για την παραγωγή διαφόρων πετρωμάτων και βιομηχανικών ορυκτών. Επιπρόσθετα, τα λατομεία βρίσκονται στο στάδιο αποκατάστασης του χώρου των λατομικών εργασιών.

Σημειώνεται ότι, για επιτόπια χρήση, παράγονται:

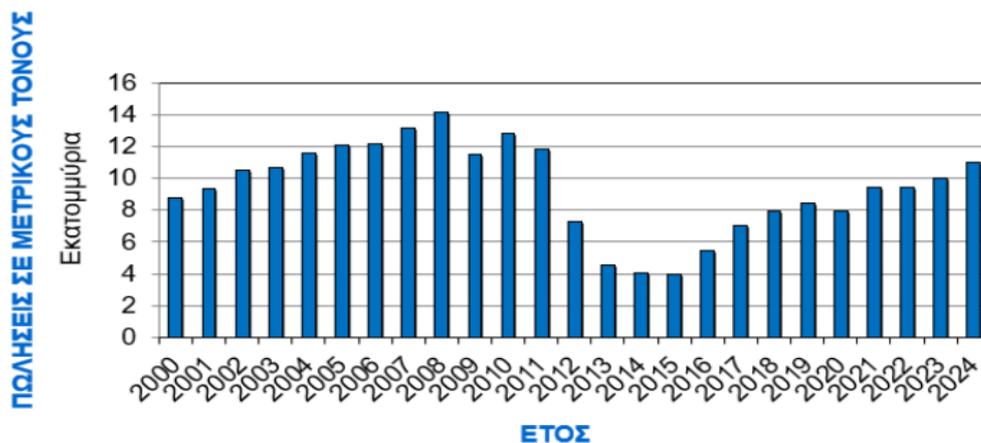
- ◆ Χαβάρες και χαβαροχάλικα για επιχωματώσεις και υποθεμελιώσεις οδικών έργων.
- ◆ Αδρανή υλικά κυρίως από ασβεστόλιθο και διαβάση για τις ανάγκες της οικοδομικής βιομηχανίας και των άλλων κατασκευών (δρόμοι κ.λπ.).
- ◆ Μαργαϊκός ασβεστόλιθος, άργιλος και γύψος ως πρώτη ύλη για τη τροφοδότηση της τσιμεντοβιομηχανίας της χώρας.
- ◆ Ασβεστόλιθος για παραγωγή ασβέστη.
- ◆ Άργιλος για ικανοποίηση των αναγκών των τουβλοποιιών.
- ◆ Γύψος για παραγωγή επιχρισμάτων.
- ◆ Ασβεστιτικός ψαμμίτης για παραγωγή οικοδομικής πέτρας και πέτρας επενδύσεως κτηρίων, όπως και ογκόλιθων για την ικανοποίηση των αναγκών των θαλασσίων έργων.

Επιπρόσθετα των εξαγωγών τσιμέντου και οικοδομικής πέτρας, οι κυριότερες εξαγωγές λατομικών υλικών εστιάζονται σε:

- ◆ Μπεντονίτη (ενεργοποιημένο ή μη) που εξάγεται κυρίως υπό μορφή διαβαθμισμένου προϊόντος για οικιακή χρήση (cat- litter),
- ◆ Διαβαθμισμένο γύψο για ικανοποίηση αναγκών παραγωγής γυψοσανίδων, τσιμέντων και επιχρισμάτων,
- ◆ Αλεσμένες ούμπρες και ώχρες για παραγωγή βαφών.

Παρά την δραματική πτώση της κατανάλωσης που παρουσιάστηκε κατά την περίοδο 2012-2015, αυτή έχει ανακάμψει. Ενδεικτικό είναι το γράφημα που ακολουθεί:

Γράφημα 1 : Απεικόνιση ετήσιων πωλήσεων αδρανών υλικών από το 2000 έως το 2024.

Πηγή: Ετήσια έκθεση ΥΜΛ για το έτος 2024.

β. Κάλυψη αναγκών επαρχίας Πάφου σε ογκόλιθους.

Στην προηγούμενη Ειδική Έκθεση μας του 2019, σημειώθηκε ότι το πρόβλημα εξεύρεσης ογκόλιθων, για την κάλυψη των αναγκών για θαλάσσια έργα ήταν ιδιαίτερα αισθητό στην επαρχία Πάφου όπου, λόγω της μεγάλης διάβρωσης των ακτογραμμών της, προγραμματίζονταν σημαντικά έργα για αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού. Επιπρόσθετα, αναφέρθηκε ότι για την εξεύρεση της απαιτούμενης ποσότητας ογκόλιθων εξετάστηκαν, στο παρελθόν, τρία σενάρια που αφορούσαν:

- ◆ στην επέκταση της υφιστάμενης ΛΖ Ανδρολίκου (με τα λατομεία και τις επεκτάσεις τους).
- ◆ στην κάλυψη των αναγκών μελλοντικών αναπτύξεων για ογκόλιθους από περιοχές που εμπίπτουν στον «Δορυφόρο του Ακάμα». Κατόπιν έρευνας το ΤΓΕ υπέδειξε, το 2011, ως κατάλληλη για τον σκοπό αυτό, την περιοχή της Ανδρολίκου, η οποία εντάχθηκε μεταγενέστερα στο Δίκτυο Natura 2000.
- ◆ στην πιθανή αδειοδότηση νέας ΛΖ διαβασικών πετρωμάτων στην περιοχή του Δάσους Πάφου.

Στο πλαίσιο του ελέγχου ζητήθηκε από την ΥΜΛ, όπως υποβληθούν στην Υπηρεσία μας οι τρέχουσες ανάγκες σε ογκόλιθους για έργα τα οποία έχουν εγκριθεί από την Περιβαλλοντική Αρχή. Σύμφωνα με στοιχεία που υποβλήθηκαν από την Αρχή Λιμένων Κύπρου και το Τμήμα Δημοσίων Έργων στην ΥΜΛ τον Φεβρουάριο του 2025, οι ανάγκες σε ογκόλιθους ανά επαρχία και έργο το οποίο είτε βρίσκεται υπό εξέλιξη, είτε είναι στο στάδιο σχεδιασμού και αδειοδότησης, παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1 : Τρέχουσες ανάγκες σε ογκόλιθους.

Επαρχία Πάφου	Αναθέτουσα αρχή	Ογκόλιθοι μ³
Προστασία και βελτίωση παραλιών στα Κούκλια	Τμήμα Δημοσίων Έργων	220.500
Προστασία και βελτίωση παραλιών στην Πέγεια	Τμήμα Δημοσίων Έργων	38.000
Επέκταση Λιμανιού στο Λατσι	Αρχή Λιμένων Κύπρου	317.000
Σύνολο		575.500

Επαρχία Λεμεσού	Αναθέτουσα αρχή	Ογκόλιθοι μ³
Λιμενικό έργο στο Πεντάκωμο	Τμήμα Δημοσίων Έργων	148.000
Λιμάνι Βασιλικού	Αρχή Λιμένων Κύπρου	220.000
Σύνολο		368.000

Επαρχία Λευκωσίας	Αναθέτουσα αρχή	Ογκόλιθοι μ³
Βελτίωση καταφυγίου Κάτω Πύργου	Τμήμα Δημοσίων Έργων	27.400
Σύνολο		27.400

Επαρχία Αμμοχώστου	Αναθέτουσα Αρχή	Ογκόλιθοι μ³
Προστασία και βελτίωση παραλιών Αγίας Νάπας	Τμήμα Δημοσίων Έργων	41.800
Σύνολο		41.800

Επαρχία Λάρνακας	Αναθέτουσα Αρχή	Ογκόλιθοι μ³
Μαρίνα και Λιμάνι	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Δεν υπάρχει εκτίμηση
Προστασία και βελτίωση παραλιών Περβόλια - Μενεού	Τμήμα Δημοσίων Έργων	100.000
Προστασία και βελτίωση παραλιών από το ακρωτήρι Δόλος μέχρι τον ποταμό Τρέμιθο	Τμήμα Δημοσίων Έργων	212.000
Ανάπτυξη Μαρίνας και Λιμανιού	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Υπό μελέτη
Βελτίωση Αλιευτικού Καταφυγίου	Τμήμα Δημοσίων Έργων	Υπό μελέτη
Σύνολο		312.000

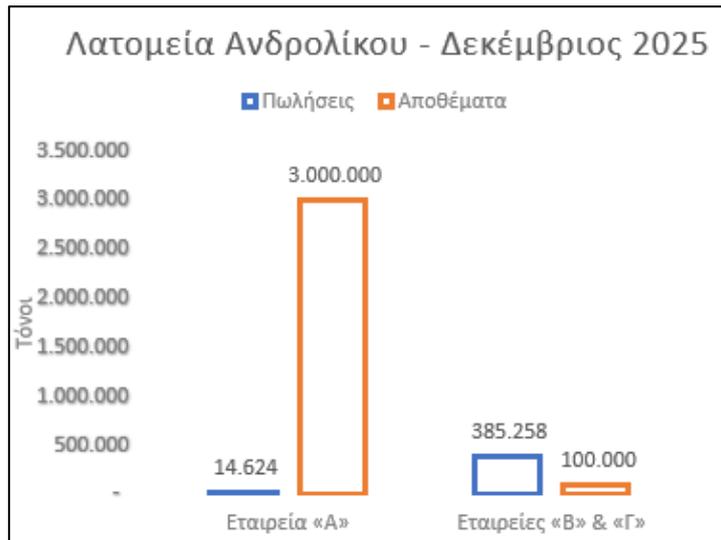
Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με στοιχεία που υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία μας από την ΥΜΛ, μόνο η επέκταση του λιμανιού στο Λατσι, το Λιμενικό Έργο στο Πεντάκωμο και στο Λιμάνι Βασιλικού έχουν εγκριθεί από την Περιβαλλοντική Αρχή, ενώ τα υπόλοιπα είναι υπό σχεδιασμό/μελέτη/αδειοδότηση. Επίσης, αναφορικά με τα διαθέσιμα αποθέματα της επαρχίας Πάφου, η οποία διαχρονικά αντιμετωπίζει προβλήματα επάρκειας, η ΥΜΛ μας ανέφερε ότι το σύνολο των αποθεμάτων της ΛΖ Ανδρολικού σε ογκόλιθους ανέρχονται σε 130.000 μ³, σημειώνοντας ότι αυτά δεν επαρκούν για τις ανάγκες επέκτασης του λιμανιού στο Λατσι. Περαιτέρω, μας ενημέρωσε ότι τα αποθέματα σε ογκόλιθους της νέας προτεινόμενης ΛΖ Ανδρολικού, για την οποία διενεργούνται ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ, ανέρχονται σε 425.000 μ³.

Σημειώνεται ότι, για την προστασία και βελτίωση του παραλιακού μετώπου στην περιοχή Ασκός, εντός των ορίων του Δήμου Πέγεια εκδόθηκε αρνητική Γνωμάτευση ΣΜΠΕ από την Περιβαλλοντική Αρχή τον Ιανουάριο του 2025, ενώ για την προστασία και βελτίωση παραλιών εντός του Κοινοτικό Συμβούλιο Κουκλιών, εκδόθηκε αρνητική Έκθεση ΕΟΑ και στη συνέχεια αρνητική Γνωμάτευση ΣΜΠΕ από την Περιβαλλοντική Αρχή τον Ιούλιο του 2024 και τον Μάιο του 2025, αντίστοιχα. Συνεπώς, οι ανάγκες σε ογκόλιθους για τα προαναφερόμενα έργα δεν θα έπρεπε να παρουσιάζονται καθότι έχουν ήδη απορριφθεί από την Περιβαλλοντική Αρχή. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι, μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου, για το έργο επέκτασης του λιμανιού στο Λατσι δεν είχε υποβληθεί οποιαδήποτε μελέτη για αξιολόγηση και έγκριση από την Περιβαλλοντική Αρχή, συνεπώς για σκοπούς υπολογισμού των αναγκών, θα πρέπει να παρουσιάζεται ως έργο υπό σχεδιασμό.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Οι ανάγκες σε ογκόλιθους να επανεξεταστούν, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα έργα που αναμένεται να προχωρήσουν για υλοποίηση, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να υποστηρίζονται από τα πιο επικαιροποιημένα στοιχεία. Επίσης, να εξεταστούν οι ανάγκες της επαρχίας και σε διαβαθμισμένα αδρανή υλικά.

γ. Ανεπαρκής εκμετάλλευση διαθέσιμων αποθεμάτων στην υφιστάμενη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου .

Σύμφωνα με στοιχεία της ΥΜΛ, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025 τα διαθέσιμα αδειοδοτημένα αποθέματα της ΛΖ Ανδρολίκου, τα οποία αφορούσαν σε δύο ΠΛ που έχουν εκδοθεί προς την εταιρεία «Α» (ΑΛ0221/ΠΑΦ/1995/0) και από κοινού στις εταιρείες «Β» και «Γ» (ΑΛ0476/ΠΑΦ/2023/0), ανέρχονταν περίπου σε 3εκ. και 100.000 τόνους πετρώματος, αντίστοιχα. Σύμφωνα με το αρχείο πωλήσεων αδρανών υλικών της ΛΖ Ανδρολίκου, που τηρείται από το λογιστήριο της ΥΜΛ, προκύπτει ότι οι πωλήσεις της εταιρείας «Α» που κατέχει το ΠΛ ΑΛ0221/ΠΑΦ/1995/0 είναι διαχρονικά πολύ χαμηλές σε σχέση με τα διαθέσιμα αδειοδοτημένα αποθέματά της στην υπό αναφορά ΛΖ. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 1993 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2025, οι πωλήσεις της εταιρείας «Α» ανήλθαν στους 1,3εκ. τόνους πετρώματος, που αντιπροσωπεύουν το μόλις 6,5% των συνολικών πωλήσεων πετρώματος στη ΛΖ. Παράλληλα, τα διαθέσιμα αποθέματα του ΠΛ των άλλων δύο εταιρειών (ΑΛ/0476/ΠΑΦ/2023/0) έχουν εξαντληθεί. Όπως προκύπτει, το γεγονός ότι η εκμετάλλευση των αδειοδοτημένων αποθεμάτων της εταιρείας «Α» δεν πραγματοποιείται με ικανοποιητικό ρυθμό, δημιουργεί μια επίπλαστη έλλειψη λατομικών προϊόντων στην αγορά. Ενδεικτικά, το πιο κάτω γράφημα παρουσιάζει τις Πωλήσεις και τα Αποθέματα των τριών εταιρειών, που αφορούν στο έτος 2025.

Σχεδιάγραμμα 4: Πωλήσεις και αποθέματα ΛΖ Ανδρολικού.

Σημειώνεται ότι κατόπιν εξέτασης αίτησης της εταιρείας «Α», το ΠΛ ΑΛ0221/ΠΑΦ/1995/0, το οποίο έληξε στις 31.12.2022, εγκρίθηκε/ανανεώθηκε την 1.11.2023, από την ΥΜΛ μέχρι τις 31.12.2025, με αναδρομική ισχύ από την 1.1.2023 και επιβολή πρόσθετων όρων, που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, σε θέματα ασφάλειας, στην ετήσια παραγωγή τουλάχιστον 100.000 τόννων λατομικών υλικών και την εξασφάλιση σχετικών αδειών. Για ορισμένους από τους όρους αυτούς δόθηκε στην εταιρεία προθεσμία έξι μηνών για συμμόρφωση. Στο πλαίσιο διενέργειας επιθεωρήσεων, η ΥΜΛ διαπίστωσε τη μη συμμόρφωση της εταιρείας «Α» με δύο ουσιώδεις όρους του παραπάνω προνομίου και στις 13.11.2024 επέδωσε, αρχικά, ειδοποίηση επιβολής Διοικητικού Προστίμου και στη συνέχεια, λόγω εξακολούθησης μη συμμόρφωσης, επέβαλε στις 2.12.2024 διοικητικό πρόστιμο ύψους €10.000. Η εταιρεία «Α» ενεργώντας βάσει των προνοιών του άρθρου 43Α (4) του περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου (Κεφ. 270), προσέφυγε στις 27.12.2024 στην Υπουργό ΓΑΑΠ, αιτούμενη την αναθεώρηση της παραπάνω απόφασης. Η ΥΜΛ, λαμβάνοντας υπόψη τη μετέπειτα συμμόρφωση της εταιρείας «Α» με τους δύο συγκεκριμένους όρους για τους οποίους της επιβλήθηκε το διοικητικό πρόστιμο, εισηγήθηκε στις 29.1.2025 στην Αν. Γενική Διευθύντρια της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος του Υπουργείου ΓΑΑΠ τη μείωση του εν λόγω διοικητικού προστίμου στις €2.000, εισηγήση η οποία τελικά εγκρίθηκε στις 7.8.2025 από την Υπουργό. Σημειώνεται ότι, επιπρόσθετα, επιβλήθηκε στην εταιρεία διοικητικό πρόστιμο ύψους €5.000 στις 17.7.2023, για κατ' επανάληψη μη καταβολή λατομικών δικαιωμάτων. Η εταιρεία κατέβαλε τόσο το πρόστιμο, όσο και τα οφειλόμενα λατομικά δικαιώματα.

Κατά την επιθεώρηση στις 13.11.2024 που αναφέρουμε πιο πάνω, πέραν της παράβασης των δύο όρων για τους οποίους επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο, επισημάνθηκε και η παραβίαση άλλων οκτώ ουσιωδών όρων του ΠΛ, για την οποία ο Διευθυντής της ΥΜΛ απέστειλε, στις 2.12.2024 επιστολή προς την εταιρεία «Α», καλώντας την όπως συμμορφωθεί, το αργότερο μέχρι τις 31.3.2025 και την ενημέρωσε ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσής της, θα προχωρήσει με την ακύρωση του ΠΛ, με βάσει τις εξουσίες που του παρέχονται από τη νομοθεσία (Κ.Δ.Π. 504/2011). Περαιτέρω, σημειώθηκε η πρόθεση του Διευθυντή της ΥΜΛ να παραχωρήσει τελευταία παράταση τριών μηνών, στην περίπτωση που η εταιρεία «Α» εξακολουθεί να μην συμμορφώνεται ειδικότερα με τους όρους που αφορούν στην ασφάλεια και

στην απρόσκοπτη λειτουργία για παραγωγή τελικών προϊόντων. Σε αντίθεση περίπτωση, ο Διευθυντής θα αποτεινόταν στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ζητώντας γνωμάτευση σχετικά με τη δυνατότητα ακύρωσης του ΠΛ, όπως προνοείται στο άρθρο 41 του οικείου Νόμου και Κανονισμών. Η ΥΜΛ πραγματοποίησε επιθεώρηση του εν λόγω λατομείου στις 10.4.2025, εντούτοις, δεν διαπίστωσε ουσιαστική συμμόρφωση, αλλά μεμονωμένη και εν μέρη υλοποίηση κάποιων εκ των όρων. Ως εκ τούτου, επιδόθηκε στην εταιρεία «Α» διάταγμα ημερ. 2.5.2025 με το οποίο της παραχωρήθηκε νέα παράταση για συμμόρφωση, μέχρι τις 12.8.2025. Τον Ιούλιο του 2025, η υπό αναφορά εταιρεία ζήτησε παράταση της προθεσμίας μέχρι τις 31.12.2025 και η ΥΜΛ με διάταγμα ημερ. 31.7.2025 παραχώρησε παράταση μέχρι τις 31.10.2025. Τον Οκτώβριο του 2025, η υπό αναφορά εταιρεία επικαλέστηκε μερική υλοποίηση κάποιων εκ των όρων και ζήτησε εκ νέου παράταση μέχρι τις 31.12.2025 για υλοποίηση του συνόλου των όρων που είχαν τεθεί. Ακολούθως κατόπιν επιθεώρησης και αφού διαπιστώθηκε η μερική υλοποίηση κάποιων εκ των όρων, και δεδομένης της επικείμενης λήξης του ΠΛ στις 31.12.2025, η ΥΜΛ έκανε αποδεχτό το αίτημα της εταιρείας «Γ» για παράταση μέχρι στις 31.12.2025. Η ΥΜΛ μάς πληροφόρησε ότι θα διενεργήσει νέα επιθεώρηση, για έλεγχο τήρησης του συνόλου των όρων, στο πλαίσιο εξέτασης αίτησης για ανανέωση του ΠΛ, στη βάση των αποτελεσμάτων της οποίας θα λάβει την απόφασή της.

Ζητήσαμε από την ΥΜΛ ενημέρωση κατά πόσο η εταιρεία «Α» έχει συμμορφωθεί με τους όρους του ΠΛ και αν όχι, τις ενέργειες στις οποίες θα προέβαινε.

Η ΥΜΛ μας ενημέρωσε ότι, αφού έλαβε υπόψη την υλοποίηση της πλειονότητας των πρόσθετων όρων, την πρόθεση της εταιρείας «Α» για πλήρη συμμόρφωση, καθώς και την διασφάλιση της επάρκειας της επαρχίας Πάφου σε λατομικά αδρανή υλικά στη βάση εισήγησης της εταιρείας «Α» για απρόσκοπτη διάθεση πρώτων υλών προς τις εταιρείες «Β» και «Γ» που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, καθώς και του πρόσθετου όρου που επιβλήθηκε σχετικά με τη διάθεση πρώτων υλών προς τις εν λόγω εταιρείες, προχώρησε στην ανανέωση του ΠΛ της εταιρείας «Α» για περίοδο δύο ετών.

δ. Εγκρίσεις επέκτασης λατομείου στη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου .

Στις 18.10.2023, το ΤΠΟ χορήγησε πολεοδομική άδεια στην εταιρεία «Β» για επέκταση υφιστάμενου Λατομείου κατηγορίας Α', σε τεμάχιο το οποίο εφάπτεται αλλά βρίσκεται εκτός της ΛΖ Ανδρολίκου, αφού πρώτα έλαβε σχετική αιτιολογημένη διαπίστωση της Περιβαλλοντικής Αρχής, ημερ. 31.1.2023. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα προέλεγχου, που πραγματοποιήθηκε από την Περιβαλλοντική Αρχή σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας των Οικότοπων 92/43/ΕΟΚ αφού το έργο βρισκόταν σε απόσταση 60μ., περίπου, από περιοχές του Δικτύου Natura 2000. Σύμφωνα με την αιτιολογημένη διαπίστωση δεν αναμενόταν ότι, κατά το στάδιο της λειτουργίας του, να προκύψουν αυξημένες πιέσεις από την επέκταση των εργασιών, εφόσον η άμεση περιοχή μελέτης είναι ήδη διαταραγμένη λόγω της υφιστάμενης λατομικής δραστηριότητας όπως και την χρήση του δρόμου από φορτηγά.

3.5 Αξιολόγηση δημιουργίας νέας Λατομικής Ζώνης στην επαρχία Πάφου και εναλλακτικές χωροθετήσεις υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

α. Εξέταση επέκτασης Λατομικής Ζώνης Ανδρολίκου.

Στο πλαίσιο εκπόνησης του ΤΣΑ είχε εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή Ανδρολίκου, η οποία γειτνιάζει με περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Κατά την εξέταση της Έκθεσης ΕΟΑ για το ΤΣΑ περιλήφθηκαν σχετικά οι ακόλουθοι όροι:

7.1.6 Λατομική Ζώνη

7.1.6.1 Η νέα Λατομική Ζώνη δεν εγκρίνεται σε αυτό το στάδιο. Σε διάρκεια τριών χρόνων θα μελετηθούν τα ακόλουθα:

- Κατά πόσο η ανάγκη για δημιουργία νέας λατομικής Ζώνης αδρανών υλικών, στην περιοχή Ανδρολίκου είναι επιτακτική σε σχέση με διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις.
- Η κατάσταση διατήρησης των ειδών της περιοχής σε σχέση με τις δραστηριότητες λατόμευσης.

Με την ολοκλήρωση των πιο πάνω θα αποφασιστεί κατά πόσο θα συζητηθεί περαιτέρω η δημιουργία Λατομικής Ζώνης στη συγκεκριμένη περιοχή.

7.1.6.2 Η κατανομή των ορυκτών πόρων στην περιοχή θα αποφασιστεί από την Υπηρεσία Μεταλλείων, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους ενδιαφερόμενους που υπέβαλαν 37 αιτήσεις στην περιοχή Ανδρολίκου και θα θέσει όρους που θα συμβάλουν στη βελτίωση της προστασίας και της διατήρησης των ειδών που διαβιούν στην περιοχή Ανδρολίκου.

*7.1.6.3 Για τη βελτίωση της τροφοληψίας του είδους *Rousettus aegyptiacus*, θα ενσωματωθεί όρος στο Σχέδιο Αποκατάστασης της υφιστάμενης Λατομικής Ζώνης, για φυτεύσεις οπωροφόρων δέντρων, από τους ενδιαφερόμενους, πλησίον των σπηλαίων τόσο αυτού που διαβιούν άτομα του είδους τόσο και αυτού που έχει εγκαταλειφθεί.*

Σημειώνεται ότι, κατά την εξέταση του θέματος κατασκευής και λειτουργίας λατομικής ζώνης στο Δάσος Πάφου, η σχετική ΜΕΟΑ, που εκπονήθηκε το 2017, κατέδειξε σημαντικές αρνητικές, μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Στην ΜΕΟΑ αναφέρεται ότι, κατά την διαδικασία της εξέτασης πιθανών εναλλακτικών λύσεων εξετάστηκε το ενδεχόμενο επέκτασης της υφιστάμενης ΛΖ στην Παρεκκλησιά, όπου καταδεικνύεται ότι παρουσιάζει σαφώς λιγότερες επιπτώσεις, ενώ επιπρόσθετα δεν επηρεάζεται περιοχή του Δικτύου Natura 2000. Η ΜΕΟΑ καταλήγει με το ότι η εξέταση εναλλακτικών λύσεων θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω για την εξεύρεση της καταλληλότερης επιλογής για προμήθεια λατομικών υλικών στην επαρχία Πάφου.

β. Επιπτώσεις σε είδη και οικοτόπους.

Στην Έκθεση ΕΟΑ του ΤΣΑ, σχετικά με τις δυνητικές επιπτώσεις στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 από τη δημιουργία νέας ΛΖ που χωροθετείται στην Κοινότητα Ανδρολίκου και εφάπτεται σε περιοχή του Δικτύου Natura 2000, αναφέρεται ότι η λατομική δραστηριότητα θεωρείται μία υψηλής όχλησης δραστηριότητα. Συνεπώς, κατά την κατασκευή και τη λειτουργία έργων εντός της ζώνης αναμένεται εκπομπή θορύβου και σκόνης σε αυξημένο βαθμό, απώλεια ειδών και οικοτόπων που χρησιμοποιούνται για φωλεοποίηση και τροφοληψία, δονήσεις από βαρέα οχήματα, εκρήξεις και γενικής φύσεως λατομική δραστηριότητα. Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι η σημαντική αποικία του είδους *Rousettus aegyptiacus* (αιγυπτιακή φρουτοσυχερίδα), βρίσκεται πλησίον της προτεινόμενης ζώνης, σε απόσταση 370 μέτρων βορειοδυτικά, ενώ το είδος είναι ευαίσθητο σε οχλήσεις ειδικά από λατομική δραστηριότητα. Επίσης, αναφέρεται ότι στην περιοχή θα υπάρξουν επιπτώσεις στο είδος *Aquila fasciata* (Σπιζαετός), εφόσον βρίσκεται κοντά σε θέσεις φωλεοποίησης, όπως επίσης και εντός της περιοχής τροφοληψίας του είδους καθώς και ότι δυνητικά θα επηρεάσει τα είδη *Buteo rufinus* (Διπλογέρακο), *Falco Peregrinus* (Ζάνος) και *Coracias garrulus* (Κράγκα) εφόσον βρίσκεται στην περιοχή τροφοληψίας τους. Επομένως, αυτά θα έχουν ως επίπτωση τη μείωση της δραστηριότητας και της παρουσίας των ειδών χαρακτηρισμού της περιοχής του Δικτύου Natura 2000. Τέλος, αναφέρεται ότι η ΛΖ, σε συνέργεια με τις υπόλοιπες αναπτύξεις που προωθούνται σε γειτονικές ζώνες, θα δρουν συσσωρευτικά, αυξάνοντας τις επιπτώσεις στα είδη της περιοχής.

γ. Δεσμευτικότητα συμπερασμάτων και όρων Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης.

Σύμφωνα με το ερμηνευτικό έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους που αφορούν στη διατήρηση και διαχείριση του Δικτύου Natura 2000, τα συμπεράσματα της δέουσας εκτίμησης είναι δεσμευτικά, επομένως οι αρμόδιες Αρχές μπορούν να συμφωνήσουν για το οικείο σχέδιο ή έργο μόνο αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου για τον οποίο γίνεται. Όπως προαναφέρθηκε, σε σχέση με τις λατομικές ανάγκες της επαρχίας Πάφου περιλαμβάνονται όροι σε δύο Εκθέσεις ΕΟΑ που έχουν εκδοθεί από την Περιβαλλοντική Αρχή (μία για το Δάσος Πάφου και μία στο πλαίσιο του ΤΣΑ). Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την άποψη της εμπειρογνώμονος της Υπηρεσία μας σε θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως αναφέρεται στην Ειδική Έκθεσή μας με αρ. ΠΕ/01/2024, οποιαδήποτε τροποποίηση συμπερασμάτων ή περιβαλλοντικών όρων που έχουν τεθεί σε Έκθεση και οι οποίοι είναι δεσμευτικοί ακόμα και για την ίδια την Περιβαλλοντική Αρχή, προϋποθέτει νέα περιβαλλοντικά στοιχεία και νέα ενδελεχή ανάλυση, που να μπορούν να δικαιολογηθούν από περιβαλλοντική επιστημονική άποψη.

δ. Ανάθεση εκπόνησης μελετών για την εξέταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της επαρχίας Πάφου.

Σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στην ΥΜΛ στις 28.6.2023, στην παρουσία και του ΤΠ, ΤΓΕ, ΤΔ και ΥΘΠ, για εξέταση της δημιουργίας νέας ΛΖ στην επαρχία Πάφου συζητήθηκαν οι δύο πιο κάτω επικρατέστερες εναλλακτικές χωροθετήσεις για σκοπούς διενέργειας μελέτης:

- ◆ η δημιουργία νέας ΛΖ εντός του Δάσους Πάφου, η οποία όπως προαναφέρουμε, απορρίφθηκε το 2017, λόγω των σημαντικών αρνητικών και μη αναστρέψιμων επιπτώσεων που κατέδειξε η Έκθεση ΕΟΑ και
- ◆ η μεταφορά αδρανών υλικών από την υφιστάμενη ΛΖ στην Παρεκκλησιά για κάλυψη των αναγκών της επαρχίας Πάφου.

Αναφορικά με την πρώτη εναλλακτική χωροθέτηση, όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφώνησαν ότι θα πρέπει να είναι η τελευταία επιλογή καθώς πρόκειται για αδιατάραχτη περιοχή όπου θα προκληθεί μεγάλη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Επίσης, οι απαραίτητες υποδομές και προσβάσεις, είναι τέτοιες που δεν έχουν ως αποτέλεσμα να χρειαστούν, δέκα χρόνια τουλάχιστον, για την επίτευξη αποτελεσμάτων τη στιγμή που στην επαρχία Πάφου υπάρχει άμεση ανάγκη για εξασφάλιση αποθεμάτων αδρανών υλικών για κάλυψη των αναγκών της οικοδομικής βιομηχανίας.

Όσον αφορά στη δεύτερη εναλλακτική, χωροθέτηση αναφέρθηκε ότι:

- ◆ το διαβασικό πέτρωμα το οποίο μπορεί να εξορυχθεί από την εν λόγω ΛΖ, δεν μπορεί να αντικαταστήσει πλήρως το ασβεστολιθικό, λόγω τεχνικών χαρακτηριστικών και ανάγκης πλήρωσης της άμμου που παράγεται από αυτό με πρόσθετα πληρωτικά υλικά. Περαιτέρω αναφέρθηκε ότι, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Τμήματος Δημοσίων Έργων, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ογκόλιθοι από διαβασικό πέτρωμα, στα θαλάσσια/λιμενικά έργα.
- ◆ Σύμφωνα με υπολογισμούς της ΥΜΛ, η μεταφορά τελικών προϊόντων από τη ΛΖ Παρεκκλησιάς στην επαρχία Πάφου θα αυξήσει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, λόγω της παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), ενώ αναφέρεται ότι θα τεθεί θέμα εξάντλησης των αποθεμάτων της ΛΖ Παρεκκλησιάς από την αποκλειστική εκμετάλλευση των αποθεμάτων της για ικανοποίηση των αναγκών της επαρχίας Λεμεσού και Πάφου. Σημειώνουμε ότι, οι υπό αναφορά υπολογισμοί για παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) δεν διενεργήθηκαν από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

Με βάση τα πιο πάνω αποφασίστηκε όπως εκπονηθεί ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ για τη δημιουργία νέας ΛΖ στην Ανδρολίκου.

Η εκπρόσωπος του ΤΠ ανέφερε ότι, στην εν λόγω μελέτη θα πρέπει να εξεταστούν σε βάθος οι επιπτώσεις που προέρχονται από τις λατομικές δραστηριότητες (εξόρυξη, φόρτωση, μεταφορά) και ειδικά οι επιπτώσεις που αφορούν στον θόρυβο και τις δονήσεις στην χλωρίδα και πανίδα της γειτνιαζουσας προστατευόμενης περιοχής. Εάν από την μελέτη αναδειχθεί ότι η δημιουργία ΛΖ στην περιοχή Ανδρολίκου είναι απαγορευτική, τότε θα εξεταστεί άλλη περιοχή, συνυπολογίζοντας όλες τις παραμέτρους. Στη βάση των πιο πάνω, συμφωνήθηκε όπως η ΥΜΛ προχωρήσει με την ετοιμασία όρων διαγωνισμού για την εκπόνηση ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ, για την εκτίμηση ενδεχόμενων επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου της επαρχίας Πάφου, στα είδη και οικότοπους των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 της ΖΕΠ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000023» και ΕΖΔ Χερσόνησος

Ακάμα «CY4000010», στους οποίους θα προστεθούν και ειδικότεροι όροι που άπτονται αρμοδιοτήτων και των άλλων συναρμόδιων Τμημάτων που τα ίδια θα ετοιμάσουν. Στις 17.5.2024 προκηρύχθηκε σχετικός ανοικτός διαγωνισμός και στη συνέχεια ανατέθηκε η σχετική σύμβαση, με ημερομηνία έναρξης τη 15.9.2024.

Επισημαίνεται ότι, παρόλο που η περίοδος των τριών ετών κατά την οποία, σύμφωνα με τον όρο που τέθηκε στην Έκθεση ΕΟΑ του ΤΣΑ τον Αύγουστο του 2022, θα έπρεπε να μελετηθεί η ανάγκη για δημιουργία νέας ΛΖ αδρανών υλικών στην περιοχή Ανδρολίκου σε σχέση με διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις, έχει παρέλθει, το θέμα δεν έχει ακόμα εξεταστεί.

Επίσης σημειώνεται ότι, η απόφαση για εκπόνηση ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ κατά την προαναφερόμενη συνεδρίαση που έγινε στην ΥΜΛ, για εκτίμηση ενδεχόμενων επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου, στην οποία προχώρησε η ΥΜΛ, έρχεται σε αντίθεση με το σχετικό συμπέρασμα της ΜΕΟΑ του ΤΣΑ, βάσει του οποίου ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα προκαλέσει σωρευτικές, αρνητικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στην ΕΖΔ και στην ΖΕΠ «Χερσονήσου Ακάμα». Επίσης, αντίκειται στον όρο της σχετικής Έκθεσης ΕΟΑ της Περιβαλλοντικής Αρχής, που αναφέρει ότι, προτού αποφασιστεί κατά πόσο θα συζητηθεί περαιτέρω η δημιουργία ΛΖ στην Ανδρολίκου, θα έπρεπε να μελετηθεί, σε περίοδο τριών χρόνων, κατά πόσο η ανάγκη για δημιουργία νέας ΛΖ αδρανών υλικών στην περιοχή είναι επιτακτική σε σχέση με άλλες διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις καθώς και την κατάσταση διατήρησης των ειδών χαρακτηρισμού που διαβιούν στην περιοχή.

Κατόπιν επισήμανσής μας ότι η πιο πάνω ανάθεση δεν φαίνεται να συνάδει με τους νομικά δεσμευτικούς όρους της προαναφερόμενης Έκθεσης ΕΟΑ του ΤΣΑ, το ΤΠ, μας πληροφόρησε, τον Αύγουστο του 2025, ότι η ΥΜΛ θα προχωρήσει σε εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών, αφού διερευνήσει κατά πόσο είναι επιτακτική η ανάγκη για δημιουργία νέας ΛΖ στην Ανδρολίκου σε σχέση με διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις. Επιπλέον, μας ανέφερε ότι η απόρριψη των διαθέσιμων εναλλακτικών χωροθετήσεων για τις οποίες γίνεται αναφορά πιο πάνω (Δάσος Πάφου, Παρεκκλησιά), δεν φαίνεται να αντίκειται στους όρους της Έκθεσης ΕΟΑ για το Δάσος Πάφου. Επισημαίνουμε ότι, η αναφορά του εκπροσώπου του ΤΠ, όπως καταγράφεται στην παρούσα Έκθεση, σύμφωνα με την οποία θα εξεταστεί άλλη περιοχή εάν αναδειχθεί ότι η δημιουργία ΛΖ στην Ανδρολίκου είναι απαγορευτική, δεν συνάδει με τον όρο της Έκθεσης ΕΟΑ του ΤΣΑ, ο οποίος, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ρητώς στην εξέταση εναλλακτικών χωροθετήσεων πριν τη συζήτηση δημιουργίας νέας ΛΖ στην Ανδρολίκου. Παράλληλα, η απόρριψη των εναλλακτικών χωροθετήσεων αντίκειται στις πρόνοιες του άρθρου 6 της Οδηγίας για τους οικότοπους, αφού οποιαδήποτε τροποποίηση των συμπερασμάτων της Έκθεσης ΕΟΑ για το Δάσος Πάφου, τα οποία είναι δεσμευτικά, θα έπρεπε να δικαιολογηθούν από περιβαλλοντική και επιστημονική άποψη.

Η ΥΜΛ, τον Νοέμβριο του 2025, μας ενημέρωσε ότι, κατά τη δημόσια παρουσίαση της ΜΕΕΠ που πραγματοποιήθηκε στις 24.7.2025, εκφράστηκαν ενδοιασμοί κατά πόσον είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή Ανδρολίκου σε σχέση με τις διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις, ως ο πιο πάνω σχετικός όρος της Έκθεσης ΕΟΑ του ΤΣΑ. Στη βάση των πιο πάνω, η ΥΜΛ ως η αναθέτουσα Αρχή αποφάσισε πως είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί στη σχετική σύμβαση ξεχωριστή αναφορά για τον παραπάνω όρο και ανατέθηκε επιπρόσθετη εργασία στον ανάδοχο με τροποποίηση της σύμβασης.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά το στάδιο αξιολόγησης της ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ για την προτεινόμενη ΛΖ Ανδρολίκου, να μεριμνήσει όπως εκτιμηθούν συσσωρευτικά με τεκμηριωμένα επιστημονικά δεδομένα οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, σε συνάρτηση με τις υπόλοιπες αναπτυξιακές ανάγκες της επαρχίας Πάφου και εξεταστούν οι διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις, όπως καταγράφεται στους ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους της προαναφερόμενης Γνωμάτευσης για το ΤΣΑ, όπως ενσωματώθηκαν από την σχετική Έκθεσης ΕΟΑ οι οποίοι είναι δεσμευτικοί για την Περιβαλλοντική Αρχή.

ε. Καθορισμός στόχων διατήρησης και έκδοση Διαταγμάτων Προστασίας και Διαχείρισης.

Σύμφωνα με το προαναφερόμενο ερμηνευτικό έγγραφο, στις περιπτώσεις όπου δεν έχουν οριστεί στόχοι διατήρησης για έναν τόπο, και έως ότου οριστούν, η ΕΟΑ θα πρέπει να λαμβάνει ως ελάχιστη παραδοχή, ότι ο στόχος έγκειται στη διασφάλιση της μη υποβάθμισης των τύπων οικότοπων. Σχετικά σημειώνονται τα ακόλουθα:

- ♦ παρόλο που το Διαχειριστικό Σχέδιο για την ΕΖΔ της Χερσονήσου Ακάμα «CY4000010», στο οποίο περιλαμβάνονται στόχοι διατήρησης, εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο του 2016, δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα Διάταγμα Προστασίας και διαχείρισης της φύσης σύμφωνα με το άρθρο 15 του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου, ώστε να δοθεί νομική υπόσταση στους στόχους διατήρησης και στα μέτρα διαχείρισης που καθορίστηκαν για την υπό αναφορά ΕΖΔ.
- ♦ παρόλο που το Διαχειριστικό Σχέδιο για την ΖΕΠ της Χερσονήσου Ακάμα «CY4000023» στο οποίο περιλαμβάνονται οι στόχοι διατήρησης, εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του 2016, δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα Διάταγμα Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών σύμφωνα με το άρθρο 7(6) του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου, ώστε να δοθεί νομική υπόσταση στους στόχους διατήρησης και στα μέτρα διαχείρισης που καθορίστηκαν για την υπό αναφορά ΖΕΠ.

Επιπρόσθετα σημειώνουμε ότι, τόσο στην Έκθεση ΕΟΑ, όσο και στη Γνωμάτευση ΣΜΠΕ, οι οποίες εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Σχεδίου Αειφόρου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ακάμα τον Ιούνιο και τον Σεπτέμβριο του 2021, αντίστοιχα, περιλαμβάνεται όρος για την ετοιμασία Διατάγματος για το πλαίσιο προστασίας της περιοχής ΤΚΣ Χερσονήσος Ακάμα «CY4000010» ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία ολοκλήρωσης όχι αργότερα από Φεβρουάριο του 2022. Περαιτέρω, στην Έκθεση ΕΟΑ που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Φάσης Α του οδικού δικτύου του ΕΔΠ Ακάμα τον Μάρτιο 2024, περιλαμβάνεται όρος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας έκδοσης Διαταγμάτων Προστασίας και διαχείρισης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 για την ΕΖΔ Χερσονήσου Ακάμα «CY4000010» και τη ΖΕΠ Χερσονήσου Ακάμα «CY4000023» μέχρι τον Οκτώβριο του 2024. Παρά το γεγονός ότι οι όροι που περιλαμβάνονται στις Εκθέσεις ΕΟΑ είναι νομικά δεσμευτικοί, τα υπό αναφορά Διατάγματα δεν έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα. Όπως προκύπτει η συνεχιζόμενη καθυστέρηση στην έκδοση των Διαταγμάτων, παρά τις δεσμεύσεις και τους νομικά υποχρεωτικούς όρους στις σχετικές Εκθέσεις ΕΟΑ, δυσχεραίνει την αποτελεσματική προστασία των περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Σχετικά

αναφέρουμε ότι η Ε.Επ παράπεμψε την ΚΔ στο Δικαστήριο της ΕΕ λόγω μη συμμόρφωσης με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους Οικότοπους, σχετικά με τη μη έκδοση Διαταγμάτων Προστασίας και Διαχείρισης των Περιοχών του Δικτύου Natura 2000 και τον καθορισμό ειδικών στόχων διατήρησης.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΤΠ, ως η αρμόδια Αρχή να μεριμνήσει για την έκδοση των Διαταγμάτων ώστε να θεσμοθετηθούν οι αναγκαίοι στόχοι διατήρησης και τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή.

στ. Ενδεχόμενες επιπτώσεις από την δημιουργία της προτεινόμενης Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου.

Σε σχέση με την ενδεχόμενη αδειοδότηση της νέας ΛΖ Ανδρολίκου, επισημάνθηκαν επιπρόσθετα τα πιο κάτω γεγονότα:

(i) Μη αναστρέψιμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Σύμφωνα με τα πρακτικά της Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ημερ. 13.9.2016, κατά την εξέταση της ΜΕΕΠ για την επέκταση υφιστάμενου λατομείου αδρανών υλικών, της προαναφερόμενης εταιρείας «Β», εντός της υφιστάμενης ΛΖ Ανδρολίκου, ο εκπρόσωπος του ΤΠ ενημέρωσε την Επιτροπή ότι στην περιοχή υπάρχουν δύο σπηλιές με αιγυπτιακές φρουτονυχτερίδες (*Rousettus aegyptiacus*) και ότι η μία, η οποία απέχει μόλις 30-50 μέτρα από το όριο του λατομείου, είχε εγκαταλειφθεί εξαιτίας των οχλήσεων, ενώ η άλλη βρίσκεται στο φαράγγι του Πετράτη. Επισημάνθηκε ότι οι αιγυπτιακές φρουτονυχτερίδες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV «Ζωικά και φυτικά είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαιτούν αυστηρή προστασία» της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Σχετικά επισημάνθηκε ότι, σε Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ, ημερ. 28.10.2021, στην Υπόθεση C-357/20, με αντικείμενο την αίτηση προδικαστικής απόφασης που αφορούσε επιβολή ποινής για βλάβη και καταστροφή, στο πλαίσιο έργου, των τόπων ανάπαυσης καθώς και των τόπων αναπαραγωγής του είδους κρικητός (*Cricetus cricetus*), είδος το οποίο παρομοίως περιλαμβάνεται στο προαναφερόμενο Παράρτημα, αναφέρθηκε ότι «το άρθρο 12 (1)(δ), της Οδηγίας για τους Οικότοπους έχει την έννοια ότι οι τόποι αναπαραγωγής ενός προστατευόμενου ζωικού είδους πρέπει να προστατεύονται για όσο διάστημα τούτο είναι αναγκαίο ώστε να καθίσταται δυνατή η επιτυχής αναπαραγωγή του εν λόγω ζωικού είδους, με αποτέλεσμα η προστασία αυτή να επεκτείνεται και σε τόπους αναπαραγωγής που δεν είναι πλέον κατειλημμένοι, εφόσον υπάρχει αρκούντως μεγάλη πιθανότητα το εν λόγω ζωικό είδος να επιστρέψει στους εν λόγω τόπους». Επιπρόσθετα, όπως αναφέρεται στην ίδια Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ, «ως βλάβη μπορεί να οριστεί η φυσική υποβάθμιση ενός οικοτόπου, ενός τόπου αναπαραγωγής ή ενός τόπου ανάπαυσης και η οποία, σε αντίθεση με την καταστροφή, μπορεί να επέλθει με αργούς ρυθμούς και να μειώσει σταδιακά την οικολογική λειτουργικότητα του οικείου τόπου, όπερ σημαίνει ότι η βλάβη αυτή ενδέχεται να μην επιφέρει αμέσως απώλεια της λειτουργικότητας, αλλά να την υπονομεύσει ποιοτικά και ποσοτικά και, συν τω χρόνω, να οδηγήσει στην πλήρη απώλειά της».

Συνεπώς, όπως προκύπτει από την πιο πάνω νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, σε περίπτωση πρόκλησης οποιασδήποτε βλάβης, πρωταρχικός σκοπός θα πρέπει να είναι η άμεση και πλήρης αποκατάσταση του ενδιαιτήματος ενός είδους χαρακτηρισμού (στην περίπτωση αυτή της φρουτονυχτερίδας) και η βελτίωση της κατάστασης διατήρησής του. Επομένως, θα πρέπει να αποτραπεί οποιαδήποτε περαιτέρω βλάβη, και πολύ περισσότερο η συνέχιση μιας επιβλαβούς δραστηριότητας, η οποία μπορεί να προκαλέσει ακόμα και την οριστική, μη αναστρέψιμη καταστροφή του φυσικού χώρου όπου ζει το υπό αναφορά είδος.

Επιπρόσθετα, σε ανακοίνωσή της ημερ. 20.5.2020, η Ε.Επ παρουσίασε τη νέα Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030. Σε αυτή τονίζεται ότι η απώλεια της βιοποικιλότητας και η κατάρρευση των οικοσυστημάτων συγκαταλέγονται στις μεγαλύτερες απειλές που θα αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα την επόμενη δεκαετία. Η στρατηγική θέτει ως στόχο τη διασφάλιση του ότι η βιοποικιλότητα της Ευρώπης θα βρίσκεται σε πορεία ανάκαμψης έως το 2030, προς όφελος των ανθρώπων, του πλανήτη, του κλίματος και της οικονομίας. Όσον αφορά στη διαδικασία ανάληψη δεσμεύσεων και αξιολόγησης στο πλαίσιο της προαναφερόμενης στρατηγικής, πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2024 στη Λάρνακα το τέταρτο Βιογεωγραφικό Σεμινάριο για την περιοχή της Μεσογείου, και σχετικά με τις αιγυπτιακές φρουτονυχτερίδες, αναφέρθηκε ότι είναι είδος προτεραιότητας όσον αφορά την αποφυγή οποιασδήποτε περαιτέρω υποβάθμισης και τη διασφάλιση της αποκατάστασης της κατάστασης διατήρησής του σε επίπεδο της βιογεωγραφικής περιοχής της Μεσογείου.

Σχετικά σημειώθηκε η εθνική δέσμευση της Κύπρου, ως το μόνο Κράτος όπου το υπό αναφορά είδος διαβιεί και το οποίο περιλαμβάνεται στα είδη που έχουν επιλεγεί στο πλαίσιο υλοποίησης της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, για επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης ή τουλάχιστον θετικής τάσης διατήρησης κατά τουλάχιστον 30% μέχρι το 2030. Για το υπό αναφορά είδος έχει εξασφαλίσει χρηματοδότηση για σχέδιο δράσης και μέτρα διατήρησης.

Ζητήσαμε από το ΤΠ όπως υποβάλει στην Υπηρεσία μας επικαιροποιημένες καταγραφές του σπάνιου και απειλούμενου είδους των αιγυπτιακών φρουτονυχτερίδων στην περιοχή της Ανδρολίκου, καθώς επίσης όπως μας ενημερώσει για την κατάσταση που βρίσκονται σήμερα οι προαναφερόμενες σπηλιές, την απόσταση των καταφυγίων του υπό αναφορά είδους στην περιοχή της Ανδρολίκου από το πλησιέστερο όριο της προτεινόμενης ΛΖ καθώς και με το ποσοστό του πληθυσμού, επί του παγκύπριου, το οποίο διαβιεί σε αυτά. Τα πιο πάνω στοιχεία δεν έχουν ακόμη υποβληθεί.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να διασφαλιστεί η συμμόρφωση του κράτους με το Κοινοτικό Κεκτημένο ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη παραπομπή της ΚΔ στο Δικαστήριο της ΕΕ για βλάβη και καταστροφή, των τόπων ανάπαυσης και αναπαραγωγής του απειλούμενου είδους των αιγυπτιακών φρουτονυχτερίδων.

(ii) Αλλαγή χρήσης γης στην προτεινόμενη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου.

Η προτεινόμενη ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου καταλαμβάνει μεγάλο μέρος της ισχύουσας Πολεοδομικής Ζώνης Υπαιθρου / Αγροτική Ζώνη (Γα4) (με βάση το ΤΣΑ) / πρώην Πολεοδομική Ζώνη Κτηνοτροφικής Χρήσης (Δα32) (με βάση τη Δήλωση Πολιτικής για την Ύπαιθρο).

Όπως αναφέραμε σε προηγούμενη Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας (ΤΠ/01/2017), στο πλαίσιο εξέτασης καταγγελίας (EU PILOT ref. No. 5493/2013), σχετικά με τις επιπτώσεις από την υπερβόσκηση στην περιοχή του Δικτύου Natura 2000 του Ακάμα, το ΤΔ προχώρησε σε αγορά υπηρεσιών για εκπόνηση Μελέτης για την Εκτίμηση της Βοσκοϊκανότητας και Ετοιμασία Σχεδίου Διαχείρισης της Βόσκησης στη Χερσόνησο Ακάμα η οποία είχε ολοκληρωθεί, τον Φεβρουάριο του 2016. Ένα από τα κύρια προτεινόμενα μέτρα της προαναφερόμενης μελέτης αφορούσε στην εξέταση και εφαρμογή της δυνατότητας χρηματοδότησης για τη μετεγκατάσταση των υφιστάμενων κτηνοτροφικών μονάδων αλλού, εκτός της περιοχής μελέτης, δηλαδή του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ακάμα και των περιοχών ΖΕΠ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000023» και ΕΖΔ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000010» όπου παρατηρείτο πρόβλημα υπερβόσκησης. Στο πλαίσιο εφαρμογής του πιο πάνω μέτρου, το Τμήμα Γεωργίας, σε συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες, προχώρησε σε ανάπτυξη υποδομών με κόστος περίπου €171.000 για μετεγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων στην προαναφερόμενη ζώνη της Κοινότητας Ανδρολίκου, η οποία αποφασίστηκε στη βάση οικολογικών παραμέτρων, όπως η ορθολογική εφαρμογή της βόσκησης στη διαχείριση των φυσικών οικοτόπων και την διατήρηση υψηλής βιοποικιλότητας, καθώς επίσης και ο περιορισμός κίνδυνου πρόκλησης πυρκαγιών. Στην περιοχή μετεγκαταστάθηκαν τέσσερις κτηνοτροφικές μονάδες, δύο εκ των οποίων εμπίπτουν εντός της προτεινόμενης ΛΖ και για τις οποίες, το 2016, οι κτηνοτρόφοι υπέγραψαν σχετική δήλωση/συγκατάθεση, προς την λατομική εταιρεία «B» που δραστηριοποιείται στην περιοχή και η οποία είχε ξεκινήσει από τότε διαδικασία εκμίσθωσης των εν λόγω τεμαχίων για λατομικούς σκοπούς. Σύμφωνα με την δήλωση/συγκατάθεση, οι δυο κτηνοτρόφοι δήλωσαν ότι δεν επηρεάζονται οι κτηνοτροφικές δραστηριότητες τους από την δημιουργία ΛΖ στην περιοχή και ότι σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία από τις αρμόδιες Αρχές του κράτους η μετεγκατάσταση των κτηνοτροφικών μονάδων τους, δεσμεύτηκαν να τις μετακινήσουν όπου τους υποδειχθεί, νοουμένου ότι τα έξοδα μετεγκατάστασης θα αναληφθούν από την εταιρεία «B» καθώς επίσης και ότι η υπό αναφορά εταιρεία θα καταβάλει σε αυτούς το ποσό των €40.000 και €160.000 αντίστοιχα, ως γενικές αποζημιώσεις.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να εξεταστεί κατά πόσο τυχόν συρρίκνωση της συγκεκριμένης Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου από την δημιουργία ΛΖ και την αλλαγή χρήσης γης αναμένεται να επιφέρει, μεταξύ άλλων, σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις στα είδη και οικοτόπους της ΖΕΠ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000023» και της ΕΖΔ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000010».

(iii) Επιπτώσεις από τη λατόμευση στην υδροδότηση και γεωλογία της περιοχής.

Διαπιστώθηκε ότι, τόσο η υφιστάμενη ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου, όσο και μέρος της νέας προτεινόμενης ΛΖ στην υπό αναφορά περιοχή, βρίσκονται εντός Ζώνης Προστασίας Γεωτρήσεων, οι οποίες χρησιμοποιούνται για υδροδότηση. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη αξιολόγηση των Συστημάτων Υπόγειων

Υδάτων (ΣΥΥ) της Ανδρολίκου (CY_14), η οποία περιλαμβάνεται στο 3^ο Σχέδιο Λεκάνης Απορροής Ποταμού, που καταρτίστηκε στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, η συνολική κατάσταση του υπό αναφορά ΣΥΥ χαρακτηρίζεται ως κακή, ενώ καταγράφεται η υποβάθμιση της ποσοτικής κατάστασής του, σε σχέση με το προηγούμενο Σχέδιο.

Ζητήσαμε από το ΤΓΕ όπως, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του για έρευνα, μελέτη και παρακολούθηση των ορυκτών και υδατικών πόρων:

- ♦ παραθέσει τις απόψεις του αναφορικά με το κατά πόσο η συνεχιζόμενη λατόμευση της εν λόγω περιοχής ή/και η περαιτέρω επιβάρυνση που δυνητικά θα επιφέρει η πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην περιοχή, ενδέχεται να επιφέρει οποιαδήποτε προβλήματα στην υδροδότηση αλλά και περαιτέρω υποβάθμιση του εν λόγω ΣΥΥ.
- ♦ μας πληροφορήσει για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που πιθανόν να επιφέρει στη γεωλογία της περιοχής η πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ, και
- ♦ μας ενημερώσει κατά πόσο η δημιουργία νέας ΛΖ στην περιοχή, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά οποιαδήποτε άλλα πλάνα και σχεδιασμούς σε σχέση με τους ορυκτούς και υδατικούς πόρους ή κατά πόσο ενέχει άλλους γεωκινδύνους.

Επίσης, ζητήσαμε όπως το ΤΓΕ παραθέσει τις απόψεις του σχετικά με την προγραμματισμένη επέκταση του λιμανιού στο Λασι της Επαρχίας Πάφου, δεδομένου της εκβολής του ποταμού στη θάλασσα πλησίον του υφιστάμενου λιμανιού.

Το ΤΓΕ μάς ενημέρωσε σχετικά ως ακολούθως:

- ♦ Οι απόψεις σχετικά με τις επιπτώσεις της λατόμησης στον εμπλουτισμό των υπόγειων υδάτων, μπορούν να θεωρηθούν διφορούμενες, ωστόσο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, η ολοκληρωτική αφαίρεση του ασβεστόλιθου μέχρι την επαφή του με τα ιζήματα του Σχηματισμού του Κάθηκα ενδέχεται να αυξήσει την επιφανειακή απορροή και να μειώσει τον εμπλουτισμό του υδροφορέα. Επίσης, η προτεινόμενη ΛΖ μαζί με την υφιστάμενη ΛΖ, έκτασης περίπου 0,5 τ.χλμ² και 0,7 τ.χλμ², αντίστοιχα, θα μειώσουν τον εμπλουτισμό της περιοχής, από 3% σε 8%, η οποία καλύπτει συνολική έκταση 15 τ.χλμ², γεγονός που μπορεί να μεταφραστεί σε απώλεια μέχρι και 160.000 κ.μ. νερού ετησίως. Σημειώθηκε επίσης ότι δεν υπάρχουν στοιχεία τα οποία να αποδίδουν ή να συνδέουν τη λατόμηση με την παρατηρούμενη πτώση σε στάθμη γεώτρησης στην περιοχή και αυτό, μαζί και με άλλες πιθανές επιπτώσεις στον εμπλουτισμό του υδροφόρου, θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συγκεκριμένης μελέτης ή/και προσομοίωσης, η οποία να συναξιολογεί παραμέτρους όπως η λατόμηση, η μείωση της βροχόπτωσης σε τοπικό επίπεδο και οι αντλήσεις.
- ♦ Μεγάλο μέρος της προτεινόμενης ΛΖ αποτελεί Ζώνη Προστασίας (Δα1 – Ποταμοί, Γεωμορφώματα, Τοπίο, Φύση) και Ζώνη Προστασίας – Τοπίο Ακάμα (Δα1-ΤΑ), λόγω της εξέχουσας φυσικής

κληρονομίας της περιοχής, οι οποίες θα πρέπει να διαφυλαχθούν, τόσο από πλευράς γεωκληρονομίας, όσο και βιοποικιλότητας.

- ◆ Εντός και πλησίον της περιοχής της νέας προτεινόμενης ΛΖ υπάρχουν πολύ σημαντικοί γεώτοποι/γεωμορφές. Όπως επίσης μας ανέφερε, το ΤΓΕ βρίσκεται στο στάδιο ολοκλήρωσης ενός Ενιαίου Εθνικού Καταλόγου για τους γεώτοπους της Κύπρου για την οριστική οριοθέτησή τους και την ολιστική προστασία τους μέσα από τη Δήλωση Πολιτικής του ΤΠΟ αλλά και των νέων Κανονισμών στη βάση του Περί Γεωλογικών Επισκοπήσεων Νόμου (Ν.140(Ι)2013) που ετοιμάζονται.

Όσον αφορά στην προγραμματισμένη επέκταση λιμανιού στο Λατσί, το ΤΓΕ μας ανέφερε ότι θα πρέπει να αποφευχθεί, αφού η εκβολή του ξεροπόταμου Άγιος Ιωάννης θα πρέπει να παραμείνει καθαρή για να εκβάλλονται στη θάλασσα ιζήματα που μεταφέρονται από το νερό, ειδικά μετά από έντονα καιρικά φαινόμενα.

ζ. Δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τη δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου και ερωτήματα που τέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι κάτοικοι της Κοινότητας Ανδρολίκου απαίτησαν την επανεξέταση της προκήρυξης για εκπόνηση ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ για πιθανή δημιουργία νέας ΛΖ στην Κοινότητα Ανδρολίκου για τις οποίες γίνεται αναφορά πιο πάνω αφού, όπως υποστηρίζουν, παρουσιάζει ουσιώδεις ελλείψεις, ειδικότερα όσον αφορά στην απουσία αξιολόγησης εναλλακτικών χωροθετήσεων για δημιουργία της νέας ΛΖ. Επιπρόσθετα δεν συναινούν στη δημιουργία ή επέκταση ΛΖ στην περιοχή τους, αφού η υφιστάμενη λατόμευση έχει ήδη προκαλέσει σοβαρή και μη αναστρέψιμη περιβαλλοντική υποβάθμιση καθώς και επιπτώσεις στην ποιότητα της ζωής τους. Επιπρόσθετα, ζήτησαν τη διακοπή της λατόμευσης με την εξάντληση των υφιστάμενων αποθεμάτων και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος σύμφωνα με τη νομοθεσία, ενώ επιφυλάχθηκαν των νόμιμων δικαιωμάτων τους ως ιδιοκτήτες ή/και δικαιούχοι χρήσης γης και κατοικιών στην περιοχή. Συναφώς αναφέρουμε ότι κάποιοι εκ των κατοίκων που δεν συναινούν στη συνέχιση της λατόμευσης στην περιοχή της Ανδρολίκου, κατέχουν κτηνοτροφικές μονάδες που έχουν μετεγκατεσταθεί στην περιοχή της προτεινόμενης ΛΖ, για την οποία γίνεται αναφορά στην Έκθεση αυτή.

Περαιτέρω αναφέρουμε ότι, κοινοποιήθηκε στην Υπηρεσία μας επιστολή ημερ. 26.9.2024 από τον Δήμαρχο Πόλεως Χρυσοχούς προς την Υπουργό ΓΑΑΠ, στην οποία αναφέρει ότι, σε αντίθεση με τα πιο πάνω, ο Δήμος και το νέο σύμπλεγμα κοινοτήτων της περιοχής δεν φέρουν καμία ένσταση στη δημιουργία ή και στην επέκταση της ΛΖ στην περιοχή της Ανδρολίκου. Επίσης αναφέρει ότι η μη δημιουργία/επέκταση της ΛΖ αναμένεται να επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις, τόσο στα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη όσο και σε εκείνα που έχουν ήδη προγραμματιστεί, αφού η ανάγκη μεταφοράς λατομικών υλικών από άλλες επαρχίες θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κόστους κατασκευής και παράλληλα θα ενισχύσει την κυκλοφοριακή επιβάρυνση στο οδικό δίκτυο, καθώς και θα αυξήσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι επιπτώσεις δεν περιορίζονται μόνο στον κατασκευαστικό τομέα, αλλά θα επηρεάσουν αρνητικά και τις τοπικές επιχειρήσεις, τις οικογένειες των εργαζομένων στα λατομεία, καθώς και τον ευρύτερο δευτερογενή τομέα της οικονομίας.

Για το θέμα των λατομεύσεων στην Κοινότητα Ανδρολίκου, Κύπριος ευρωβουλευτής, έθεσε προς την Ε.Επ τον Οκτώβριο του 2024, ερωτήματα, καλώντας την να τοποθετηθεί όσον αφορά:

- ♦ στο αίτημα των κατοίκων για τη μη αδειοδότηση νέου λατομείου στην περιοχή.
- ♦ στη λήψη μέτρων για αποκατάσταση του περιβάλλοντος για τα σημεία όπου έχει λήξη η λατομική δραστηριότητα και
- ♦ στην προώθηση εναλλακτικών λύσεων για την κάλυψη των αναγκών για θαλάσσια και παράκτια έργα.

Η Ε.Επ, τον Νοέμβριο του 2024, ανέφερε ότι αποτελεί θεμελιώδες καθήκον των κυπριακών αρχών να διασφαλίζουν ότι κάθε δραστηριότητα συμμορφώνεται με την εθνική και την ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία και, κατόπιν διαβούλευσης με το κοινό, να αποφασίζουν κατά πόσο μπορεί να εκδοθεί άδεια για τη λειτουργία νέου λατομείου. Παράλληλα, ανέφερε ότι η Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη θέτει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο που υποχρεώνει τους φορείς εκμετάλλευσης να αποκαθιστούν επαρκώς περιστατικά περιβαλλοντικής ζημίας, ενώ σύμφωνα με τον Κανονισμό για την Αποκατάσταση της Φύσης, τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίζουν μέτρα που διασφαλίζουν ότι οι σημαντικοί τύποι οικοτόπων δεν υφίστανται σημαντική υποβάθμιση. Επιπρόσθετα, η Ε.Επ αναμένει ότι η κατασκευή θαλάσσιων και παράκτιων έργων θα συμμορφώνεται πλήρως με το δίκαιο της ΕΕ και θα υιοθετεί λύσεις που βασίζονται στη φύση, ενισχύοντας έτσι τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία των οικοσυστημάτων.

Για τα πιο πάνω, ζητήσαμε τις απόψεις των αρμόδιων Τμημάτων. Τον Ιούνιο του 2025, το ΤΠ, ΤΓΕ και ΥΜΛ μας ενημέρωσαν σχετικά ότι η πιο πάνω αναφορά για λατομεύσεις εντός του Δικτύου Natura 2000 είναι ανακριβής αφού η ΛΖ Ανδρολίκου βρίσκεται εξολοκλήρου εκτός των περιοχών του υπό αναφορά Δικτύου, αλλά συνορεύει με ΖΕΠ «Χερσόνησος Ακάμα - CY4000023» και την ΕΖΔ «Χερσόνησος Ακάμα - CY4000010».

Αναφορικά με τη δημιουργία νέας ΛΖ στην περιοχή μας πληροφόρησαν ότι θα υπάρξει η δυνατότητα όπως οι επηρεαζόμενοι κάτοικοι της περιοχής εκφράσουν τις απόψεις τους για το θέμα, έτσι ώστε να ληφθούν οι βέλτιστες αποφάσεις. Όπως αναφέρεται πιο πάνω, η δημόσια διαβούλευση έγινε τον Ιούλιο του 2025.

Όσον αφορά στην αποκατάσταση της περιοχής λατόμησης, μας ενημέρωσαν ότι η υπό αναφορά περιοχή θεωρείται ως ενεργή ΛΖ και ότι οι εργασίες αποκατάστασης όσον αφορά στα ενεργά μέτωπα, στους χώρους των σκυροθραυστικών, αποθήκευσης και διαλογής, στις λίμνες απόθεσης λάσπης καθώς και στους δρόμους θα ολοκληρωθούν μετά την εξάντληση των αποθεμάτων. Παράλληλα εφαρμόζεται σταδιακή αποκατάσταση, με τους χώρους χωρίς διαθέσιμα αποθέματα να έχουν ήδη αποκατασταθεί.

Επιπλέον, μας πληροφόρησαν ότι, η προώθηση εναλλακτικών λύσεων για την κατασκευή θαλάσσιων και παράκτιων έργων βασισμένων στη φύση αποτελεί στόχο του Υπουργείου ΓΑΑΠ, ωστόσο δεν υπάρχει Ευρωπαϊκή Οδηγία ή Κανονισμός που να επιβάλλει τη χρήση λύσεων βασισμένων στην φύση, επομένως

εναπόκειται στο Τμήμα Δημοσίων Έργων να προτείνει λύσεις και στην Περιβαλλοντική Αρχή να προβαίνει στην περιβαλλοντική τους αξιολόγηση.

Σημειώσαμε ότι, η ΥΜΛ διατηρεί τραπεζικές εγγυήσεις ύψους €550.000 από τις εταιρείες «Α», «Β» και «Γ» οι οποίες δραστηριοποιούνται στην περιοχή, για διασφάλιση της τήρησης των όρων των ΠΛ σε σχέση με τη μελλοντική αποκατάσταση του χώρου των λατομείων. Σχετικά με το θέμα, επισύρουμε την προσοχή στο κεφάλαιο «21. Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη» του εγκεκριμένου και δημοσιευμένου ΤΣΑ όπου, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα ακόλουθα:

- ◆ «21.4.7. Η επαναφορά και αναμόρφωση του τοπίου μετά την αποπεράτωση των εργασιών με δεντροφύτευση ολόκληρης της έκτασης λατομείου, σύμφωνα με τις υποδείξεις του Διευθυντή του Τμήματος Δασών. Επιπλέον, μπάζα και άχρηστα υλικά να τοποθετούνται εντός του χώρου του εγκεκριμένου λατομείου.
- ◆ 21.4.8. Πέραν της δεντροφύτευσης, η αποκατάσταση του τοπίου στις περιοχές που έχουν επηρεαστεί από λατομική δραστηριότητα, θα πρέπει να γίνεται με ολοκληρωμένο τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται η προσέγγιση του χώρου μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό, που να παρέχει τη δυνατότητα χρήσης των χώρων αυτών για νέες μορφές δραστηριότητας. Στο πλαίσιο αυτό, ενθαρρύνεται η διεξαγωγή μελέτης ή/ και αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, με στόχο την εναρμόνιση και διασύνδεση του χώρου με την υπόλοιπη περιοχή, και τον καθορισμό νέων χρήσεων, συμβατών με τη Γενική Στρατηγική Ανάπτυξης του Τοπικού Σχεδίου, που θα καταστήσουν τα εγκαταλειμμένα λατομεία σημεία ενδιαφέροντος για ολόκληρη την περιοχή του Τοπικού Σχεδίου. Για τη βελτίωση της τροφοληψίας του είδους της αιγυπτιακής φρουτονυχτερίδας (*Rousettus aegyriacus*), στο πλαίσιο του σχεδίου αποκατάστασης της υφιστάμενης Λατομικής Ζώνης, να γίνει φύτευση οπωροφόρων δέντρων, πλησίον των σπηλαίων τόσο αυτού που διαβιούν άτομα του είδους τόσο και αυτού που έχει εγκαταλειφθεί».

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να διασφαλίσει ότι κατά την αποκατάσταση της περιοχής της ΛΖ Ανδρολίκου θα ληφθούν υπόψη και να ικανοποιηθούν οι πρόνοιες του ΤΣΑ.

3.6 Θέμα: Παράνομες λατομεύσεις.

Σύμφωνα με τον περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμο (Κεφ.270), πρόσωπο το οποίο διεξάγει λατομικές εργασίες χωρίς ΠΛ, καθώς και κάτοχος προνομίου λατομείου ο οποίος παραλείπει να συμμορφωθεί με ή παραβαίνει οποιοδήποτε όρο ή προϋπόθεση που περιέχεται στο προνόμιο αυτό, είναι ένοχος αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα δύο έτη ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις €100.000 ή και στις δύο αυτές ποινές.

α. Έγκαιρος καθορισμός ορίων λατόμευσης.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, αναφορικά με τον εντοπισμό παράνομων λατομεύσεων σε όλες τις επαρχίες, συστήσαμε όπως, για τις περιπτώσεις παράνομων επεκτάσεων υφιστάμενων λατομείων, οι

αρμόδιες Αρχές (ΥΜΛ, ΤΠ και ΤΠΟ) να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για αποτροπή παρανομιών ή/και τα απαιτούμενα μέτρα για αποκατάσταση της νομιμότητας, με επιβολή οικονομικών κυρώσεων προς τους λατόμους τέτοιου ύψους που θα αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για μελλοντικές παράνομες δραστηριότητες.

Κατά τον έλεγχο, διαπιστώθηκε ότι, οι επιθεωρητές της ΥΜΛ πλέον χρησιμοποιούν λογισμικό που επιτρέπει, σε πραγματικό χρόνο, την παρακολούθηση των ορίων των λατομείων σύμφωνα με τα τοπογραφικά σχέδια που υποβάλλονται με τις ετήσιες εκθέσεις τους. Επιπρόσθετα, με την τροποποίηση του περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου, το διοικητικό πρόστιμο έχει αυξηθεί σε €10.000, δίνοντας την δυνατότητα στον επιθεωρητή να επιβάλει οικονομικές κυρώσεις προς τους λατόμους τέτοιου ύψους που να αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για μελλοντικές παράνομες δραστηριότητες. Εντούτοις διαπιστώθηκε ότι, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την επίσημη οριοθέτηση της εκσκαφής από το ΤΚΧ, με την οποία διαπιστώνεται πέραν πάσης αμφιβολίας κατά πόσο υφίσταται παράνομη λατόμευση εκτός ορίων, που πολλές φορές υπερβαίνει το ένα έτος, δεν μπορεί είτε να αποδοθεί διοικητικό πρόστιμο είτε να επιβληθούν άμεσα οποιεσδήποτε κυρώσεις (π.χ. να ζητηθεί αποκατάσταση, καταγγελία).

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να ζητήσει από το ΤΚΧ όπως προβεί σε ενέργειες για μείωση του χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί μέχρι την επίσημη οριοθέτηση της εκσκαφής.

β. Συνεργασία με άλλα Τμήματα/Υπηρεσίες σε σχέση με την προώθηση υποθέσεων παράνομων λατομεύσεων στο Δικαστήριο.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, σημειώθηκε ότι, στις περιπτώσεις όπου εντοπιζόταν παράνομη λατόμευση, η ΥΜΛ, διαβίβαζε τα στοιχεία της υπόθεσης στην Αστυνομία για τη διεξαγωγή ποινικής έρευνας. Παράλληλα, ενημέρωνε όλα τα Κυβερνητικά Τμήματα που πιθανόν να εμπλέκονταν και επηρεάζονταν από την παράνομη λατόμευση, στη βάση οικείων Νόμων τους, για τις δικές τους ενέργειες. Παρατηρήθηκε ότι, στις πλείστες των περιπτώσεων, τα Τμήματα αυτά, όπως το ΤΠΟ και το ΤΚΧ όσον αφορά περιπτώσεις παράβασης όρων πολεοδομικής άδειας και επέμβασης σε κρατική γη, αντίστοιχα, δεν προέβαιναν σε οποιεσδήποτε ενέργειες σε σχέση με τα θέματα που τα αφορούσαν, με αποτέλεσμα οι υποθέσεις που οδηγούνταν στα Δικαστήρια να μην ήταν πλήρως τεκμηριωμένες. Συστήσαμε όπως σε τέτοιες περιπτώσεις τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα υποβάλουν όλες τις σχετικές πληροφορίες ώστε οι υποθέσεις που οδηγούνται στα Δικαστήρια να τεκμηριώνονται κατάλληλα.

Από επισκόπηση της αλληλογραφίας που αρχειοθετείται στον φάκελο των παράνομων λατομεύσεων της ΥΜΛ, διαπιστώθηκε ότι τα υπό αναφορά Τμήματα εξακολουθούν να μην προβαίνουν στις ανάλογες ενέργειες διερεύνησης των πιο πάνω καταγγελιών, αφού ποτέ δεν υποβάλλουν καταγγελίες και δεν αποστέλλουν επιστολές ώστε να τεκμηριώνονται καλύτερα οι υποθέσεις που καταλήγουν στα Δικαστήρια.

γ. Κατάσχεση μηχανημάτων και επιβολή διοικητικού προστίμου.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, αναφέρεται ότι, μετά την εξέταση περιπτώσεων παράνομων λατομεύσεων εντός των εδαφών των Βρετανικών Βάσεων, διαπιστώθηκε ότι η πολιτική που εφαρμόζεται είναι πολύ πιο αποτελεσματική, αφού με τη λήψη της σχετικής καταγγελίας για παράνομη λατόμευση από την ΥΜΛ ή άλλα κυβερνητικά Τμήματα, η Αστυνομία των Βρετανικών Βάσεων οργανώνει επιχείρηση μέχρι τον εντοπισμό του παρανομούντος και προβαίνει σε άμεση κατάσχεση των μηχανημάτων και οποιωνδήποτε άλλων μέσων.

Εισηγηθήκαμε όπως η ΥΜΛ εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της υφιστάμενης διαδικασίας επιβολής διοικητικού προστίμου, ώστε να παρέχεται η εξουσιοδότηση στους Επιθεωρητές Μεταλλείων για άμεση επιβολή εξωδίκου προς τους παραβάτες, όπως συμβαίνει και σε νομοθεσίες άλλων Τμημάτων (π.χ. ΤΠ, ΥΘΠ κ.ά.), το ύψος του οποίου να είναι αποτρεπτικό. Επιπρόσθετα, εισηγηθήκαμε όπως εξεταστεί η δυνατότητα σύνδεσής του, ως βαθμός ποινής, με την ανανέωση των λατομικών προνομίων καθώς επίσης όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο αύξησης του ποσού του διοικητικού προστίμου από €1.000 που ήταν, με στόχο να καταστεί αποτρεπτικό.

Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι έγιναν τροποποιήσεις του Περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου και Κανονισμών, και μεταξύ άλλων αυξήθηκε το διοικητικό πρόστιμο από €1.000 σε €10.000.

3.7 Θέμα: Διερεύνηση Καταγγελιών.

α. Καταγγελίες που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του προηγούμενου ελέγχου.

(i) Παράνομες λατομεύσεις στην περιοχή της Αγίας Άννας και Τρούλλων/ Κελλιών.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, σημειώθηκαν περιστατικά όπου διενεργήθηκαν παράνομες λατομεύσεις τόσο σε ιδιωτικά όσο και σε κρατικά τεμάχια. Διαπιστώθηκε επίσης σοβαρό πρόβλημα στην εφαρμογή των Διαταγμάτων που δύναται να εκδοθούν δυνάμει του άρθρου 43 του Νόμου, αφού παρατηρήθηκε σημαντική καθυστέρηση στην έκδοσή τους, ενώ η αυτόφωρος διαδικασία δεν φαίνεται να απέδιδε. Επίσης δεν εφαρμοζόταν η κατάσχεση μηχανημάτων, όπως στην περίπτωση των Βρετανικών Βάσεων που αναφέρουμε πιο πάνω, και εισηγηθήκαμε όπως η ΥΜΛ, σε συνεργασία με την Αστυνομία, προβαίνει σε διαδικασία κατάσχεσης των μηχανημάτων που χρησιμοποιήθηκαν σε παράνομη λατόμευση.

Από διερεύνηση του θέματος αναφορικά με την κατάσχεση μηχανημάτων, ο Διευθυντής της ΥΜΛ μας ενημέρωσε ότι η σύσταση δεν μπορεί να υλοποιηθεί, λόγω τεχνικών δυσκολιών, όπως η δυσκολία στη μεταφορά των ογκωδών μηχανημάτων από απρόσιτες περιοχές, το γεγονός ότι οι τοπικοί αστυνομικοί σταθμοί δεν αναλαμβάνουν ευθύνη για την φύλαξή τους, ούτε διαθέτουν τον απαιτούμενο χώρο, καθώς και το μεγάλο κονδύλι που απαιτείται για την μεταφορά τους, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνει το ύψος των ποινών που επιβάλλονται από το Δικαστήριο.

(ii) Παράνομη μετατροπή λατομείου σε σκυβαλότοπο από τους κάτοχους προνομίου λατόμευσης.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, καταγράφεται περιστατικό λατομείου του οποίου το προνόμιο είχε λήξει και μετατράπηκε σε σκυβαλότοπο. Για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, συστήσαμε όπως η ΥΜΛ, κατά τη λήξη του ΠΛ και το κλείσιμο του λατομείου, να συντάσσει έκθεση περιγραφής χώρου που να υποστηρίζεται με σχετικό φωτογραφικό υλικό. Επίσης, το ΤΠ να εντάξει στις περιβαλλοντικές του επιθεωρήσεις τους εγκαταλελειμμένους χώρους πρώην λατομείων, αφού φαίνεται ότι αποτελούν χώρους υψηλού κινδύνου για παράνομη απόρριψη σκουπιδιών. Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι η ΥΜΛ συμμορφώθηκε με τη σύσταση της Υπηρεσίας μας αφού από δειγματοληπτικό έλεγχο σε δύο από τα έξι ΠΛ τα οποία ακυρώθηκαν το 2024, διαπιστώθηκε ότι πριν το κλείσιμό τους ετοιμάστηκε σημείωμα που υποστηρίζεται από σχετικό φωτογραφικό υλικό, προτού ο Διευθυντής λάβει την απόφαση ακύρωσης και επιστροφής των εγγυήσεων. Όσον αφορά στο ΤΠ, όπως σχετικά ενημερωθήκαμε λόγω περιορισμένου αριθμού ανθρώπινων πόρων, η συμπερίληψη εγκαταλελειμμένων χώρων λατομείων σε πρόγραμμα τακτικών επιθεωρήσεων δεν είναι εφικτή.

(iii) Μη συμμόρφωση λατομείων με τους όρους της Άδειας Απόρριψης Αποβλήτων.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, αναφέρθηκαν ευρήματα ελέγχου που διενήργησε το ΤΠ, το οποίο διαπίστωσε ορισμένες περιπτώσεις μη συμμόρφωσης λατομείων με τους όρους Άδειας Απόρριψης Αποβλήτων και τα κάλεσε όπως συμμορφωθούν με τις υποδείξεις του. Συστήσαμε όπως μελετηθεί το ενδεχόμενο επιβολής αυστηρότερων, πιο αποτρεπτικών ποινών, για παραβίαση των όρων αδειών.

Διαπιστώθηκε ότι εξακολουθούν να παρουσιάζονται περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ορισμένων λατομείων με τους όρους των αδειών απόρριψης. Το ΤΠ τον Ιούνιο 2025, μας ενημέρωσε ότι από το 2019 μέχρι σήμερα, εντόπισε 14 περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τους παραπάνω όρους για τις οποίες έστειλε επιστολές συμμόρφωσης στους Φορείς Εκμετάλλευσης, χωρίς ωστόσο να επιδοθεί εξώδικο πρόστιμο. Επίσης μας ανέφερε ότι στο πλαίσιο δυο επιθεωρήσεων, εξετάστηκαν παράπονα για διαρροή λάσπης σε παρακείμενα αγροτικά τεμάχια και παρακείμενο ποταμό, αντίστοιχα, για τα οποία επιδόθηκε εξώδικη ρύθμιση ύψους €2.000 στους Φορείς Εκμετάλλευσης, οι οποίοι ανέλαβαν και το κόστος αποκατάστασης.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 (1) του περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμου (106(I)/2002), σε περίπτωση καταδίκης προσώπου για αδικήματα σχετικά με τη ρύπανση των νερών, αυτό υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα τρία χρόνια ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις €500.000 ή και στις δύο αυτές ποινές. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 31 (1) εάν Επιθεωρητής, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, έχει εύλογη αιτία να πιστεύει ότι οποιοδήποτε πρόσωπο διαπράττει ή έχει διαπράξει οποιοδήποτε αδίκημα σύμφωνα με τις διατάξεις του πιο πάνω άρθρου, έχει την εξουσία να προβεί σε εξώδικη ρύθμιση του αδικήματος, το ύψος της οποίας να μην υπερβαίνει τις €4.000.

β. Καταγγελίες που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου.

(i) Παράνομη λατόμευση στην τοποθεσία Παναγίδικια της Κοινότητας Πάχνας στην επαρχία Λεμεσού.

Στις 12.7.2024, υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας καταγγελία από ιδιοκτήτη τεμαχίου που συνορεύει με τεμάχιο το οποίο χρησιμοποιείται ως λατομείο εδώ και 45 χρόνια, στην τοποθεσία Παναγίδικα της Κοινότητας Πάχνας στην επαρχία Λεμεσού. Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, από τις λατομικές εργασίες έχει προκληθεί ανεπανόρθωτη καταστροφή στο δικό του τεμάχιο ενώ, μεταξύ άλλων, εκριζώθηκαν χαρουπιές ηλικίας πέραν των εκατό ετών. Επισημαίνεται ότι, το έργο αφορά σε επαναλειτουργία τμήματος επιφανειακού λατομείου Κατηγορίας Β με σκοπό την εξόρυξη ασβεστολιθικού ψαμμίτη/ογκόλιθων και χωροθετείται εντός της ΖΕΠ Χα-Ποτάμι (CY5000010) του Δικτύου Natura 2000 και σε απόσταση περίπου 600 μέτρων από την ΕΖΔ «Χα Ποτάμι CY4000002».

Η Περιβαλλοντική Αρχή έκδωσε γνωμοδότηση και στην συνέχεια συμπληρωματική γνωμοδότηση με βάση το άρθρο 15 του περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από ορισμένα έργα Νόμου του 2005, στις 8.2.2016 και στις 15.2.2016, αντίστοιχα, θέτοντας ουσιώδεις όρους και προϋποθέσεις, χωρίς ωστόσο να ζητηθεί η εκπόνηση ΜΕΟΑ. Στη συμπληρωματική γνωμάτευση περιλήφθηκαν και ουσιώδεις όροι, οι οποίοι προέβλεπαν ότι το ΠΛ θα είχε ισχύ για δυο έτη χωρίς πρόνοια για ανανέωση και ότι με το πέρας των δυο ετών θα γινόταν αποκατάσταση του χώρου με δεσμευτικούς και συγκεκριμένους όρους, οι οποίοι θα βασιζόνταν στις απόψεις του ΤΠ και της ΥΘΠ. Επίσης, άλλοι σημαντικοί όροι, αφορούσαν στην οριοθέτηση του χώρου λατόμησης καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του λατομείου κατά τρόπο μόνιμο που να επέτρεπε τον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων καθώς και τον περιορισμό της λατόμευσης σε απόσταση τουλάχιστον 10 μέτρων από όλα τα σύνορα του υπό ανάπτυξη τεμαχίου. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, «κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, ..., εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, ...». Επίσης κατά αναλογία στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, σύμφωνα με το άρθρο 16(3) του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου (Ν153(Ι)/2003), «κάθε έργο που υπόκειται σε πολεοδομική άδεια, ...όταν το εν λόγω έργο δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση περιοχής η οποία εμπίπτει σε ΕΖΔ, αλλά δύναται να την επηρεάζει, ... υπόκειται σε δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του στην περιοχή, λαμβάνοντας καθοριστικά υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής αυτής και της οικείας ειδικής ζώνης διατήρησης και τη δημόσια γνώμη για το σχέδιο ή έργο».

Στην βάση των πιο πάνω, ζητήσαμε στις 17.7.2024 τις απόψεις της ΥΜΛ και του ΤΠ.

Η ΥΜΛ στις 24.7.2024, μας πληροφόρησε σχετικά, μεταξύ άλλων, με τα ακόλουθα:

- ♦ Στο υπό αναφορά τεμάχιο λειτουργεί αδειοδοτημένο ΠΛ το οποίο εκδόθηκε στις 11.4.2016, στη βάση της Πολεοδομικής Άδειας με αρ. ΛΕΜ/00640/2013, η οποία είναι αορίστου χρόνου και σύμφωνα με σχετικό όρο της, η ημερομηνία λήξης της θα είναι η ημερομηνία λήξης του ΠΛ.
- ♦ Μετά από σχετική καταγγελία στις 12.6.2024, διενεργήθηκε επιτόπιος έλεγχος από επιθεωρητές της, με σύστημα προσδιορισμού συντεταγμένων, ωστόσο δεν ξεκαθάρισε αν υπήρξε ή όχι παραβίαση των ορίων του παραπάνω λατομείου, σε σχέση με το κοινό όριο με το τεμάχιο γης του καταγγέλλοντα.

- ◆ Για να τεκμηριωθεί πέραν πάσης αμφιβολίας εάν υπήρχε ή όχι επέμβαση, στις 14.6.2024 έδωσε οδηγίες στην εταιρεία «Ε», κάτοχο του ΠΛ, να υποβάλει αίτημα στο ΤΚΧ για διενέργεια επίσημης οριοθέτησης του τεμαχίου γης μέσα στο οποίο λειτουργεί το ΠΛ.
- ◆ Στις 27.6.2024 ζητήθηκε από το Επαρχιακό Γραφείο του ΤΚΧ όπως προβεί σε διεκπεραίωση χωρομετρικής εργασίας, για σκοπούς διερεύνησης επέμβασης εκτός των ορίων του ΠΛ. Μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου δεν είχε ολοκληρωθεί η επίσημη οριοθέτηση.

Συναφώς αναφέρουμε ότι στις 17.2.2025, το ΤΠ μας πληροφόρησε, μεταξύ άλλων, ότι στις 13.8.2024, ενημέρωσε την ΥΜΛ ότι, η συνέχιση των εργασιών στο εν λόγω λατομείο γίνεται κατά παράβαση του ουσιαστικού όρου που είχε θέσει η Περιβαλλοντική Αρχή, σύμφωνα με τον οποίο το ΠΛ θα ίσχυε μόνο για δυο χρόνια χωρίς πρόνοια ανανέωσης, συνεπώς οι εργασίες θα έπρεπε να τερματίζονταν αμέσως. Επιπρόσθετα μας πληροφόρησε ότι, σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 6.9.2024 μεταξύ αντιπροσώπων των ΥΜΛ, ΥΘΠ, ΤΠ και της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, αποφασίστηκε όπως ζητηθεί από την παραπάνω εταιρεία η υποβολή ΜΕΟΑ, για ολοκληρωμένη αξιολόγηση των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων από την ενδεχόμενη συνέχιση της λειτουργίας του υπό αναφορά λατομείου στα προστατευόμενα είδη της περιοχής ΖΕΠ.

Σχετικά με τα πιο πάνω η ΥΜΛ, ζήτησε στις 12.8.2024 από την εταιρεία «Ε», κάτοχο του ΠΛ, όπως σταματήσει τις εργασίες εξόρυξης πετρώματος, μέχρι να εξεταστεί η αίτηση ανανέωσής του, καθώς και όπως επισπεύσει τη διαδικασία διενέργειας επίσημης οριοθέτησης. Ακολούθως, η ΥΜΛ ζήτησε στις 9.9.2024 από την εταιρεία, μεταξύ άλλων, την εκπόνηση ΜΕΟΑ, στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης ανανέωσης του ΠΛ που υποβλήθηκε στις 4.3.2024. Η εταιρεία «Ε» στις 7.10.2024, ενημέρωσε την ΥΜΛ ότι αποφάσισε τον τερματισμό των εργασιών της στο συγκεκριμένο λατομείο.

Στις 14.10.2024 πραγματοποιήθηκε επιτόπια επίσκεψη στο χώρο του λατομείου στη παρουσία του Επιβλέποντος Μηχανικού και Επιθεωρητών της ΥΜΛ, με σκοπό να δοθούν οδηγίες για διαμόρφωση/αποκατάσταση του χώρου στη βάση της Περιβαλλοντικής Διαχειριστικής Μελέτης που είχε υποβάλει η υπό αναφορά εταιρεία.

Σημειώνεται ότι, ο καταγγέλλων είχε προβεί σε τηλεφωνική καταγγελία προς την ΥΜΛ στις 9.1.2020, σχετικά με παράνομη επέμβαση επί του τεμαχίου του, από την υπό αναφορά εταιρεία και μετά από επιτόπιο έλεγχο που διενεργήθηκε από την ΥΜΛ, διαπιστωθήκαν μικρές επιφανειακές επεμβάσεις. Η ΥΜΛ ενημέρωσε τους δικηγόρους του καταγγέλλοντα στις 11.3.2020, ότι δεν μπορούσαν να ληφθούν δικαστικά μέτρα για παράνομη λατόμευση κατά παράβαση του περί Μεταλλίων και Λατομείων Νόμου, διότι η περίπτωση αυτή αφορούσε παράνομη επέμβαση και όχι παράνομη λατόμευση, δεδομένου ότι η επέμβαση ήταν εντελώς επιφανειακή και τερματίστηκε αμέσως. Επίσης, η ΥΜΛ στις 13.1.2020, ενημέρωσε την εν λόγω εταιρεία, ότι μετά από διερεύνηση διαφάνηκε ότι το συνεργείο της επενέβη σε μέρος του τεμαχίου του καταγγέλλοντα και την κάλεσε όπως τοποθετήσει εκ νέου τα οριοθετικά σημεία του λατομείου ώστε να είναι εμφανώς ορατά.

Από τα πιο πάνω, προκύπτουν τα εξής:

- ◆ Δεν υπήρξε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας όσον αφορά στην εκπόνηση ΜΕΟΑ για την εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου το οποίο χωροθετείται εντός της ΖΕΠ Χα-Ποτάμι «CY5000010» Δικτύου Natura 2000 και το οποίο γειτνιάζει με τη ΕΖΔ Χα Ποτάμι «CY4000002», κατά το στάδιο γνωμοδότησης το 2016.
- ◆ Παρά το γεγονός, ότι στη γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής, περιλήφθηκε ουσιώδης όρος, ότι το ΠΛ στην περιοχή θα έπρεπε να είχε λειτουργήσει μόνο για δύο χρόνια από την ημερομηνία χορήγησης του δηλαδή μέχρι 10.4.2018, αρχικά παραχωρήθηκε από την ΥΜΛ για τέσσερα χρόνια (μέχρι τις 10.4.2020) και ανανεώθηκε για ακόμα τέσσερα (μέχρι τις 10.4.2024).
- ◆ Η αποκατάσταση του χώρου δεν έγινε με το πέρας των δυο ετών, σύμφωνα με τους δεσμευτικούς και συγκεκριμένους όρους, που θα βασιζόνταν στις απόψεις του ΤΠ και της ΥΘΠ.

Τον Δεκέμβριο του 2025, η ΥΜΛ μας ενημέρωσε ότι οι εργασίες διαμόρφωσης/αποκατάστασης του χώρου ολοκληρώθηκαν στην βάση οδηγιών που έδωσε και σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας για αποκαταστάσεις σε ΠΛ Κατηγορίας Β τα οποία χωροθετούνται εντός ιδιωτικών τεμαχίων γης.

Ζητήσαμε ενημέρωση για τους λόγους που η Περιβαλλοντική Αρχή δεν απαίτησε την εκπόνηση ΜΕΟΑ κατά το στάδιο γνωμοδότησης, σύμφωνα με το οικείο νομοθετικό πλαίσιο.

Επίσης:

- ◆ να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους το ΠΛ παραχωρήθηκε αρχικά για περίοδο τεσσάρων ετών αντί δύο ως η γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής και ανανεώθηκε για ακόμα τέσσερα με αποτέλεσμα το λατομείο να λειτουργεί για περίοδο πέραν των έξι ετών, κατά παράβαση ουσιώδη όρου που είχε τεθεί,
- ◆ ενημέρωση κατά πόσο η διαμόρφωση/αποκατάσταση του χώρου, βασίστηκε στις απόψεις του ΤΠ και ΥΘΠ, ως ο ουσιώδης όρος που έθεσε η Περιβαλλοντική Αρχή, και
- ◆ ενημέρωση κατά πόσο έχει τηρηθεί από την εταιρεία «Ε» ο όρος που προνοούσε ότι η λατόμευση θα περιοριζόταν σε απόσταση δέκα τουλάχιστον μέτρων από όλα τα σύνορα του υπό ανάπτυξη τεμαχίου.

Το ΤΠ μας παράπεμψε σε σχετική επιστολή ημερ. 17.2.2025 με την οποία μας ενημέρωσε ότι δεν ζητήθηκε υποβολή ΜΕΟΑ, αλλά έγινε Προκαταρκτική Έκθεση Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκαν γνωματεύσεις και είχαν τεθεί ουσιώδης όροι. Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι για το υπό αναφορά έργο, θα έπρεπε να είχε εκδοθεί ΜΕΟΑ, δεδομένου ότι αυτό χωροθετείται εντός της ΖΕΠ Χα-Ποτάμι (CY5000010) του Δικτύου Natura 2000 και σε απόσταση περίπου 600 μέτρων από την ΕΖΔ «Χα Ποτάμι CY4000002».

Η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι το εν λόγω ΠΛ αδειοδοτήθηκε στη βάση πολεοδομικής άδειας ΛΕΜ/00640/2013, η οποία περιλαμβάνει όρο σύμφωνα με τον οποίο η λήξη ισχύος της θα είναι η

ημερομηνία λήξης ισχύος του ΠΛ. Επιπρόσθετα μας πληροφόρησε ότι παρά το γεγονός ότι στην Περιβαλλοντική Γνωμάτευση υπήρχε όρος που αφορούσε ορισμένο χρόνο, αυτό δεν αναγραφόταν στην πολεοδομική άδεια ως είθισται. Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι κατά το στάδιο της έκδοσης του ΠΛ, θα έπρεπε να είχε ληφθεί υπόψη και ο όρος της υπό αναφορά πολεοδομικής άδειας, ο οποίος αναφέρει ότι πρέπει να υλοποιηθούν όλοι οι όροι που τέθηκαν από την Περιβαλλοντική Αρχή, επομένως και ο ουσιώδης όρος σύμφωνα με τον οποίο το ΠΛ να έχει ισχύ για δυο έτη χωρίς πρόνοια για ανανέωση.

Όσον αφορά στο κατά πόσο η διαμόρφωση/αποκατάσταση του χώρου, βασίστηκε στις απόψεις του ΤΠ και ΥΘΠ, η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι αυτή δεν έγινε, δεδομένου ότι το εν λόγω ΠΛ βρισκόταν σε ισχύ, ενώ κατόπιν του αιτήματος για ακύρωσή του από την εταιρεία, οι εργασίες ξεκίνησαν και αναμένεται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος Απριλίου του 2026, παρά το γεγονός ότι τον Δεκέμβριο του 2025 μας είχε ενημερώσει ότι οι εργασίες διαμόρφωσης/αποκατάστασης του χώρου ολοκληρώθηκαν στη βάση οδηγιών και σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας.

Αναφορικά με την τήρηση του όρου που προνοούσε ότι η λατόμευση θα περιοριζόταν σε απόσταση δέκα τουλάχιστον μέτρων από τα σύνορα του τεμαχίου, η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι ο όρος για τον υπό αναφορά περιορισμό είναι γενικός και τίθεται ώστε να παρέχεται η δυνατότητα αντιμετώπισης τυχόν αστάθειας των πρανών. Λόγω του ότι στην υπό αναφορά περίπτωση δεν παρουσιάστηκε τέτοιο θέμα λόγω του μικρού βάθος εξόρυξης έγινε λατόμευση μέχρι τα όρια της πολεοδομικής άδειας στο πλαίσιο της βέλτιστης απόληψης των αποθεμάτων.

Τέλος, όσον αφορά στην επίσημη οριοθέτηση, η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι αυτή έχει ολοκληρωθεί στις 3.9.2025 από το επαρχιακό γραφείο του ΤΚΧ και δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε επέμβαση στο γειτονικό τεμάχιο.

(ii) Λατομείο στην περιοχή Μαθιάτη.

Εξετάσαμε καταγγελία που λάβαμε στην Υπηρεσία μας, που αφορούσε στην εταιρεία «ΣΤ» στην οποία παραχωρήθηκε ΠΛ στην περιοχή Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας, σχετικά με το κατά πόσο είναι νόμιμη η λατόμευση στον συγκεκριμένο χώρο, παρά το γεγονός ότι δεν είχαν συγκατατεθεί όλα τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Μαθιάτη.

Όπως αναφέρεται και πιο πάνω, σύμφωνα με άρθρο 9Α(1) του οικείου Νόμου, για παραχώρηση μεταλλευτικής μίσθωσης ή λατομικού προνομίου σε οποιαδήποτε περιοχή, προαπαιτείται εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας.

Στην Πολεοδομική Άδεια (ΛΕΥ/01595/2017) που εκδόθηκε από το ΤΠΟ στις 18.9.2018 στην Εταιρεία «ΣΤ», γίνεται αναφορά στους όρους που τέθηκαν από την Περιβαλλοντική Αρχή, οι οποίοι επισυνάπτονται ως Παράρτημα και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της υπό αναφοράς άδειας. Διαπιστώσαμε ότι το παραπάνω παράρτημα αφορά σε Προκαταρκτική Έκθεση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (βάσει του σχετικού Νόμου του 2005) για τη δημιουργία λατομείου εξόρυξης ούμπρας της εταιρείας «Ζ», στην τοποθεσία «Κότσινηες» στην Κοινότητα Καλαβασού της επαρχίας Λάρνακας με αρ. Πολεοδομικής Αίτησης ΛΑΡ/00574/2017 και η οποία δεν σχετίζεται με την εταιρεία «ΣΤ». Ως εκ τούτου, δημιουργείται

εύλογα το ερώτημα κατά πόσο, η Γνωμάτευση που εκδόθηκε από το ΤΠ στις 29.5.2018 και η σχετική Πολεοδομική Άδεια είναι έγκυρες, αφού φαίνεται να βασίστηκαν σε λανθασμένη προκαταρκτική Έκθεση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον. Επίσης, δεν εντοπίστηκε οποιαδήποτε περιβαλλοντική μελέτη.

Επιπλέον στην Πολεοδομική Άδεια που εκδόθηκε, γίνεται αναφορά στις διαβουλεύσεις που διενεργήθηκαν με την ΥΜΛ, το ΤΓΕ, το ΤΠ και τον Έπαρχο Λευκωσίας, ωστόσο δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστεί οποιοδήποτε στο σχετικό φάκελο της ΥΜΛ. Ως εκ τούτου δεν κατέστη δυνατό να ερευνησουμε το κατά πόσον είχαν συγκατατεθεί όλα τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Μαθιάτη.

Παρά τις πιο πάνω παραλήψεις που εντοπίστηκαν στην υπό αναφορά Πολεοδομική Άδεια, η ΥΜΛ παραχώρησε ΠΛ Κατηγορίας «Β» (αρ. ΑΛ0449/ΛΕΥ/2018/1) προς την εταιρεία «ΣΤ», από 26.7.2019 μέχρι 25.11.2023, το οποίο ανανεώθηκε στις 2.4.2024 από 26.11.2023 μέχρι 25.11.2026.

Όπως προκύπτει, η ΥΜΛ δεν εξέτασε τα στοιχεία που προσκομίστηκαν από το ΤΠΟ για να βεβαιωθεί για την ορθότητα και πληρότητά τους, προτού χορηγήσει τα σχετικά ΠΛ στην εταιρεία «ΣΤ».

(iv) Οχληρία και ενδεχόμενες παρανομίες στη Λατομική Ζώνη Παρεκκλησιάς.

Στις 28.1.2024, υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας καταγγελία/αίτημα για εξέταση του κατά πόσο οι καινούργιες Μονάδες παραγωγής σκυροδέματος και μία Μονάδα παραγωγής ασφάλτου που εγκαταστάθηκαν στην υπό αναφορά περιοχή από το 2020, λειτουργούν με τις προβλεπόμενες άδειες, καθώς και κατά πόσο τηρούν τους σχετικούς Κανονισμούς για την οχληρία και την ρύπανση του περιβάλλοντος. Επιπλέον, στην καταγγελία καταγράφεται ότι παράγεται σκυρόδεμα και ασφαλτος σε ζώνη που δεν είναι βιομηχανική, γειτνιάζει με περιοχή του Δικτύου Natura 2000 και βρίσκεται σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου από την οικιστική ζώνη. Επιπρόσθετα, τίθεται το ερώτημα κατά πόσο γίνονται μετρήσεις της ποιότητας του αέρα και της ηχορύπανσης. Επισημαίνεται επίσης ότι τα πιο πάνω επηρεάζουν αρνητικά την καθημερινότητα και ενδεχομένως την υγεία των κατοίκων της παραπάνω κοινότητας.

Στη βάση των πιο πάνω, στις 2.2.2024 ζητήσαμε τις απόψεις της ΥΜΛ και του ΤΠ.

Η ΥΜΛ στις 26.2.2024, μας πληροφόρησε ότι η ΛΖ Παρεκκλησιάς, βρίσκεται σε απόσταση 2,5 χιλιομέτρων από την πλησιέστερη οικιστική ζώνη και σε αυτή δραστηριοποιούνται τρία αδειοδοτημένα λατομεία από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, τα οποία έχουν εξασφαλίσει τις απαιτούμενες Πολεοδομικές Άδειες και ΠΛ. Επίσης μας πληροφόρησε ότι, οι σκυροθραυστικές Μονάδες, συμπεριλαμβανομένων των σπαστήρων, βρίσκονται στο ίδιο σημείο όπου είχαν εγκατασταθεί από την αρχή της λειτουργίας τους. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την ΥΜΛ, οι δύο Μονάδες παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος και της Μονάδας παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, εγκαταστάθηκαν μεταγενέστερα στα όρια της υπό αναφορά ΛΖ, σε τεμάχια που εκμισθώθηκαν από το ΤΚΧ.

Το ΤΠ στις 12.8.2025 μας πληροφόρησε ότι:

- ◆ η μια εκ των δύο Μονάδων παραγωγής ασφαλικού σκυροδέματος κατέχει Πολεοδομική Άδεια και Άδεια Οικοδομής ενώ η άλλη δεν κατέχει Πολεοδομική Άδεια, αλλά έχει προχωρήσει σε ενέργειες για εξασφάλισή της.
- ◆ οι Μονάδες γειτνιάζουν με το Δίκτυο Natura 2000, εντούτοις έχουν κατασκευαστεί πριν από τον καθορισμό του, ενώ χωροθετούνται ως επί το πλείστον εντός της ΑΖ Παρεκκλησιάς.
- ◆ τον Αύγουστο του 2024 ζητήθηκε από τους ιδιοκτήτες των δυο Μονάδων, όπως ετοιμάσουν και υποβάλουν Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη για αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που επιφέρει η λειτουργία τους, έτσι ώστε να συνάδουν με την οικεία περιβαλλοντική νομοθεσία και να λειτουργούν με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο.
- ◆ οι εγκαταστάσεις παραγωγής ασφαλικού σκυροδέματος περιλήφθηκαν στο Παράρτημα II «Αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις» του περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιράς Νόμου, με Διάταγμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΚΔΠ114/2021), επομένως οι δυο Μονάδες έχουν την υποχρέωση εξασφάλισης άδειας Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων, με την οποία τίθενται όροι λειτουργίας και όρια εκπομπής αέριων ρύπων για έλεγχο και μείωση της ρύπανσης. Επίσης, οι υπό αναφορά Μονάδες υπέβαλαν αίτηση για εξασφάλιση σχετικής άδειας, όταν τους ζητήθηκε, όμως αυτό δεν κατέστη εφικτό λόγω μη κατοχής πιστοποιητικού τελικής έγκρισης και λόγω του ότι η νομοθεσία τις αντιμετώπιζε ως νέες και όχι ως υφιστάμενες εγκαταστάσεις. Με την τροποποίηση της προαναφερόμενης νομοθεσίας, τον Νοέμβριο του 2024, δόθηκε η δυνατότητα χορήγησης άδειας στις υπό αναφορά Μονάδες, υπό την επιφύλαξη ότι το πιστοποιητικό τελικής έγκρισης εξασφαλιστεί εντός πέντε ετών από την ημερομηνία έκδοσης του τροποποιητικού Νόμου. Ως εκ τούτου η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων άδειων Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων για τις Μονάδες αυτές αναμενόταν να ολοκληρωθεί εντός του 2025.
- ◆ όσον αφορά στην ποιότητα του αέρα, το ΤΠ μας ενημέρωσε ότι αυτό εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, ενώ η κυκλοφοριακή συμφόρηση και οχληρία που προκαλείται από την κυκλοφορία φορτηγών και μπετονιέρων άπτονται των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων και της Τοπικής Αρχής.

Ζητήσαμε από το ΤΠ ενημέρωση σχετικά με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η ετοιμασία των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών που ζητήθηκαν, για την άμεση αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που επιφέρει η λειτουργία των πιο πάνω Μονάδων και στις ενέργειες τις οποίες έχει προβεί μετά τον Αύγουστο του 2024 για υπενθύμιση της υποχρέωσης υποβολής των υπό αναφορά μελετών από τους ιδιοκτήτες των εγκαταστάσεων. Επιπρόσθετα, το Τμήμα να μας τηρεί ενημερους σχετικά με την εξασφάλιση των παραπάνω αδειών εκ μέρους των υπό αναφορά Μονάδων.

Το ΤΠ μας ενημέρωσε ότι τον Αύγουστο του 2025 κατατέθηκε στο ΤΠ, Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη για τη λειτουργία της Μονάδας παραγωγής ασφαλικού σκυροδέματος στην κοινότητα Παρεκκλησιάς της Επαρχίας Λεμεσού και τον Ιανουάριο του 2026, της χορηγήθηκε Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων. Αναφορικά με την έτερη Μονάδα παραγωγής ασφαλικού σκυροδέματος, το ΤΠ μας

ενημέρωσε ότι δεν έχει παραλάβει τη σχετική Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη, ενώ σημείωσε ότι, σύμφωνα με ενημέρωση που έλαβε από τον Κύριο του Έργου, έχει υποβληθεί αίτηση για έκδοση Πολεοδομικής Άδειας στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή (ΕΟΑ Λεμεσού). Ως εκ τούτου και δεδομένου ότι η εγκατάσταση δεν διαθέτει πολεοδομική άδεια ή/και άδεια οικοδομής ή/και πιστοποιητικό έγκρισης δεν είναι δυνατή η χορήγηση Άδειας Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων.

Η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι οι Διαχειριστικές Περιβαλλοντικές Μελέτες που αφορούν αποκλειστικά την λατομική δραστηριότητα εντός της ΛΖ Παρεκκλησιάς έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί από τις τρεις εταιρείες και αναμένεται να σταλούν εντός του επόμενου διαστήματος στην ΥΜΛ, η οποία έχει της αρμοδιότητα εξέτασης τους.

3.8 Θέμα: Άλλα θέματα οικονομικής και κανονιστικής φύσης.

α. Δικαιώματα λατομικών υλικών.

Στο πλαίσιο προηγούμενων ελέγχων, διαπιστώθηκε ότι η ΥΜΛ δεν εφαρμόζε σύστημα εσωτερικού ελέγχου για επαλήθευση της ορθότητας, της πληρότητας και της έγκαιρης είσπραξης των δικαιωμάτων από τη χρήση λατομικών υλικών, με αποτέλεσμα να προκύπτει αβεβαιότητα όσον αφορά στην ορθότητα και την έγκαιρη είσπραξη και συστήσαμε όπως προωθηθούν το συντομότερο δυνατό ενέργειες για σχεδιασμό και εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Σχετικά είχαμε ενημερωθεί ότι, έπειτα από συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με το Λογιστήριο του Υπουργείου ΓΑΑΠ, έγινε εισήγηση για επαφές με το Τμήμα Οδικών Μεταφορών για πραγματοποίηση ελέγχων δελτίων μεταφοράς και από το προσωπικό του, καθώς και υποβολή βεβαίωσης ανεξάρτητων ελεγκτών από τις λατομικές εταιρείες, στην οποία να επιβεβαιώνονται οι ετήσιες πωλήσεις σε τόνους, συντονισμό με αρμόδιες Υπηρεσίες του κράτους, για άμεση ενημέρωση της ΥΜΛ σε σχέση με την είσπραξη δικαιωμάτων από έργα, και συμμετοχή Λογιστικού Λειτουργού της Διεύθυνσης Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης του Υπουργείου ΓΑΑΠ στους λογιστικούς ελέγχους.

Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι μέχρι σήμερα η ΥΜΛ δεν προώθησε ουσιαστικές ενέργειες για σχεδιασμό και εφαρμογή ενός ολιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου που να διασφαλίζει τα πιο πάνω. Περαιτέρω διαπιστώθηκε ότι οι έλεγχοι δεν διενεργούνται από εξειδικευμένο σε λογιστικά θέματα προσωπικό, ούτε συστηματικά και σε πραγματικό χρόνο. Για το 2024, διενεργήθηκε λογιστικός έλεγχος από Βοηθό Γραμματειακό Λειτουργό, μόνο για την περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου σε δειγματοληπτική βάση στα λογιστικά βιβλία και καταστάσεις ορισμένων κάτοχων, μισθωτών ή αδειούχων που διαθέτουν στην αγορά λατομικά υλικά ή προϊόντα τους, με σκοπό τη διακρίβωση της ορθότητας και πληρότητας των πωλήσεων που παρουσιάζονται στις μηχανογραφημένες καταστάσεις που υποβάλλουν κάθε μήνα στην Υπηρεσία. Όπως προκύπτει, τα μέτρα που λαμβάνονται δεν είναι επαρκή για τη διασφάλιση της πληρότητας και έγκαιρης είσπραξης των λατομικών δικαιωμάτων που καθίστανται οφειλόμενα προς την ΚΔ και το γεγονός αυτό εξακολουθεί να δημιουργεί έντονες ανησυχίες στην Υπηρεσία μας, αφού ελλοχεύει ο κίνδυνος απώλειας εσόδων του κράτους. Σημειώνουμε ότι, κατά το 2024 τα συνολικά έσοδα από Δικαιώματα λατομικών υλικών ανήλθε στα €1.405.865,95.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρουμε τη σύστασή μας για προώθηση, το συντομότερο δυνατό, ενεργειών για σχεδιασμό και εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, ο οποίες να διασφαλίζουν τη διενέργεια επαρκών και κατάλληλων ελέγχων για την επαλήθευση της ορθότητας, πληρότητας και έγκαιρης είσπραξης των λατομικών δικαιωμάτων που καθίστανται εισπρακτέα από την ΚΔ.

β. Διαδικασία εισπράξεων.

Στο πλαίσιο προηγούμενου ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ για το έτος 2022, διαπιστώσαμε ότι η εισερχόμενη αλληλογραφία της ΥΜΛ, η οποία αφορούσε σε εμβάσματα ανοιγόμενα

από Γραφέα ο οποίος εκτελούσε παράλληλα χρέη Λειτουργού Είσπραξης Εσόδων, σε αντίθεση με τις πρόνοιες της ΔΛΟ 35(α) και συστήσαμε συμμόρφωση με την υπό αναφορά ΔΛΟ.

Από επισκόπηση του μητρώου εμβασμάτων εισερχόμενης αλληλογραφίας στο πλαίσιο του ελέγχου παρακολούθησης διαπιστώσαμε ότι όλα τα εμβάσματα που καταχωρίζονται στο Μητρώο Εμβασμάτων φέρουν την υπογραφή Ανώτερου Λειτουργού. Επιπρόσθετα, διαπιστώσαμε ότι το υπό αναφορά μητρώο επιθεωρείται περιοδικά από άλλο Ανώτερο Λειτουργό ο οποίος και το υπογράφει κατάλληλα.

γ. Αιφνιδιαστικοί έλεγχοι μετρητών.

Στο πλαίσιο προηγούμενου ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ για το έτος 2022, διαπιστώσαμε ότι, στην ΥΜΛ, δεν είχε διενεργηθεί αιφνιδιαστικός έλεγχος στους λειτουργούς τους που τους ανατέθηκε η είσπραξη και φύλαξη των εσόδων, όπως προβλέπεται από την ΔΛΟ 38 και συστήσαμε συμμόρφωση με την υπό αναφορά ΔΛΟ. Από τον έλεγχο παρακολούθησης διαπιστώσαμε ότι υπήρξε συμμόρφωση της ΥΜΛ με τις πιο πάνω απαιτήσεις, αφού κατά το έτος 2024 έγιναν τρεις αιφνιδιαστικοί έλεγχοι του ταμείου της ΥΜΛ από εκπρόσωπο του διευθυντή, καθώς και ένας αιφνιδιαστικός έλεγχος του ταμείου από λειτουργό του Υπουργείου ΓΑΑΠ.

δ. Εισπρακτέα Ποσά.

Το σύνολο των εισπρακτέων ποσών, περιλαμβανομένων και προστίμων, της ΥΜΛ στις 31.12.2024 ανέρχονταν στα €164.139 (2023: €206.139), τα οποία αφορούσαν σε έσοδα προηγούμενων ετών από τέσσερις χρεώστες και για τα οποία όπως ενημερωθήκαμε είχαν ληφθεί μέτρα ανάκτησής τους.

Παρατηρήσαμε ότι η ΥΜΛ δεν τηρεί αποτελεσματική διαδικασία έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι στις καταστάσεις εισπρακτέων ποσών, καταχωρίζονται όλα τα ποσά που εκκρεμούσαν στις 31 Δεκεμβρίου 2023.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται η πληρότητα των καταστάσεων εισπρακτέων ποσών και να βεβαιώνεται ότι καταχωρίζονται όλα τα ποσά που εκκρεμούν κατά την 31 Δεκεμβρίου. Επίσης, να διασφαλίζει έγκαιρα την είσπραξη αυτών, αφού η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανάκτησή τους.

ε. Βιβλία Κίνησης Οχημάτων.

Από τυχαίο δειγματοληπτικό έλεγχο που διενεργήσαμε στα Βιβλία Κίνησης Οχημάτων (ΓΕΝ 70) των οχημάτων με αρ. εγγραφής ΝΡΚ912 και ΡΥΒ943 για τους μήνες Οκτώβρη και Νοέμβρη αντίστοιχα διαπιστώσαμε ότι, τα πεδία «Ολικό χιλιόμετρων που διανύθηκαν κατά το μήνα», «Ολικό καυσίμων που καταναλωθήκαν κατά το μήνα», «Μέσος όρος χιλιόμετρων κατά λίτρο», «Απόθεμα στην αρχή του μήνα», «Παραλαβές του μήνα», «Απόθεμα τέλος του μήνα» και «Ποσότητα που καταναλώθηκε», δεν ήταν συμπληρωμένα.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα υπό αναφορά βιβλία συμπληρώνονται και ελέγχονται κατάλληλα.

στ. Συνεργασία ΥΜΛ με Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, διαπιστώθηκε ότι σε συγκεκριμένο λατομείο στην ΛΖ Παρεκκλησιάς παρουσιάστηκε αστοχία της γεφυροπλάστιγγας σε δυο περιπτώσεις. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι οι Επιθεωρητές Μεταλλείων δεν ήταν ενήμεροι για το πρόγραμμα επιθεωρήσεων του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας και ότι η Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών, που είναι υπεύθυνη για την διασφάλιση της ακρίβειας των εμπορικών μετρήσεων, δεν ενημέρωνε την ΥΜΛ για τα αποτελέσματα των ελέγχων της. Συστήσαμε όπως βελτιωθεί η συνεργασία και συντονισμός των δύο Υπηρεσιών, ώστε τα αποτελέσματα των ελέγχων της Υπηρεσίας Μέτρων και Σταθμών να κοινοποιούνται έγκαιρα και στην ΥΜΛ, ώστε να γνωρίζει άμεσα τυχόν προβλήματα, σε σχέση με την ακρίβεια των γεφυροπλάστιγγων, που ενδεχομένως να έχουν συνέπεια στον υπολογισμό των λατομικών δικαιωμάτων.

Διαπιστώθηκε ότι δεν έχει επιτευχθεί ακόμα αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των δύο Υπηρεσιών αφού, όπως μας πληροφόρησε λειτουργός της ΥΜΛ, οι Επιθεωρητές Μεταλλείων εξακολουθούν να μην ενημερώνονται για το πρόγραμμα επιθεωρήσεων του πιο πάνω Υπουργείου και η Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών εξακολουθεί να μην ενημερώνει την ΥΜΛ για τα αποτελέσματα των ελέγχων της. Οποιαδήποτε γνώση λαμβάνει η ΥΜΛ σχετικά με ορισμένους εξ αυτών των ελέγχων προέρχεται από τα ίδια τα λατομεία που ειδοποιούν την ΥΜΛ σχετικά.

ζ. Επιθεωρήσεις Λατομείων.

Στην Ειδική έκθεση του 2019 διαπιστώθηκε ότι, παρόλο που η ΥΜΛ πραγματοποιούσε τακτικές επιθεωρήσεις στα λατομεία δεν ετοιμάζε λεπτομερείς εκθέσεις για τους τομείς που ελέγχθηκαν και τα αποτελέσματα του ελέγχου. Συνεπώς, η Υπηρεσία μας δεν μπόρεσε να προβεί σε έλεγχο των πραγματοποιηθεισών επιθεωρήσεων, αφού αυτές δεν τεκμηριώνονταν κατάλληλα. Συστήσαμε όπως ετοιμάζεται λεπτομερής έκθεση στην οποία να αναφέρονται οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν κατά την επιθεώρηση, καθώς και τα ευρήματα, ώστε να παρέχεται ικανοποιητική πληροφόρηση για τις επιθεωρήσεις και να καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της επίλυσης των προβλημάτων που τεκμηριώνονται κατάλληλα. Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι οι πιο πάνω συστάσεις της Υπηρεσίας μας δεν υλοποιήθηκαν.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναλαμβάνουμε την σύσταση μας όπως ετοιμάζεται λεπτομερής έκθεση όπως περιγράφεται πιο πάνω.

η. Είσπραξη λατομικών δικαιωμάτων για λατομικά υλικά/δάνεια υλικά που χρησιμοποιήθηκαν σε έργα αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, η Υπηρεσία μας ζήτησε, από την ΥΜΛ, πληροφόρηση αναφορικά με τις ποσότητες δανείων υλικών και τα αντίστοιχα νενομισμένα λατομικά δικαιώματα που χρησιμοποιήθηκαν για την αποκατάσταση των ΧΑΔΑ στις επαρχίες Λάρνακας/Αμμοχώστου και Πάφου. Σε ανταπόκριση του

αιτήματος μας, η ΥΜΛ μας πληροφόρησε ότι κατόπιν επιθεωρήσεων και διερεύνησης του θέματος δεν κατέσται δυνατό να στοιχειοθετήσει τη χρήση λατομικών υλικών εκτός έργου και επομένως τη μη καταβολή λατομικών δικαιωμάτων για τα υπό αναφορά έργα, εκτός για τα έργα Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας, για τα οποία διαβιβάστηκε επιστολή στον ανάδοχο της σύμβασης, απαιτώντας δικαιώματα ύψους €70.231,60 για ποσότητα 107.213,18 τόνων λατομικών υλικών. Η ΥΜΛ τον Μάρτιο του 2019 προχώρησε σε καταγγελία του υπό αναφορά αναδόχου στην Αστυνομία, για τη μη καταβολή δικαιωμάτων για λατομικά υλικά, ύψους €270.556,65 (περιλαμβανομένων επιβαρύνσεων για καθυστερήσεις) και ζήτησε όπως ληφθούν δικαστικά μέτρα εναντίον του για μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις του δυνάμει των περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμών. Η έρευνα για την υπό αναφορά καταγγελία βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

Ζητήσαμε ενημέρωση σχετικά με την εξέλιξη της παραπάνω καταγγελίας. Όπως μας πληροφόρησε η ΥΜΛ, ο φάκελος της υπόθεσης βρίσκεται στην Νομική Υπηρεσία για παραπομπή της υπόθεσης στο Δικαστήριο.

θ. Αξιοποίηση χρυσοφόρων αποθεμάτων του παλαιού μεταλλείου του Στρογγυλού της Κοινότητας Μαθιάτη.

Στην Ειδική Έκθεση του 2019, καταγράφηκε ότι το κράτος εξέδιδε διαχρονικά ερευνητικές άδειες για το κοίτασμα του Στρογγυλού, παρόλο του ότι δεν είχαν ξεκαθαρίσει τα θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς και ειδικού περιβαλλοντικού χαρακτήρα που ενδεχομένως να επηρέαζαν την εκμετάλλευση τυχόν κοιτασμάτων στην περιοχή. Συστήσαμε όπως σχεδιαστεί μια ολοκληρωμένη και ολιστική στρατηγική, αναφορικά με την αδειοδότηση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων, ώστε να υπάρχει ξεκάθαρη πολιτική για πιθανές αδειοδοτήσεις μεταλλευτικών έργων, ειδικά όταν προκύπτουν θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς ή/και ειδικού περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Σημειώθηκε ότι ο σχεδιασμός της υπό αναφορά στρατηγικής εξακολουθεί να εκκρεμεί. Επισημάνθηκε ότι, κατά τον σχεδιασμό της παραπάνω στρατηγικής θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρόνοιες του Κανονισμού 2024/1252/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση του πλαισίου για την εξασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες, ο οποίος είναι δεσμευτικός και ο οποίος τέθηκε σε άμεση ισχύ για τα κράτη-μέλη από τις 11.4.2024.

Σχόλια Ελεγχόμενων Φορέων

Τα θέματα που περιλαμβάνονται στην παρούσα Ειδική Έκθεση έχουν αποσταλεί με επιστολές στους ελεγχόμενους φορείς με την παράκληση όπως έχουμε τα δικά τους σχόλια και απόψεις ώστε να συμπεριληφθούν στην παρούσα Ειδική Έκθεση. Οι αυτούσιες απαντητικές επιστολές των ελεγχόμενων φορέων παρουσιάζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Σημειώνεται ότι, όπου στις απαντήσεις των ελεγχόμενων φορέων γίνεται αναφορά σε θέματα που υπήρχαν στις επιστολές που έχουν αποσταλεί αλλά τελικά δεν έχουν συμπεριληφθεί στην τελική μορφή της Έκθεσης, κατά την κρίση της Υπηρεσίας μας αυτά έχουν απαντηθεί επαρκώς ή/και έχουν επιλυθεί μέσα από τις απαντήσεις των ελεγχόμενων φορέων.

4. Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδεμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται, επίσης, ότι οι συστάσεις και τα ευρήματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

Αρμοδιότητες Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή, να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Παράρτημα II: Μεθοδολογία

Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(I)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAI) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους, τους ελέγχους συμμόρφωσης και τους διαχειριστικούς ελέγχους. Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

Το θεμελιώδες Πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτοούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (Διακήρυξη της Λίμα). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014). Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού), αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί

αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

Διαχείριση Ποιότητας

Στο πλαίσιο της δέσμευσής της για ποιότητα και συνεχή βελτίωση, η Υπηρεσία μας εφαρμόζει το Πρότυπο ISSAI 140 «Διαχείριση Ποιότητας για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα». Αυτό το Πρότυπο απαιτεί μια δομημένη προσέγγιση για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας ελεγκτικού έργου μέσω της θέσπισης και λειτουργίας ενός αποτελεσματικού Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, όπως αναλυτικά περιγράφεται στην ιστοσελίδα¹ μας.

Ελεγκτική προσέγγιση

Κατά τον προγραμματισμό του ελέγχου, λήφθηκαν υπόψη τα προηγούμενα ευρήματα της Υπηρεσίας μας, όπως καταγράφονται στην Ειδική Έκθεση του 2019, οι σχετικές απαντήσεις της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων και των Τμημάτων Γεωλογικής Επισκόπησης και Περιβάλλοντος καθώς και η έκθεση συμμόρφωσης του του Υπουργείου ΓΑΑΠ επί των θεμάτων αυτών.

Πληροφορίες για σκοπούς ελέγχου συλλέχθηκαν μέσω της επισκόπησης σχετικών εγγράφων, μελετών και αλληλογραφίας, και προσωπικών συνεντεύξεων των αρμόδιων λειτουργών της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων.

Ο έλεγχος επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των ευρημάτων για τη χρονική περίοδο μετά το πέρας του προηγούμενου μας ελέγχου (2019 – 2025).

Το προσχέδιο της παρούσας Ειδικής Έκθεσης διαβιβάστηκε με ηλεκτρονικό μήνυμα στον ελεγχόμενο φορέα με την παράκληση όπως έχουμε τα δικά του σχόλια και απόψεις ώστε να συμπεριληφθούν στην τελική μορφή της Ειδικής Έκθεσης. Η αυτοούσια απαντητική επιστολή του ελεγχόμενου φορέα παρουσιάζεται στο Παράρτημα III. Σημειώνεται ότι, είναι πιθανό στην απάντηση του ελεγχόμενου φορέα να γίνεται αναφορά σε θέματα που υπήρχαν στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης αλλά τελικά δεν έχουν συμπεριληφθεί στην τελική της μορφή, καθώς, κατά την κρίση της Υπηρεσίας μας, αυτά έχουν απαντηθεί επαρκώς ή/και έχουν επιλυθεί μέσα από την απάντηση του ελεγχόμενου φορέα.

Διευκρινίζουμε ότι, για σκοπούς δημοσίευσης της παρούσας Ειδικής Έκθεσης, έχουν απαλειφθεί όλες οι αναφορές που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα. Κατ’ αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται ουσιωδώς η κοινοποίηση των ευρημάτων και διαπιστώσεων της Υπηρεσίας μας που επιβάλλουν τα εφαρμοστέα διεθνή πρότυπα.

¹https://www.gov.cy/media/sites/12/2026/01/Πολιτική-ΣΔΠΕ-2025_8.pdf

Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του παρόντος ελέγχου, ως κριτήρια ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του θεσμικού πλαισίου που αναφέρεται πιο κάτω:

- ◆ Ο περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμος (Κεφ.270).
- ◆ Οι περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμοί 2022.
- ◆ Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος (Ν.127(Ι)/2018).
- ◆ Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και/ή Προγράμματα Νόμος (Ν.102(Ι)/2005).
- ◆ Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμος (Ν.153(Ι)/2003).
- ◆ Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμος (Ν.152(Ι)/2003)
- ◆ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.
- ◆ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 2024 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την εξασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες.

Επιπρόσθετα, ως κριτήρια ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν τα ευρήματα/συστάσεις και οι αντίστοιχες απαντήσεις του Υπουργείου ΓΑΑΠ και Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων και των Τμημάτων Γεωλογικής Επισκόπησης και Περιβάλλοντος που αναφέρονται στην προηγούμενη Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας του 2019 καθώς και διάφορες σχετικές μελέτες/στρατηγικές.

Παράρτημα III: Αυτούσιες απαντητικές επιστολές από Ελεγχόμενους Φορείς

Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας, ✓
(μέσω Γενικού Διευθυντή Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος,
Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος)

Γενικός Διευθυντής
Γ.Δ. Περιβάλλοντος
Ημερ. 24.2.26

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης
Έλεγχος Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της επιστολής σας με αρ. φακ. 05.14.009, με ημερομηνία 28/01/2026, επισυνάπτονται ως Συνημμένο τα σχόλια της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων που αφορούν τις παρατηρήσεις σας.

Είμαστε στη διάθεση σας.

Στέλιος Μιχαήλ
Διευθυντής
Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων

Σχόλια Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων
για την Ειδική Έκθεση ΕΕ-ΕΥ/ΧΧ/2026

Α. Γενικός Σχολιασμός Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων (ΥΜΛ) όσον αφορά το κεφάλαιο 1. Σύνοψη Αποτελεσμάτων Ελέγχου:

1. Πέραν από την αναφορά στο σημείο 1.16, δεν φαίνεται ξεκάθαρα στην Σύνοψη ότι έγιναν σοβαρές αλλαγές, βελτιώσεις και αναβαθμίσεις όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας και των βελτιώσεων που έγιναν στην παροχή των υπηρεσιών από την ΥΜΛ. Η ΥΜΛ αν και ακόμη είναι πλήρως υπόστελεχωμένη και χωρίς οργανική δομή, τα τελευταία 5 χρόνια προχώρησε σε μεγάλες αναβαθμίσεις όπως η δημιουργία και εφαρμογή συστήματος GIS, η αύξηση και η ποιότητα στις επιθεωρήσεις, οι εισπράξεις των λατομικών δικαιωμάτων από άλλες αναπτύξεις, η διαδικασία καταγραφής των επιθεωρήσεων, παρατηρήσεων, σημειωμάτων, φωτογραφιών κ.ο.κ. Επιπλέον δεν γίνεται καμία αναφορά για την αναδιάρθρωση και στελέχωση που εγκρίθηκε με τον προϋπολογισμό του 2024 η οποία είναι σημαντικό επίτευγμα για την ΥΜΛ, για την διεκπεραίωση των στόχων και υποχρεώσεων της και την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων της.

2. Στην δεύτερη παράγραφο του κεφ. 1 γίνεται διαπίστωση ότι είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για διενέργεια εμπειριστατωμένης μελέτης, αναφορικά με την κάλυψη των αναγκών της επαρχίας Πάφου σε λατομικά υλικά, με τρόπο που να διασφαλίζει τη διατήρηση και προστασία των ειδών χαρακτηρισμού των περιοχών του δικτύου Natura 2000 της επαρχίας. Στην πιο πάνω αναφορά σας φαίνεται να μην λαμβάνεται υπόψη ότι η ΥΜΛ ανέθεσε την εκπόνηση «Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) και Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ) για την Εκτίμηση των Ενδεχόμενων Επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία Νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της Επαρχίας Πάφου, στα Είδη και Οικότοπους των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα (CY4000023)» και «Ειδική Ζώνη Διατήρησης Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010), η οποία αναμένεται να κατατεθεί πολύ σύντομα στο ΤΠ για εξέταση από την Περιβαλλοντική Αρχή».

3. Στο Κεφ. 1.7 γίνεται ερμηνεία του Όρου 7.1.6.1 της γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής για την Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που αφορά το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, όπου μεταξύ άλλων αποφασίστηκε ότι:

«Η νέα Λατομική Ζώνη δεν εγκρίνεται σε αυτό το στάδιο, ενώ σε διάρκεια τριών χρόνων θα μελετηθούν τα ακόλουθα:

- Κατά πόσο η ανάγκη για δημιουργία νέας λατομικής ζώνης αδρανών υλικών στην περιοχή Ανδρολίκου είναι επιτακτική, σε σχέση με τις διαθέσιμες εναλλακτικές χωροθετήσεις, και,

- Η κατάσταση διατήρησης των ειδών και οικοτόπων της περιοχής, σε σχέση με τις δραστηριότητες λατόμευσης.

Με την ολοκλήρωση των πιο πάνω, θα αποφασιστεί κατά πόσο θα συζητηθεί περαιτέρω η δημιουργία Λατομικής Ζώνης στη συγκεκριμένη περιοχή.»

Σύμφωνα με την ερμηνεία σας, θα έπρεπε πρώτα να εξεταστεί κατά πόσο η ανάγκη δημιουργίας νέας ΛΖ στην περιοχή της Ανδρολίκου είναι επιτακτική σε σχέση με τις διαθέσιμες χωροθετήσεις και ακολούθως να αποφασιστεί κατά πόσο θα συζητηθεί περαιτέρω η δημιουργία νέας ΛΖ στην υπό αναφορά περιοχή.

3.1 Για την ερμηνεία του πιο πάνω όρου σας επισυνάπτουμε ως Συνημμένο 1, τα πρακτικά της συνεδρίας που πραγματοποιήθηκε στις 28/06/2023 σχετικά με την προτεινόμενη νέα λατομική ζώνη της Επαρχίας Πάφου, στα γραφεία της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων, στην οποία παρέστησαν όλες οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες (Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων, Τμήμα Δασών, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, Υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος). Κατά την ανταλλαγή απόψεων διαφάνηκε ότι οι δύο επικρατέστερες εναλλακτικές περιπτώσεις για μελέτη είναι: (α) η δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης εντός του Δάσους Πάφου, και (β) η μεταφορά αδρανών υλικών από την υπάρχουσα Λατομική Ζώνη της Παρεκκλησιάς, για κάλυψη των αναγκών της Επαρχίας Πάφου.

3.2 Όσον αφορά την περίπτωση της δημιουργίας νέας λατομικής ζώνης στο Δάσος Πάφου, όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφώνησαν ότι το Δάσος Πάφου θα πρέπει να είναι η τελευταία επιλογή, καθώς πρόκειται για αδιατάραχτη περιοχή στην οποία θα προκληθεί μεγάλη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Παράλληλα, οι υποδομές και προσβάσεις που χρειάζονται για τη λειτουργία λατομείου σε εκείνη την περιοχή, είναι τέτοιες όπου η όλη διαδικασία θα πάρει τουλάχιστον δέκα χρόνια, ενώ η Επαρχία Πάφου χρειάζεται άμεση εξασφάλιση αποθεμάτων αδρανών υλικών για την κάλυψη των αναγκών της οικοδομικής βιομηχανίας.

3.3 Όσον αφορά την περίπτωση αποκλειστικής εκμετάλλευσης των αποθεμάτων της Λατομικής Ζώνης Παρεκκλησιάς για ικανοποίηση των αναγκών της Επαρχίας Λεμεσού και των αναγκών της Επαρχίας Πάφου, τίθεται θέμα επιτάχυνσης της εξάντλησης των αποθεμάτων της λατομικής ζώνης Παρεκκλησιάς μελλοντικά. Επιπρόσθετα, το περιβαλλοντικό αποτύπωμα από την παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), λόγω της μεταφοράς των τελικών προϊόντων από την Παρεκκλησιά και λεπτόκοκκης άμμου από Λευκωσία προς την Επαρχία Πάφου, αναμένεται πολύ μεγαλύτερο συγκριτικά με τις άλλες εναλλακτικές λύσεις (επισυνάπτεται σχετική μελέτη ως Συνημμένο 2). Στα εν λόγω πρακτικά επισυνάπτονται σχετικοί Πίνακες με τους υπολογισμούς του παραγόμενου διοξειδίου του άνθρακα (Kg/Km) σε σχέση με τις αποστάσεις μεταφοράς των τελικών προϊόντων. Περαιτέρω θα πρέπει να τονιστεί και η έντονη αντίθεση του Κ.Σ Παρεκκλησιάς όπως διατυπώθηκε με επιστολή ημερομηνίας 29/09/2017 κατά την εξέταση των εναλλακτικών επιλογών της Μελέτης για την Λατομική Ζώνη Πάφου λόγω των επιπτώσεων στο Δάσος Λεμεσού από ενδεχόμενη επέκταση για κάλυψη αναγκών και της Επαρχίας Πάφου, η οποία φαίνεται στο Συνημμένο 2. Τονίζεται ότι το Κ.Σ Παρεκκλησιάς διαχρονικά εκφράζει παράπονα για την διέλευση φορτηγών, εφόσον όλα τα φορτηγά διέρχονται διαμέσου της κατοικημένης περιοχής και ως εκ τούτου η αύξηση των για τις ανάγκες άλλης Επαρχίας δεν θα είναι ανεκτός.

3.4 Με βάση τα παραπάνω, η επιτροπή αποφάσισε ότι στο παρόν στάδιο θα εκπονηθεί η παρούσα μελέτη, που θα αφορά την «**Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) και Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ) για την Εκτίμηση των Ενδεχόμενων Επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία Νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της Επαρχίας Πάφου, στα Είδη και Οικότοπους των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα (CY400023)» και «Ειδική Ζώνη Διατήρησης Χερσόνησος Ακάμα (CY400010)»**». Στην εν λόγω μελέτη θα πρέπει να εξεταστούν σε βάθος οι ενδεχόμενες επιπτώσεις που προέρχονται από τις λατομικές δραστηριότητες (εξόρυξη, φόρτωση, μεταφορά) και ειδικά

οι ενδεχόμενες επιπτώσεις που αφορούν τον θόρυβο και τις δονήσεις στα είδη και Οικότοπους της γειτνιάζουσας προστατευόμενης περιοχής.

3.5 Στην εν λόγω μελέτη, όπου συμμετέχουν 6 εμπειρογνώμονες, γίνεται συλλογή πρωτογενών δεδομένων και καταγραφή των δονήσεων, του θορύβου και σκόνης που προκύπτουν από τις εργασίες εξόρυξης/ φόρτωσης/ μεταφοράς και παράλληλα εκτιμάται πως αυτές δύναται να επηρεάζουν τα είδη χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής, αφού αυτά καθοριστούν και καταγραφούν. Γίνονται όλες οι απαραίτητες δοκιμές ανατινάξεων έτσι ώστε να προταθούν μεθοδολογίες και μέτρα για εξάλειψη ή μείωση στο ελάχιστο δυνατόν των όποιων επιπτώσεων ενδέχεται να προκύψουν από την λατομική δραστηριότητα. Είναι η πρώτη φορά που στην Κύπρο υλοποιείται μια τέτοια μελέτη, η οποία θα διερευνήσει τις επιπτώσεις βασιζόμενη σε πραγματικά δεδομένα που θα συλλεχθούν συστηματικά και θα αναλυθούν με επιστημονική μεθοδολογία. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω μελέτη έχει αξιολογηθεί από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ως προς την πληρότητα, αξιοπιστία και επιστημονική επάρκεια της μελέτης, την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της και την εξέταση της επιστημονικής τεκμηρίωσης που χρησιμοποιήθηκε.

3.6 Η διατύπωση για «έντονη και θεσμική αντιπαράθεση» θεωρούμε ότι δεν ανταποκρίνεται στο πραγματικό εύρος των αντιδράσεων που υπήρξαν. Αντιθέτως στο πλαίσιο της προβλεπόμενης διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης, οι επηρεαζόμενοι κάτοικοι της περιοχής όπως και τα Κοινοτικά Συμβούλια διατύπωσαν τις απόψεις τους οι οποίες καταγράφηκαν και θα επισυνάπτονται στο Παράρτημα της ΜΕΕΠ.

4. Επιπλέον στο σημείο 1.13 η εν λόγω διατύπωση δημιουργεί, κατά την εκτίμησή μας, μια εικόνα που δεν αντανakλά επαρκώς τα πραγματικά δεδομένα και τις θεσμοθετημένες διαδικασίες. Για λόγους πληρότητας και ακρίβειας, θεωρούμε ότι θα ήταν ωφέλιμο να επαναδιατυπωθεί καταλλήλως.

Β. Επιμέρους Σχολιασμός Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων για τις συστάσεις της Ειδικής Έκθεσης ΕΕ-ΕΥ/ΧΧ/2026

3.1 Θέμα: Θεσμικό πλαίσιο και αρμόδιοι φορείς για τον ορυκτό πλούτο.

α. Αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναλαμβάνουμε την εισήγησή μας για επανεξέταση και απλοποίηση των διαδικασιών προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος εξέτασης των αιτήσεων για έκδοση πολεοδομικής άδειας για ανάπτυξη λατομείου.

Σχόλια: Η ΥΜΛ συμφωνεί με την έκθεση του ΓΕ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα. Σήμερα ισχύει το διάταγμα Κ.Δ.Π. 307/2024 που εκδόθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών, ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχει ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος, εκχωρήθηκαν ορισμένες από τις εξουσίες του στον Διευθυντή του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ). Πέραν άλλων, εκχωρήθηκαν και οι εξουσίες που αφορούν τις Λατομικές Άδειες (Κατηγορία Α.17 του Διατάγματος). Συγκεκριμένα, οι εξουσίες για «Αιτήσεις για Λατομικές Αναπτύξεις Τάξης Α, με εμβαδόν πέραν των 26.000 τ.μ., εκτός Λατομικών Ζωνών» εκχωρήθηκαν στον Διευθυντή ΤΠΟ, οι «Αιτήσεις για Λατομεία Τάξης Α,

εκτός αυτών που αναφέρονται στην πρώτη στήλη» στον Διευθυντή Πολεοδομικής Αδειοδότησης του ΕΟΑ και οι «Αιτήσεις για Λατομεία Τάξης Β» στον Προϊστάμενο Τομέα Πολεοδομικής Αδειοδότησης ΕΟΑ.

Είναι γεγονός ότι η εκχώρηση εξουσιών για την αδειοδότηση των λατομείων στον Διευθυντή του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης (ΕΟΑ) όχι μόνο δεν θα προσφέρει λύση στα προαναφερόμενα υφιστάμενα προβλήματα, αλλά αντίθετα αναμένεται ότι θα προκύψουν επιπλέον προβλήματα και περιπέτειες στην εξορυκτική βιομηχανία αφού ο ΕΟΑ είναι ένας νεοσύστατος οργανισμός ο οποίος χειρίζεται ένα τεράστιο αριθμό διαφορετικών αιτήσεων ποικίλων αναπτύξεων παράλληλα με τις άλλες αρμοδιότητες που του έχουν εκχωρηθεί.

Η πάγια εισήγηση της ΥΜΛ για αντιμετώπιση όλων των πιο πάνω προβλημάτων της αδειοδότησης ορυκτών πόρων είναι η δημιουργία Μονοθυριδικής Πρόσβασης - One stop shop στην δομή της, με σκοπό την εξυπηρέτηση και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τη λατομική και μεταλλευτική βιομηχανία. Ουσιαστικά για τις περιπτώσεις αιτήσεων εντός χαρακτηρισμένων Λατομικών Ζωνών να απαιτείται μόνο Προνόμιο Λατομείου για το οποίο θα πραγματοποιεί τη διαβούλευση η ΥΜΛ και στις περιπτώσεις αιτήσεων εκτός Λατομικών Ζωνών να πραγματοποιεί τη διαβούλευση η ΥΜΛ και να την παραπέμπει στην συνέχεια για λήψη απόφασης από την Πολεοδομική αρχή. Με αυτές τις εκχωρήσεις θεωρούμε ότι η εξέταση της αίτησης θα ολοκληρώνεται σε πολύ πιο σύντομο χρόνο, γεγονός που θα οδηγήσει στην εύρυθμη λειτουργία του τομέα, με παράλληλη μείωση του διοικητικού φόρτου του Κράτους και στην ανάλογη εξοικονόμηση πόρων. Σχετικό αίτημα είχε διαβιβαστεί και στο παρελθόν μέσω του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος στον Υπουργό Εσωτερικών, χωρίς να έχει ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση για εφαρμογή του επειδή όλες οι εξουσίες ήταν εκχωρημένες μόνο στον Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και δεν υπήρχε καμία πρόθεση για εκχώρηση τους σε άλλους οργανισμούς.

3.2 Θέμα: Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός για τη διαχείριση ορυκτών πρώτων υλών. β. Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΕΑΑ να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της και να συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Σχόλια: Η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης συγκαλείται όποτε προκύπτει σχετική ανάγκη και υποβάλλονται αιτήματα τα οποία χρήζουν αξιολόγησης. Λαμβάνοντας υπόψη τον υφιστάμενο όγκο εργασιών και τη φύση των θεμάτων που εξετάζονται, η πραγματοποίηση αυτού του αριθμού των συνεδριών σε ετήσια βάση κρίνεται, επί του παρόντος, επαρκής και λειτουργικά ικανοποιητική.

γ. Στρατηγική για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021-2050.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Τα αρμόδια Τμήματα θα πρέπει να επιλύσουν άμεσα τις διαφωνίες τους επί των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Μελέτης, ώστε να οριστικοποιηθεί και να υποβληθεί η σχετική ΣΜΠΕ για αξιολόγηση, στην Περιβαλλοντική

Αρχή, προς συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Επιπρόσθετα να εξεταστεί το ενδεχόμενο επικαιροποίησης της υπό αναφορά Στρατηγικής Μελέτης αφού, δεδομένου του μεγάλου χρονικού διαστήματος των τριών ετών που παρήλθαν από την εκπόνηση της, ενδέχεται να έχει καταστεί παρωχημένη.

Σχόλια: Η ΥΜΛ συμφωνεί με την έκθεση του ΓΕ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα. Σε συνεργασία με το ΤΓΕ η μελέτη θα επικαιροποιηθεί με βάση τα σημερινά δεδομένα και θα σταλεί για αξιολόγηση.

3.3 Θέμα: Διαδικασία Αδειοδότησης Λατομείων/Μεταλλείων.

β. Έλεγχος διαδικασιών για έκδοση αδειών επισκόπησης.

(III) Καθυστερήσεις στην έκδοση των αδειών:

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρουμε τη σύστασή μας για δημιουργία μιας κοινής βάσης δεδομένων αναφορικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την έκδοση ΑΕ, προκειμένου να απλοποιηθούν και επιταχυνθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες. Παράλληλα θα μπορούσαν να αποστέλλονται αυτοματοποιημένες υπενθυμίσεις σε κάθε αρμόδιο Τμήμα για τις προθεσμίες υποβολής των απόψεών τους.

Σχόλια: Αναφορικά με την πιο πάνω σύσταση σας πληροφορούμε ότι η δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων αναφορικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την έκδοση ΑΕ δεν δύναται να εφαρμοστεί καθότι κάθε νέα αίτηση που υποβάλλεται είναι ξεχωριστή με διαφορετικά δεδομένα και ως εκ τούτου πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά.

Τα δεδομένα που αφορούν τις απόψεις των εμπλεκόμενων Τμημάτων/ Υπηρεσιών υπάρχουν στη βάση δεδομένων του συστήματος QGIS, όπως και κάποιες βασικές εξαιρέσεις όπως περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, στρατιωτικής χρήσης κλπ και λαμβάνονται υπόψη στις περιπτώσεις όπου οι υποβληθείσες αιτήσεις εμπίπτουν στις επηρεαζόμενες περιοχές. Συγκεκριμένα κατά την υποβολή αίτησης για ΑΕ η οποία περιλαμβάνει τεμάχια γης τα οποία εμπίπτουν στις εξαιρέσεις των εμπλεκόμενων Τμημάτων/Υπηρεσιών λαμβάνονται υπόψη και εξαιρούνται από την έκταση της εκάστοτε αίτησης.

Όσον αφορά την αποστολή υπενθυμίσεων προς τα εμπλεκόμενα Τμήματα/Υπηρεσίες που δεν απέστειλαν εμπρόθεσμα τις απόψεις τους έτσι ώστε, να επιταχυνθεί η διαδικασία έκδοσης ΑΕ, γίνεται ξεχωριστά και δεν μπορεί να αυτοματοποιηθεί γιατί υπάρχουν Τμήματα/Υπηρεσίες που αποστέλλουν τις απόψεις τους εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας.

Επιπρόσθετα, σε ό,τι αφορά τον μέσο χρόνο των 6,8 μηνών που απαιτείται για την έκδοση μιας Άδειας Εκτέλεσης (ΑΕ), η ΥΜΛ εκτιμά ότι το εν λόγω χρονικό διάστημα είναι απολύτως ρεαλιστικό και εύλογο, λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα και την πολυπλοκότητα της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, δεν κρίνεται σκόπιμη η περαιτέρω μείωσή του, καθώς μια τέτοια επιτάχυνση ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την πληρότητα και την ορθότητα του ελέγχου, αυξάνοντας τον κίνδυνο σφαλμάτων.

δ. Έκδοση Προνομίων Λατομείου.

(II) Εγγυητικές τήρησης εργασιών – περιβαλλοντικές αποκαταστάσεις.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να καταγράφει σε όλες τις περιπτώσεις το ποσό της εγγύησης καθώς και τη μεθοδολογία υπολογισμού της για κάθε ΠΛ, ώστε να τεκμηριώνεται επαρκώς και να διασφαλίζεται η διαφάνεια και αιτιολόγηση του ύψους της.

Σχόλια: Η ΥΜΛ θα εφαρμόσει τη σύσταση του κατόπιν σχετικής μελέτης.

ε. Ετήσια Έκθεση Εργασιών

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να εφαρμόζει τις πρόνοιες του Νόμου και να επιβάλλει κυρώσεις με την πάροδο εύλογου χρονικού διαστήματος από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας Έκθεσης.

Σχόλια: Είναι γεγονός ότι παρατηρούνται ορισμένες μεμονωμένες περιπτώσεις καθυστέρησης στην υποβολή της Ετήσιας Έκθεσης για τις οποίες ήδη αποστέλλονται υπενθυμίσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων θα αποστέλλει σχετική επιστολή, παρέχοντας προθεσμία τριών (3) μηνών για τη συμμόρφωση. Σε περίπτωση που η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η Υπηρεσία θα προβαίνει στην επιβολή των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία κυρώσεων.

3.4 Θέμα: Αποθέματα λατομικών υλικών και αναπτυξιακές τάσεις. β. Κάλυψη αναγκών επαρχίας Πάφου σε ογκόλιθους.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Οι ανάγκες σε ογκόλιθους να επανεξεταστούν, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα έργα που αναμένεται να προχωρήσουν για υλοποίηση, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να υποστηρίζονται από τα πιο επικαιροποιημένα στοιχεία.

Σχόλια: Οι ανάγκες της Επαρχίας Πάφου δεν περιορίζονται πλέον αποκλειστικά σε ογκόλιθους, όπως ίσχυε κατά την περίοδο αναφοράς της έκθεσής σας που έγινε πριν 7 χρόνια, αλλά κυρίως αφορούν στο σύνολο των λατομικών αδρανών υλικών για την οικοδομική βιομηχανία, οδοποιία και για μεγάλα κατασκευαστικά έργα υποδομών. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο Επαρχίας τα αδειοδοτημένα αποθέματα ανέρχονται περίπου σε 3 εκατομμύρια τόνους, ποσότητα η οποία δεν επαρκεί για την κάλυψη των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναγκών. Ως εκ τούτου, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη της αδειοδότησης νέας λατομικής ζώνης, ικανής να διασφαλίσει την επάρκεια εφοδιασμού σε ορίζοντα τουλάχιστον 25 ετών.

Κατά συνέπεια, τυχόν διορθώσεις στον σχετικό πίνακα είναι μείζονος σημασίας, δεδομένου ότι οι υφιστάμενες και προβλεπόμενες ανάγκες σε αδρανή υλικά είναι πλέον η κύρια προτεραιότητα. Παρόλα αυτά έχουν ήδη αποσταλεί επιστολές προς όλα τα Υπουργεία, Επαρχιακούς Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης, και Επαρχιακές Διοικήσεις, με τις οποίες ζητείται να μας κοινοποιηθούν πληροφορίες σε σχέση με όλα τα έργα κατασκευαστικά ή έργα υποδομής που προωθούνται ή προγραμματίζονται να γίνουν στην Επαρχία Πάφου για τα επόμενα χρόνια καθώς και την ποσότητα υλικών που αναμένεται να καταναλωθούν για το κάθε έργο έτσι ώστε να επανεκτιμηθεί η συνολικά η ζήτηση σε αδρανή λατομικά υλικά και ογκόλιθους στην Επαρχία Πάφου.

Περαιτέρω, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η αδειοδότηση εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων συνιστούν μακροχρόνια και σύνθετη διαδικασία, γεγονός που επιβάλλει τον έγκαιρο στρατηγικό προγραμματισμό και την πρόβλεψη των αναγκών σε βάθος χρόνου.

γ. Ανεπαρκής εκμετάλλευση διαθέσιμων αποθεμάτων στην υφιστάμενη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου .

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Παρακαλούμε όπως η ΥΜΛ μας ενημερώσει εάν η εταιρεία «Α» έχει συμμορφωθεί με τους όρους του ΠΛ και αν όχι, τις ενέργειες στις οποίες προτίθεται να προβεί.

Σχόλια: Σας πληροφορούμε σχετικά ότι στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης της εταιρείας «Α» για ανανέωση του Προνομίου Λατομείου και λαμβάνοντας υπόψη υφιστάμενη κατάσταση σε σχέση με τα αδειοδοτημένα αποθέματα των εταιρειών «Α», «Β» και «Γ» καθώς και την ανάγκη για διασφάλιση επάρκειας της Επαρχίας Πάφου σε λατομικά αδρανή υλικά έγιναν οι ακόλουθες ενέργειες στην βάση σχετικής Γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα και των προνοιών της κείμενης Νομοθεσίας:

1. Για αντιμετώπιση της ανεπαρκούς εκμετάλλευσης των διαθέσιμων αποθεμάτων στην υφιστάμενη Λ.Ζ και συγκεκριμένα στο λατομείο τη εταιρείας «Α» τέθηκαν συγκεκριμένοι πρόσθετοι όροι, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί εκσυγχρονισμός της Σκυροθραυστικής Μονάδας και του μηχανικού εξοπλισμού του Λατομείου και κατ' επέκταση να επιτευχθεί αύξηση της παραγωγής και διασφάλιση της επάρκειας της επαρχίας Πάφου σε αδρανή λατομικά υλικά.
Η εταιρεία παρά τις αλληπάλληλες παρατάσεις που ζήτησε, σε συνέχεια των Διαταγμάτων που εκδόθηκαν από την ΥΜΛ για συμμόρφωση, εν τέλει προχώρησε στην υλοποίηση αρκετών από τους όρους. Συγκεκριμένα προχώρησε με την αγορά και εγκατάσταση σύγχρονης Μονάδας πλυσίματος άμμου, πραγματοποίησε τροποποιήσεις και βελτιώσεις στην Σκυροθραυστική Μονάδα για αύξηση της παραγωγής και αποθήκευσης των τελικών προϊόντων σε μεγάλους σωρούς κάτω από τις ταινίες. Μετακίνησε τη γεφυροπλάστιγγα σε ασφαλή χώρο όπου διευκολύνεται η είσοδος και έξοδος των φορτηγών για ζύγιση ενώ παράλληλα αναμένεται η εγκατάσταση σύγχρονου μηχανογραφικού συστήματος ζύγισης. Προμηθεύτηκε νέου τύπου μηχανήματα (κινητό σπαστήρα, κινητό κόσκινο, 3 ελαστικοφόρους φορτωτές, 1 dumper, εκσκαφέα αντεστραμμένου κάδου και γεννήτρια με ισχύ 900kVA). Σε σχέση με την πρόσληψη προσωπικού έχουν γίνει οι απαραίτητες ενέργειες από την εταιρεία για εξεύρεση και πρόσληψη μηχανοδηγών καθώς και ατόμου για την ζύγιση των τελικών προϊόντων. Όσον αφορά την αδειοδότηση των δεξαμενών καυσίμων βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο μέσω εγκεκριμένου φορέα από τον οποίο στάλθηκαν προς την εταιρεία οι απαιτήσεις - προδιαγραφές υποδομής αποθήκευσης και η εταιρεία «Α» βρίσκεται στο στάδιο υλοποίησής τους.
2. Επιπρόσθετα η εταιρεία «Α» υπέβαλε εισήγηση προς την ΥΜΛ, η οποία αφορά την δέσμευση της για απρόσκοπτη διάθεση πρώτης ύλης προς τις εταιρείες «Β» και «Γ» οι οποίες διατηρούν Σκυροθραυστικές Μονάδες εντός της υφιστάμενης Λ.Ζ. Η εν

λόγω εισήγηση έγινε αποδεκτή από την ΥΜΛ και ως εκ τούτου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του του έγγραφου του Προνομίου Λατομείου.

Λαμβάνοντας υπόψη την υλοποίηση της πλειονότητας των πρόσθετων όρων, την πρόθεση της εταιρείας «Α» για πλήρη συμμόρφωση, καθώς και την διασφάλιση της επάρκειας της επαρχίας Πάφου σε λατομικά αδρανή υλικά στην βάση της εισήγησης της εταιρείας «Α» και του πρόσθετου όρου που τέθηκε για διάθεση πρώτης ύλης στις εταιρείες «Β» και «Γ» η ΥΜΛ προχώρησε με την ανανέωση του εν λόγω Προνομίου Λατομείου για 2 έτη. Θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε ότι σε επίπεδο Επαρχίας τα αδειοδοτημένα συνολικά αποθέματα ανέρχονται περίπου σε 3 εκατομμύρια τόνους, ποσότητα η οποία δεν επαρκεί για την κάλυψη των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναγκών. Ως εκ τούτου, καθίσταται επιτακτικής ανάγκης η θεσμοθέτηση νέας λατομικής ζώνης, ικανής να διασφαλίσει την επάρκεια εφοδιασμού σε ορίζοντα τουλάχιστον 25 ετών και σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να αποδεχτούμε ότι οι ανάγκες είναι επίπλαστες αλλά καθόλα πραγματικές.

3.5 Αξιολόγηση δημιουργίας νέας Λατομικής Ζώνης στην επαρχία Πάφου και εναλλακτικές χωροθετήσεις υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

α. Εξέταση επέκτασης Λατομικής Ζώνης Ανδρολίκου.

β. Επιπτώσεις σε είδη και οικοτόπους.

γ. Δεσμευτικότητα συμπερασμάτων και όρων Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

δ. Ανάθεση εκπόνησης μελετών για την εξέταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της επαρχίας Πάφου

Σχόλια: Η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων εκφράζει τη διαφωνία της με τις απόψεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αναφορικά με την ερμηνεία του όρου 7.1.6.1 της γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής επί της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που αφορά το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, όπως αναφέρεται εκτενώς στο κεφ. Α.3. της παρούσης.

Περαιτέρω, τα ζητήματα που εγείρονται έχουν ήδη τεθεί και εξεταστεί στο πλαίσιο σχετικών συνεδριάσεων, κατά τις οποίες τα εμπλεκόμενα Τμήματα συμπεριλαμβανομένου και του Τμήματος Περιβάλλοντος που συνομολόγησε τους εν λόγω όρους, αποφάσισαν ομόφωνα την εκπόνηση Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) και Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ), με αντικείμενο την εκτίμηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας λατομικής ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της Επαρχίας Πάφου, στα είδη και τους οικοτόπους των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα (CY4000023)» και «Ειδική Ζώνη Διατήρησης Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010)». Στο ίδιο πλαίσιο, οι λοιπές προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις αποκλείστηκαν κατόπιν αξιολόγησης. Η ευθύνη προκήρυξης και ανάθεσης των πιο πάνω μελετών ανατέθηκε στην Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων.

Κατ' ακολουθίαν, η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων προχώρησε στη συνομολόγηση των όρων της προσφοράς με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων Τμημάτων που αποτελούν την Καθοδηγητική Επιτροπή και ακολούθως στην προκήρυξη της σχετικής σύμβασης για την εκπόνηση της μελέτης. Η υλοποίηση της μελέτης άρχισε στις 15/09/2024, με προβλεπόμενη διάρκεια δεκατεσσάρων (14) μηνών.

Στο πλαίσιο εκπόνησης της μελέτης, πέραν της αξιολόγησης των επιπτώσεων στους οικοτόπους και τα προστατευόμενα είδη, θα εξεταστούν διεξοδικά και οι ενδεχόμενες

επιπτώσεις από τη λειτουργία των λατομείων στην ευρύτερη περιοχή, τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στην ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα των μόνιμων κατοίκων της Κοινότητας Ανδρολίκου.

στ. Ενδεχόμενες επιπτώσεις από την δημιουργία της προτεινόμενης Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου.

(ii) Αλλαγή χρήσης γης στην προτεινόμενη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να εξεταστεί κατά πόσο τυχόν συρρίκνωση της συγκεκριμένης Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου από την δημιουργία ΛΖ και την αλλαγή χρήσης γης αναμένεται να επιφέρει, μεταξύ άλλων, σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις στα είδη και οικοτόπους της ΖΕΠ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000023» και της ΕΖΔ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000010».

Σχόλια: Η εξέταση του συγκεκριμένου ζητήματος θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο εκπόνησης της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ) για την Εκτίμηση των Ενδεχόμενων Επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία Νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της Επαρχίας Πάφου, στα Είδη και Οικότοπους των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα (CY4000023)» και «Ειδική Ζώνη Διατήρησης Χερσόνησος Ακάμα (CY4000010).

(iii) Επιπτώσεις από τη λατόμευση στην υδροδότηση και γεωλογία της περιοχής.

Σχόλια: Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης παραγράφου είναι αντικρουόμενο. Αφενός, αναφέρεται ότι οι εργασίες λατόμησης ενδέχεται να μειώσουν τον εμπλουτισμό του υδροφορέα, αφετέρου γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδίδουν ή να συνδέουν τη λατόμηση με την παρατηρούμενη πτώση σε στάθμη γεώτρησης στην περιοχή.

Σε κάθε περίπτωση, οι ενδεχόμενες επιπτώσεις στον υδροφορέα της περιοχής από τις εργασίες λατόμησης θα αξιολογηθούν στο πλαίσιο της ΜΕΕΠ για την επέκταση της υφιστάμενης ΛΖ Ανδρολίκου. Περαιτέρω κάποια επιπλέον στοιχεία για την εν λόγω περιοχή, είναι τα εξής:

1. Το μεγαλύτερο μέρος της προτεινόμενης ΛΖ εμπίπτει σε Αγροτική Ζώνη (Γα4)
2. Ένα μικρό μέρος της προτεινόμενης ΛΖ εμπίπτει σε Ζώνη Προστασίας (Δα1 – Ποταμοί, Γεωμορφώματα, Τοπίο, Φύση). Το μέρος που εμπίπτει σε αυτή τη ζώνη έχει εξαιρεθεί από την οποιαδήποτε ανάπτυξη των λατομείων και θα διατηρηθεί ως έχει, καθώς δεν προβλέπεται η εκτέλεση οποιασδήποτε είδους εργασίας ή δραστηριότητας σε αυτό.
3. Η οριοθετημένη περιοχή εντός της οποίας προτείνεται να χωροθετηθεί η επέκταση της ΛΖ δεν περιλαμβάνει έκταση που να χαρακτηρίζεται ως Ζώνη Προστασίας – Τοπίο Ακάμα (Δα1-ΤΑ).
4. Οι οποιοσδήποτε τυχόν επιπτώσεις στους γεώτοπους και τα γεωμορφώματα που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή αποτελεί αντικείμενο της ΜΕΕΠ για την επέκταση της υφιστάμενης ΛΖ.

Σχετικά με το γεγονός ότι μέρος της προτεινόμενης λατομικής περιοχής εμπίπτει εντός Ζώνης Προστασίας Γεωτρήσεων και διέπονται από τις πρόνοιες του διατάγματος Κ.Δ.Π. 45/96», η περιοχή εμπίπτει στην Ζώνη 3, στην οποία επιτρέπονται οι λατομικές εργασίες. Τονίζεται ότι ολόκληρη η υφιστάμενη λατομική ζώνη εντάσσεται στην Ζώνη 3.

Τα υδατορέματα όσο και η ζώνη προστασία τους, έχουν ληφθεί υπόψιν κατά τον σχεδιασμό της ανάπτυξης των λατομείων της προτεινόμενης λατομικής ζώνης, έτσι ώστε να μην επηρεαστούν και να τύχουν απόλυτης προστασίας.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το πάχος του εκμεταλλεύσιμου ασβεστόλιθου κυμαίνεται από 15 – 40 μέτρα και ουσιαστικά τερματίζεται στην επαφή με τα αργιλικά πετρώματα και παράλληλα θα πρέπει να τονιστεί ότι κατά το στάδιο των ερευνών και συγκεκριμένα κατά την διάνοιξη των ερευνητικών γεωτρήσεων, δεν είχε εντοπιστεί υδροφορέας στην περιοχή.

Η ανάπτυξη θα γίνει με την μέθοδο εκμετάλλευσης με κλειστή εκσκαφή και ουσιαστικά τόσο κατά το σχέδιο της εξόρυξης αλλά και έπειτα από την ολοκλήρωση της απόληψης του πετρώματος όπου θα δημιουργηθούν τρεις κλειστές εκσκαφές ενδιάμεσα στα υδατορέματα, θα μαζεύονται στην εκσκαφή οι επιφανειακές απορροές που σήμερα κατά κύριο λόγο οδηγούνται προς την θάλασσα διαμέσου των αργακιών και θα εμπλουτίζουν τον υδροφόρο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΤΓΕ, είναι μέρος της Καθοδηγητικής Επιτροπής για την εν λόγω μελέτη και έχει τοποθετηθεί θετικά για την εκπόνηση της κατά το στάδιο λήψης αποφάσεων. Περαιτέρω το ΤΓΕ έχει πραγματοποιήσει εκτενή έρευνα στην περιοχή και επιβεβαιώνει την καταλληλότητα της για ανάπτυξη λατομείου.

ζ. Δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τη δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου και ερωτήματα που τέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να διασφαλίσει ότι κατά την αποκατάσταση της περιοχής της ΛΖ Ανδρολίκου θα ληφθούν υπόψη και να ικανοποιηθούν οι πρόνοιες του ΤΣΑ.

Σχόλια: Η ΥΜΛ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα σας πληροφορεί ότι θα διασφαλίσει ότι κατά την αποκατάσταση της περιοχής της ΛΖ Ανδρολίκου θα ληφθούν υπόψη και θα ικανοποιηθούν οι πρόνοιες του ΤΣΑ.

3.6 Θέμα: Παράνομες λατομείσεις.

α. Έγκαιρος καθορισμός ορίων λατόμευσης.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να ζητήσει από το ΤΚΧ όπως προβεί σε ενέργειες για μείωση του χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί μέχρι την επίσημη οριοθέτηση της εκσκαφής.

Σχόλια: Η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων αναφορικά με το πιο πάνω ζήτημα σας ενημερώνει ότι έχει προβλέψει σχετικό κονδύλι στον Προϋπολογισμό της για την αγορά υπηρεσιών Τοπογράφου Μηχανικού, μέλους του ΕΤΕΚ, για τη διενέργεια τοπογραφικών αποτυπώσεων στις περιπτώσεις όπου απαιτείται αποτύπωση από Αρμόδιο Χωρομέτρη.

Ως εκ τούτου, ένα μέτρο που εφαρμόζεται και σήμερα είναι ότι σε περιπτώσεις όπου παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στις οριοθετήσεις από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, η Υπηρεσία προχωρεί στη διεκπεραίωση της αναγκαίας τοπογραφικής εργασίας μέσω ιδιωτών Τοπογράφων Μηχανικών, ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη προώθηση των διαδικασιών.

Διευκρινίζεται ότι, προτού ολοκληρωθεί η επίσημη οριοθέτηση, δεν καθίσταται νομικά εφικτή η επιβολή διοικητικού προστίμου ή η καταγγελία με σκοπό την παραπομπή της υπόθεσης ενώπιον Δικαστηρίου.

β. Συνεργασία με άλλα Τμήματα/Υπηρεσίες σε σχέση με την προώθηση υποθέσεων παράνομων λατομείσεων στο Δικαστήριο.

Σχόλια: Η ΥΜΛ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα σας πληροφορεί ότι εξακολουθεί να ενημερώνει τα αρμόδια Τμήματα σε περίπτωση εντοπισμού παραβάσεων των δικών τους νομοθεσιών.

3.7 Θέμα: Διερεύνηση Καταγγελιών.

β. Καταγγελίες που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου.

(i) Παράνομη λατόμευση στην τοποθεσία Παναγίδικια της Κοινότητας Πάχνας στην επαρχία Λεμεσού.

Σύσταση:

- ♦ να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους το ΠΛ παραχωρήθηκε αρχικά για περίοδο τεσσάρων ετών αντί δύο ως η γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής και ανανεώθηκε για ακόμα τέσσερα με αποτέλεσμα το λατομείο να λειτουργεί για περίοδο πέραν των έξι ετών, κατά παράβαση ουσιαστική όρου που είχε τεθεί,
- ♦ να ενημερωθούμε κατά πόσο η διαμόρφωση/αποκατάσταση του χώρου, βασίστηκε στις απόψεις του ΤΠ και ΥΘΠ, ως ο ουσιαστικός όρος που έθεσε η Περιβαλλοντική Αρχή, και
- ♦ να ενημερωθούμε κατά πόσο έχει τηρηθεί από την εταιρεία «Ε» ο όρος που προνοούσε ότι η λατόμευση θα περιοριζόταν σε απόσταση δέκα τουλάχιστον μέτρων από όλα τα σύνορα του υπό ανάπτυξη τεμαχίου.

Σχόλια: Αναφορικά με τη σύσταση σας, σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

1. Με βάση τις πρόνοιες της κείμενης Νομοθεσίας το εν λόγω Προνόμιο Λατομείου αδειοδοτήθηκε στη βάση Πολεοδομικής ΛΕΜ00640/2013. Ο όρος 500 της εν λόγω Πολεοδομικής Άδειας προνοεί ότι η λήξη ισχύος της θα είναι η ημερομηνία λήξης ισχύος του Προνομίου Λατομείου. Παρά το γεγονός ότι υπάρχει όρος στη Περιβαλλοντική Γνωμάτευση που αφορά ορισμένο χρόνο αυτό δεν αναγράφεται στην εν λόγω Πολεοδομική Άδεια ως είθισται. Ως εκ τούτου η ΥΜΛ ενήργησε σύμφωνα με τις Πρόνοιες της κείμενης Νομοθεσίας και με βάση τις πρόνοιες της εν λόγω Πολεοδομικής άδειας. Σε αντίθετη περίπτωση θα έπρεπε να τροποποιηθεί ανάλογα και ο αντίστοιχος όρος της Πολεοδομικής Άδειας από αορίστου χρόνο σε ορισμένου χρόνου. Το γεγονός αυτό δημιουργεί αντίθεση μεταξύ των όρων της Πολεοδομικής

και της Περιβαλλοντικής Γνωμάτευσης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το εν λόγω Προνόμιο Λατομείου το μεγαλύτερο διάστημα που ήταν αδειοδοτημένο υπολειπορούσε ή δεν δούλευε καθόλου λόγω μειωμένης ζήτησης στο εν λόγω υλικό.

2. Σε σχέση με την αποκατάσταση του χώρου μετά το πέρας των δύο ετών αυτή δεν έγινε δεδομένου ότι το εν λόγω ΠΛ βρισκόταν σε ισχύ και είχε μη εξορυγμένα αποθέματα τα οποία θα εγκλωβίζονταν στην περίπτωση τελικής διαμόρφωσης. Πάγια πολιτική της ΥΜΛ είναι η εξόφληση των αποθεμάτων στα ήδη αδειοδοτημένα Λατομεία πριν την αδειοδότηση νέων σε παρθένες περιοχές. Μετά την υποβολή αιτήματος ακύρωσης του εν λόγω ΠΛ από την εταιρεία ξεκίνησαν οι εργασίες διαμόρφωσης και αποκατάστασης του χώρου, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν μέχρι και τις 31/04/2026 και σύμφωνα με τις απόψεις του ΤΠ και της ΥΘΠ, σε συνέχεια επιτόπιας σύσκεψης που πραγματοποιήθηκε στις 05/02/2026.
3. Αναφορικά με το σχόλιο κατά πόσο έχει τηρηθεί από την εταιρεία «Ε» ο όρος που προνοούσε ότι η λατόμευση θα περιοριζόταν σε απόσταση δέκα τουλάχιστον μέτρων από όλα τα σύνορα του υπό ανάπτυξη τεμαχίου αναφέρω ότι, με βάση το εγκεκριμένο σχέδιο της Πολεοδομικής άδειας διαφαίνεται ότι το Προνόμιο Λατομείου έχει κοινό όριο με το τεμάχιο γης της εταιρείας «Ε» στην πλευρά που συνορεύει το τεμάχιο γης του παραπονούμενου χωρίς την ύπαρξη λωρίδας ασφαλείας πλάτους 10μ. Ο όρος για περιορισμό της λατόμευσης σε απόσταση 10 μέτρων από όλα τα σύνορα είναι γενικός και τίθεται από την ΥΜΛ σε όλα τα ΠΛ, έτσι ώστε να διατηρείται μια λωρίδα ασφαλείας στο εκάστοτε Λατομείο η οποία να παρέχει την δυνατότητα αντιμετώπισης τυχόν αστάθειας των πρυνών. Στην υπό αναφορά περίπτωση δεν παρουσιάστηκε θέμα ευστάθειας πρυνών, λόγω μικρού βάθους εξόρυξης καθώς και λόγω της συνεκτικότητας και της συμπαγούς φύσης του πετρώματος. Ως εκ τούτου και στο πλαίσιο της βέλτιστης απόληψης των αποθεμάτων του εκάστοτε λατομείου δύναται να γίνεται λατόμευση μέχρι τα όρια της πολεοδομικής άδειας.
4. Σε σχέση με την επίσημη οριοθέτηση, αυτή έχει ολοκληρωθεί στις 3/9/2025 από το επαρχιακό γραφείο του ΤΚΧ και δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε επέμβαση στο γειτονικό τεμάχιο με αριθμό 502.

(ii) Λατομείο στην περιοχή Μαθιάτη.

Σχόλια: Μετά από επικοινωνία που είχαμε με το Τμήμα Περιβάλλοντος, διαφάνηκε ότι είχαν εκδοθεί δύο γνωματεύσεις τον ίδιο μήνα για λατομεία στην περιοχή του χωριού Μαθιάτη. Φαίνεται ότι εκ παραδρομής και στις δύο έμειναν τα στοιχεία της μιας εκ των δύο αιτήσεων και στις δύο γνωματεύσεις, οι οποίες είχαν τους ίδιους όρους και ως εκ τούτου η Πολεοδομική Αρχή προχώρησε στην έκδοση της Πολεοδομικής Άδειας με αυτή την γνωμάτευση. Το ΤΠ απέστειλε την διορθωμένη Γνωμάτευση στην ΥΜΛ και αντικαταστάθηκε στον φάκελο του εν λόγω Λατομείου.

Σχετικά με την αναφορά σας για την συγκατάθεση όλων των μελών του Κοινοτικού Συμβουλίου Μαθιάτη, αρμοδιότητα έχει η Πολεοδομική Αρχή.

(iv) Οχληρία και ενδεχόμενες παρανομίες στη Λατομική Ζώνη Παρεκκλησιάς.

Σύσταση: Παρακαλούμε όπως το ΤΠ μας ενημερώσει σχετικά με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η ετοιμασία των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών που ζητήθηκαν, για την άμεση αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που επιφέρει η λειτουργία των πιο πάνω Μονάδων και στις ενέργειες τις οποίες έχει προβεί μετά τον Αύγουστο του 2024 για υπενθύμιση της υποχρέωσης υποβολής των υπό αναφορά μελετών από τους ιδιοκτήτες των εγκαταστάσεων. Επιπρόσθετα, το Τμήμα να μας τηρεί ενήμερους σχετικά με την εξασφάλιση των παραπάνω αδειών εκ μέρους των υπό αναφορά Μονάδων.

Σχόλια: Αναφορικά με τη σύστασή σας, σας πληροφορώ ότι οι Διαχειριστικές Περιβαλλοντικές Μελέτες που αφορούν αποκλειστικά την Λατομική Δραστηριότητα εντός της Λ.Ζ. Παρεκκλησιάς έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί από τις 3 εταιρείες αντίστοιχα και αναμένεται να αποσταλούν εντός του επόμενου διαστήματος στην ΥΜΛ, η οποία έχει την αρμοδιότητα εξέτασής τους.

3.8 Θέμα: Άλλα θέματα οικονομικής και κανονιστικής φύσης.

α. Δικαιώματα λατομικών υλικών.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναφέρουμε τη σύστασή μας για προώθηση, το συντομότερο δυνατό, ενεργειών για σχεδιασμό και εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες να διασφαλίζουν τη διενέργεια επαρκών και κατάλληλων ελέγχων για την επαλήθευση της ορθότητας, πληρότητας και έγκαιρης είσπραξης των λατομικών δικαιωμάτων που καθίστανται εισπρακτέα από την ΚΔ.

Σχόλια: Η ΥΜΛ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα σας πληροφορεί ότι αντιλαμβάνεται τη σημαντικότητα των εν λόγω δράσεων, ως εκ τούτου στα πλαίσια της Αναδιάρθρωσης πρότεινε την δημιουργία ξεχωριστού Κλάδου Προώθησης Ανακυκλωμένων Υλικών και Λογιστικού Ελέγχου Εταιρειών για Λατομικά Δικαιώματα. Από τον Νοέμβριο του 2025 τοποθετήθηκε ένας Τεχνικός Μηχανικός με καθήκοντα τον Έλεγχο των Εισπράξεων των Δικαιωμάτων, ενημέρωση βιβλίων αυτοκινήτων, εισπράξεις, ελέγχους λογιστηρίων λατομείων. Έχει πλέον δημιουργηθεί ενιαίο ηλεκτρονικό αρχείο εισπράξεων (Excel) και έχει ζητηθεί από τις εταιρείες που αποδίδουν λατομικά δικαιώματα να αποστέλλουν τις καταστάσεις waybills ηλεκτρονικά ώστε να καθίσταται γρηγορότερη και πιο αποτελεσματική η διασταύρωση των στοιχείων που καταθέτουν οι εταιρείες με αυτά που προκύπτουν από τους ελέγχους των λειτουργιών επί τόπου. Επίσης πραγματοποιείται έλεγχος των δηλωμένων ποσοτήτων και στην συνέχεια διατηρείται ηλεκτρονικό αρχείο καταγραφής και ανάλυσης των ποσοτήτων αυτών, αλλά και πως προκύπτουν τα τελικά πληρωτέα ποσά. Έχει δημιουργηθεί πρόγραμμα ελέγχων στα λογιστήρια των λατομείων και τους χώρους ζυγίσεων και πωλήσεων των εταιρειών με στόχο τον καλύτερο έλεγχο των δηλωμένων ποσοτήτων αλλά και την δημιουργία αρχείου ελέγχων.

β. Διαδικασία εισπράξεων.

Σχόλια: Για σκοπούς πληρότητας σας πληροφορούμε ότι σε συνέχεια και των οδηγιών του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας περί μη χρήσης επιταγών για χρηματικές συναλλαγές με την Δημόσια Υπηρεσία, η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων από 01/01/2026 δέχεται μόνο πληρωμές με μετρητά και τραπεζικά εμβάσματα. Στην περίπτωση είσπραξης με μετρητά, ενημερώνεται και το έντυπο Γ.Λ. 14.

δ. Εισπρακτέα ποσά.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται η πληρότητα των καταστάσεων εισπρακτέων ποσών και να βεβαιώνεται ότι καταχωρίζονται όλα τα ποσά που εκκρεμούν κατά την 31 Δεκεμβρίου. Επίσης, να διασφαλίζει έγκαιρα την είσπραξη αυτών, αφού η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανάκτησή τους.

Σχόλια: Η ΥΜΛ συμφωνεί με την έκθεση του ΓΕ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σας πληροφορεί ότι πλέον ενημερώνεται σχετικά το αρχείο με τις εκκρεμείς υποθέσεις και τυχόν νεότερες ενημερώσεις σχετικά. Γίνεται πάντοτε προσπάθεια στα πλαίσια της νομοθεσίας, για την είσπραξη των οφειλών προτού καταγγελθεί κάποια υπόθεση και καταλήξει στο δικαστήριο.

ε. Βιβλία Κίνησης Οχημάτων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΥΜΛ να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα υπό αναφορά βιβλία συμπληρώνονται και ελέγχονται κατάλληλα.

Σχόλια: Η ΥΜΛ συμφωνεί με την έκθεση του ΓΕ αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σας πληροφορεί ότι έχουν ενημερωθεί όλα τα πεδία στα Βιβλία Κίνησης Οχημάτων (ΓΕΝ 70) αναδρομικά για το 2025 και έχει ενημερωθεί με τα αντίστοιχα πεδία το Μηνιαίο Κοστολόγιο Οχήματος (ΓΕΝ 52) για το 2025. Σημειώνεται ότι στο Μηνιαίο Κοστολόγιο οχήματος δεν είναι εφικτή η συμπλήρωση των πεδίων "Μηνιαία απόσβεση" και "Υπολειμματική αξία" αλλά και της στήλης "Λειτουργικές Δαπάνες" καθώς τα στοιχεία αυτά δεν είναι διαθέσιμα στην Υπηρεσία ανά όχημα αλλά τα διαθέτει η Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών συγκεντρωτικά (σε σύνολο όλων των οχημάτων που έχουν συντηρήσει και επισκευάσει), καθιστώντας αδύνατο τον υπολογισμό και ορθή συμπλήρωση των πεδίων αυτών.

στ. Συνεργασία ΥΜΛ με Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Διαπιστώθηκε ότι δεν έχει επιτευχθεί ακόμα αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των δύο Υπηρεσιών αφού, όπως μας πληροφόρησε λειτουργός της ΥΜΛ, οι Επιθεωρητές Μεταλλείων εξακολουθούν να μην ενημερώνονται για το πρόγραμμα επιθεωρήσεων του πιο πάνω Υπουργείου και η Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών εξακολουθεί να μην ενημερώνει την ΥΜΛ για τα αποτελέσματα των ελέγχων της. Οποιαδήποτε γνώση λαμβάνει η ΥΜΛ σχετικά με ορισμένους εξ αυτών των ελέγχων προέρχεται από τα ίδια τα λατομεία που ειδοποιούν την ΥΜΛ σχετικά.

Σχόλια: Η ΥΜΛ θα ενημερώσει όλες τις λατομικές επιχειρήσεις να ενημερώνουν σχετικά όταν θα πραγματοποιείται επιθεώρηση στην γεφυροπλάστιγγα τους από την Υπηρεσία Μέτρων και Σταθμών και να αποστέλλουν τα αποτελέσματα των ελέγχων.

ζ. Επιθεωρήσεις Λατομείων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Επαναλαμβάνουμε την σύσταση μας όπως ετοιμάζεται λεπτομερής έκθεση όπως περιγράφεται πιο πάνω.

Σχόλια: Η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων διατηρεί την άποψη ότι η εισήγηση του ελέγχου για ετοιμασία λεπτομερών εκθέσεων κατόπιν κάθε επιθεώρησης δεν είναι

πρακτικά εφικτή, λαμβανομένης υπόψη της υψηλής συχνότητας των επιθεωρήσεων καθώς και του πρόσθετου διοικητικού φόρτου που θα συνεπαγόταν η εφαρμογή της. Σημειώνεται ότι κατά μέσο όρο διενεργούνται 5–8 διαφορετικές επιθεωρήσεις ανά ημέρα επιτόπιου ελέγχου, ενώ η Υπηρεσία λειτουργεί υπό συνθήκες υποστελέχωσης. Υπό τα δεδομένα αυτά, έχει κριθεί ότι ο υφιστάμενος τρόπος καταγραφής και παρακολούθησης των επιθεωρήσεων είναι λειτουργικά επαρκής.

Ειδικότερα, για κάθε επιθεώρηση που πραγματοποιείται, ενημερώνεται το σχετικό ψηφιακό αρχείο, στο οποίο καταχωρίζονται όλα τα ουσιώδη στοιχεία, όπως η ημερομηνία, τα ονόματα των επιθεωρητών, η τοποθεσία, ο αριθμός Προνομίου, οι διαπιστώσεις, τα μέτρα αντιμετώπισης/οδηγίες και το αντικείμενο του ελέγχου. Σε περιπτώσεις παραβάσεων όρου του Προνομίου Λατομείου, συντάσσεται εσωτερικό υπηρεσιακό σημείωμα προς ενημέρωση του Διευθυντή της ΥΜΑ και δρομολογούνται οι δέουσες περαιτέρω ενέργειες, όπως η επιβολή διοικητικού προστίμου ή η αποστολή επιστολής συμμόρφωσης.

Παράλληλα, έχουν πρόσφατα δρομολογηθεί ενέργειες για την ενσωμάτωση των στοιχείων των επιθεωρήσεων στο σύστημα GIS της Υπηρεσίας, ώστε να συγκεντρώνεται το σύνολο της σχετικής πληροφόρησης για κάθε λατομείο στην αντίστοιχη καρτέλα του. Επιπρόσθετα, τηρείται οργανωμένο φωτογραφικό αρχείο για σκοπούς τεκμηρίωσης των επιθεωρήσεων.

η. Είσπραξη λατομικών δικαιωμάτων για λατομικά υλικά/δάνεια υλικά που χρησιμοποιήθηκαν σε έργα αποκατάστασης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Παρακαλούμε όπως μας ενημερώσετε σχετικά με την εξέλιξη της παραπάνω καταγγελίας.

Σχόλια: Από τελευταία ενημέρωση που είχαμε, ο φάκελος βρίσκεται στην Εισαγγελία για παραπομπή της υπόθεσης στο δικαστήριο.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 9

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ
1422 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 02.08.006.005

Αρ. Τηλ.: 22409284

E-mail :

24 Ιουλίου 2023

**Πρακτικά Συνεδρίασης σχετικά με την Προτεινόμενη νέα λατομική ζώνη της
επαρχίας Πάφου, που έγινε στις 28 Ιουνίου 2023 στα γραφεία της Υπηρεσίας
Μεταλλείων**

Παρευρισκόμενοι:

Στέλιος Μιχαηλ	- Υπηρεσία Μεταλλείων
Αντώνης Αντωνίου	- Υπηρεσία Μεταλλείων
Νικόλας Νικολαΐδης	- Υπηρεσία Μεταλλείων
Μήνα Δημητρίου	- Υπηρεσία Μεταλλείων
Έλενα Στυλιανοπούλου	- Τμήμα Περιβάλλοντος
Κλεόπας Χ'' Χαραλάμπους	- Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
Θεόδωρος Χριστάκη	- Τμήμα Δασών
Πανίκος Παναγίδης	- Υπηρεσία Θήρας & Πανίδας

Η παρούσα συνεδρίαση γίνεται μετά την Γνωμάτευση της Περιβαλλοντικής Αρχής για το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, σύμφωνα με την οποία πρέπει να πραγματοποιηθούν μελέτες για την διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας νέας λατομικής ζώνης στην Ανδρολικού, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διερευνηθούν εναλλακτικές χωροθετήσεις μια τέτοιας ζώνης στην Επαρχία Πάφου. Η ευθύνη προκήρυξης και ανάθεσης των μελετών, έχει ανατεθεί στην Υπηρεσία Μεταλλείων.

Οι δύο επικρατέστερες εναλλακτικές περιπτώσεις για μελέτη είναι: (α) η δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης εντός του Δάσους Πάφου και (β) η μεταφορά αδρανών υλικών από την υπάρχουσα Λατομική Ζώνη της Παρεκκλησιάς για την κάλυψη των αναγκών της επαρχίας Πάφου.

Όσον αφορά την περίπτωση της δημιουργίας νέας λατομικής ζώνης στο Δάσος Πάφου, όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφώνησαν ότι το Δάσος Πάφου θα πρέπει να είναι η τελευταία επιλογή, καθώς πρόκειται για αδιατάραχτη περιοχή όπου θα προκληθεί μεγάλη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Παράλληλα οι υποδομές και προσβάσεις που χρειάζονται για την λειτουργία λατομείου σε εκείνη την περιοχή, είναι τέτοιες όπου η όλη διαδικασία θα πάρει τουλάχιστον δέκα χρόνια, ενώ η επαρχία Πάφου χρειάζεται άμεση εξασφάλιση αποθεμάτων αδρανών υλικών για την κάλυψη των αναγκών της οικοδομικής βιομηχανίας.

Όσο αφορά την υπάρχουσα Λατομική Ζώνη της Παρεκκλησιάς αναφέρθηκε κατά πρώτον ότι το διαβασικό πέτρωμα δεν μπορεί να αντικαταστήσει πλήρως το ασβεστολιθικό για δύο βασικούς λόγους:

- 1) περίπου το 40% της συνολικής παραγωγής τελικών προϊόντων από ασβεστολιθικά πετρώματα, αφορά άμμο 0/4mm που πληροί τα τεχνικά χαρακτηριστικά της Ζώνης 2 (CYS EN 12620) για χρήση στην παραγωγή έτοιμου σκυροδέματος. Η ασβεστολιθική άμμος μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο σκυρόδεμα (~80% στην κύρια μάζα του σκυροδέματος) χωρίς την ανάγκη πρόσθετων πληρωτικών υλικών, ενώ η διαβασική άμμος 0/4 mm της Ζώνης 1 (CYS EN 12620), απαιτεί την προσθήκη επιπρόσθετων πληρωτικών υλικών (π.χ. ψαμμιτική άμμο.) Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Τμήματος Δημοσίων Έργων, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ογκόλιθοι από διαβασικό πέτρωμα στα θαλάσσια/ λιμενικά έργα.
- 2) Το περιβαλλοντικό αποτύπωμα από την παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), λόγω της μεταφοράς των τελικών προϊόντων από την Παρεκκλησιά και Λευκωσία στην επαρχία Πάφου, είναι πολύ μεγαλύτερο. Επισυνάπτονται σχετικοί Πίνακες με τους υπολογισμούς του παραγόμενου διοξειδίου του άνθρακα (Kg/Km) σε σχέση με τις αποστάσεις μεταφοράς των τελικών προϊόντων.

Επίσης, εάν γίνεται αποκλειστική εκμετάλλευση των αποθεμάτων της Λατομικής Ζώνης Παρεκκλησιάς για ικανοποίηση των αναγκών της επαρχίας Λεμεσού και των αναγκών της επαρχίας Πάφου, τότε πολύ σύντομα θα τεθεί θέμα εξάντλησης των αποθεμάτων της λατομικής ζώνης Παρεκκλησιάς.

Με βάση τα παραπάνω, η επιτροπή αποφάσισε ότι στο παρόν στάδιο θα εκπονηθεί μελέτη που θα αφορά την εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον από την δημιουργία νέας λατομικής ζώνης στην Ανδρολίκου.

Η κ. Στυλιανοπούλου ανέφερε ότι στην εν λόγω μελέτη θα πρέπει να εξεταστούν σε βάθος οι επιπτώσεις που προέρχονται από τις λατομικές δραστηριότητες (εξόρυξη, φόρτωση, μεταφορά) και ειδικά οι επιπτώσεις που αφορούν τον θόρυβο και τις δονήσεις στην χλωρίδα και πανίδα της γεινιάζουσας προστατευόμενης περιοχής. Εάν από την μελέτη αναδειχθεί ότι η δημιουργία Λατομικής Ζώνης στην περιοχή Ανδρολίκου είναι απαγορευτική, τότε θα εξεταστεί άλλη περιοχή συνυπολογίζοντας όλες τις παραμέτρους.

Ο κ. Μιχαήλ τόνισε ότι για την Υπηρεσία Μεταλλείων είναι πολύ σημαντικό να γίνει καταγραφή των δονήσεων και πως επηρεάζουν τα είδη χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής. Οι δονήσεις και ο θόρυβος που προκύπτουν από τις εργασίες εξόρυξης/ φόρτωσης/ μεταφοράς είναι μετρούμενο μέγεθος και για αυτό θα πρέπει με διάφορες επί τόπου δοκιμές, να καταγραφούν και να εξεταστεί η απόσταση επηρεασμού. Η εν λόγω εξειδικευμένη μελέτη θα πρέπει να γίνει από εμπειρογνώμονες με σχετική αναγνωρισμένη εμπειρία στο θέμα. Θα πρέπει επίσης να γίνουν οι απαραίτητες δοκιμές έτσι ώστε να είναι σε θέση να προτείνουν μεθοδολογίες και μέτρα

για εξάλειψη ή μείωση στο ελάχιστο δυνατόν των επιπτώσεων από την λατομική δραστηριότητα.

Η θέση του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι η αξιολόγηση των λατομικών εργασιών σε σχέση με την θέση των προστατευόμενων ειδών. Θα πρέπει να γίνει επιστημονική/τεχνική τεκμηρίωση από εξειδικευμένη ομάδα μελετητών, όσον αφορά την ειδική οικολογική εξέταση για τις επιπτώσεις στα είδη χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής.

Όπως ειπώθηκε και πιο πάνω, ο θόρυβος και οι δονήσεις είναι μετρήσιμα μεγέθη και υπάρχουν δεδομένα από την λατομική δραστηριότητα που μπορούν να αξιολογηθούν από τους μελετητές ή/και να συλλεχθούν πρωτογενή δεδομένα από τους εμπειρογνώμονες και αφού καθοριστούν τα είδη χαρακτηρισμού σε σχέση με την υφιστάμενη λατομική δραστηριότητα, να καθοριστεί το σχέδιο δράσης.

Η κ. Στυλιανοπούλου συμφώνησε ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι οικότοποι και τα είδη χαρακτηρισμού, σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση για την έκταση αναφοράς και τα στοιχεία που υπάρχουν στην βάση δεδομένων της Υπηρεσίας Μεταλλείων όπως μετρήσεις που έχουν γίνει στα υφιστάμενα λατομεία, σκυροθραυστικές μονάδες καθώς και η αιφνίδια εγκατάλειψη νυχτερίδων από σπηλιά της περιοχής.

Αναφορά έγινε στην πιθανή επίσπευση των διαδικασιών που ζητήθηκε από το Υπουργείο, πράγμα το οποίο δεν είναι εφικτό καθώς η δουλειά που απαιτείται να γίνει στην παρούσα φάση, αφορά επιστημονική εργασία από εξειδικευμένους μελετητές, με επιτόπιες καταγραφές και θα χρειαστεί να εμπλακούν ειδικοί εμπειρογνώμονες κατά την αξιολόγηση τους. Όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφώνησαν ότι από την στιγμή ανάθεσης της μελέτης, θα χρειαστεί το λιγότερο ένας χρόνος για την ολοκλήρωση της.

Ο κ. Μιχαήλ αναφέρθηκε στην ανάγκη άμεσου καθορισμού των όρων της προσφοράς για να μπορεί να γίνει προκήρυξη εντός του 2023. Το κόστος για την ετοιμασία της Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, εκτιμήθηκε από την επιτροπή γύρω στις 130.000 ευρώ και ο κ. Μιχαήλ ανέφερε ότι θα εξασφαλιστεί η προκαταβολή εντός του 2023 από τις εξοικονομήσεις του έτους και παράλληλα θα συμπεριληφθεί το υπόλοιπο ποσό στον προϋπολογισμό του 2024 και του 2025.

Το αρχικό ερώτημα που τέθηκε στην συνεδρίαση αφορούσε την έκταση της περιοχής μελέτης. Ο εκπρόσωπος του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης ανέφερε ότι, όσον αφορά την περιοχή μελέτης υπάρχει γεωλογικό όριο, δηλαδή η περιοχή μελέτης θα πρέπει να αφορά συγκεκριμένη έκταση όπου υπάρχουν αποθέματα κατάλληλου πετρώματος. Ο Πανίκος Παναγίδης ρώτησε κατά πόσον θα μπορούσε να εξεταστεί και η περαιτέρω επέκταση της υφιστάμενης λατομικής Ζώνης στην περιοχή ή νοτιότερα της υφιστάμενης Λατομικής Ζώνης ή/και σε απόσταση κοντινότερα των υφιστάμενων λατομικών ζωνών. Οι εκπρόσωποι του Τμ. Γεωλογικής Επισκόπησης και της Υπ. Μεταλλείων ανέφεραν ότι αυτό δεν είναι εφικτό λόγω έλλειψης κατάλληλου υλικού. Τονίσθηκε το γεγονός ότι αποθέματα κατάλληλου πετρώματος εντοπίστηκαν μόνο στην περιοχή που προτάθηκε για λατομική ζώνη στο Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, εκτός της προστατευόμενης περιοχής.

Συμφωνήθηκε όπως, η Υπηρεσία Μεταλλείων προχωρήσει με την αρχική ετοιμασία των όρων της προσφοράς και να τους προωθήσει στα εμπλεκόμενα τμήματα για να προστεθούν ειδικότεροι όροι που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους. Εντός της προσφοράς θα πρέπει να καταγραφούν τα δεδομένα που θα παραχωρηθούν από το κάθε τμήμα στους μελετητές για την ολοκληρωμένη καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.

Τέλος, συμφωνήθηκε να προγραμματιστεί εκ' νέου συνάντηση στα τέλη Ιουλίου για συζήτηση των όρων.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
24/07/2023

MD/Praktika
(2.8.006.005/2_ PRAKTIKA SYNANTHSEIS 29-06-2023)

4

Υπηρεσία Μεταλλείων 1422 Λευκωσία
Οδός Προδρόμου & Λεύκωνος 1, 2064 Στρόβολος Λευκωσία
Τηλ. 22409283 φάξ: 22316872 Ιστοσελίδα: www.moa.gov.cy/mines

Εκπομπές Διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) από την μεταφορά λατομικών προϊόντων, από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού στην Επαρχία Πάφου

Όπως είναι γνωστό η Επαρχία Πάφου, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα έλλειψης λατομικών υλικών. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη αυτάρκειας σε λατομικά προϊόντα, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα κάλυψης των αναγκών της κατασκευαστικής βιομηχανίας της Επαρχίας. Δεδομένων των πιο πάνω θα μελετηθεί η περίπτωση όπου για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Επαρχίας Πάφου σε λατομικά υλικά, θα πρέπει η μεταφορά να γίνεται αποκλειστικά από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού.

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι ο υπολογισμός των εκπομπών CO₂ από την μεταφορά λατομικών προϊόντων από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού προς την Επαρχία Πάφου για κάλυψη των αναγκών της και η μεταβολή αυτών σε συνάρτηση της απόστασης μεταφοράς τους.

Σύμφωνα με τους πιο κάτω υπολογισμούς καταλήγουμε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι οι εκπομπές CO₂ Kg/τόνο υλικού, κατά την μεταφορά από άλλες επαρχίες για χρήση στην επαρχία Πάφου, είναι δυσανάλογη σε σχέση με τις εκπομπές από την μεταφορά εντός επαρχίας Πάφου. Ενδεικτικά η ποσότητα σε κιλά CO₂ που παράγεται για την μεταφορά 1 τόνου υλικού από την Λευκωσία (Λατομεία Αγ. Σοζώμενου) στην Πάφο (περιοχή Ανατολικού) είναι τρεις φορές μεγαλύτερη απ' ότι εάν μεταφερόταν από την Λ.Ζ. Ανδρολικού και σχεδόν διπλάσια από Λ.Ζ. Παρεκκλησιά.

Σημειώνεται ότι εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης η μέση απόσταση μεταφοράς λατομικών υλικών είναι 40 - 60Km ενώ στη συγκεκριμένη περίπτωση της Πάφου η αντίστοιχη μέση απόσταση μεταφοράς των υλικών αναμένεται να είναι πέραν των 165Km.

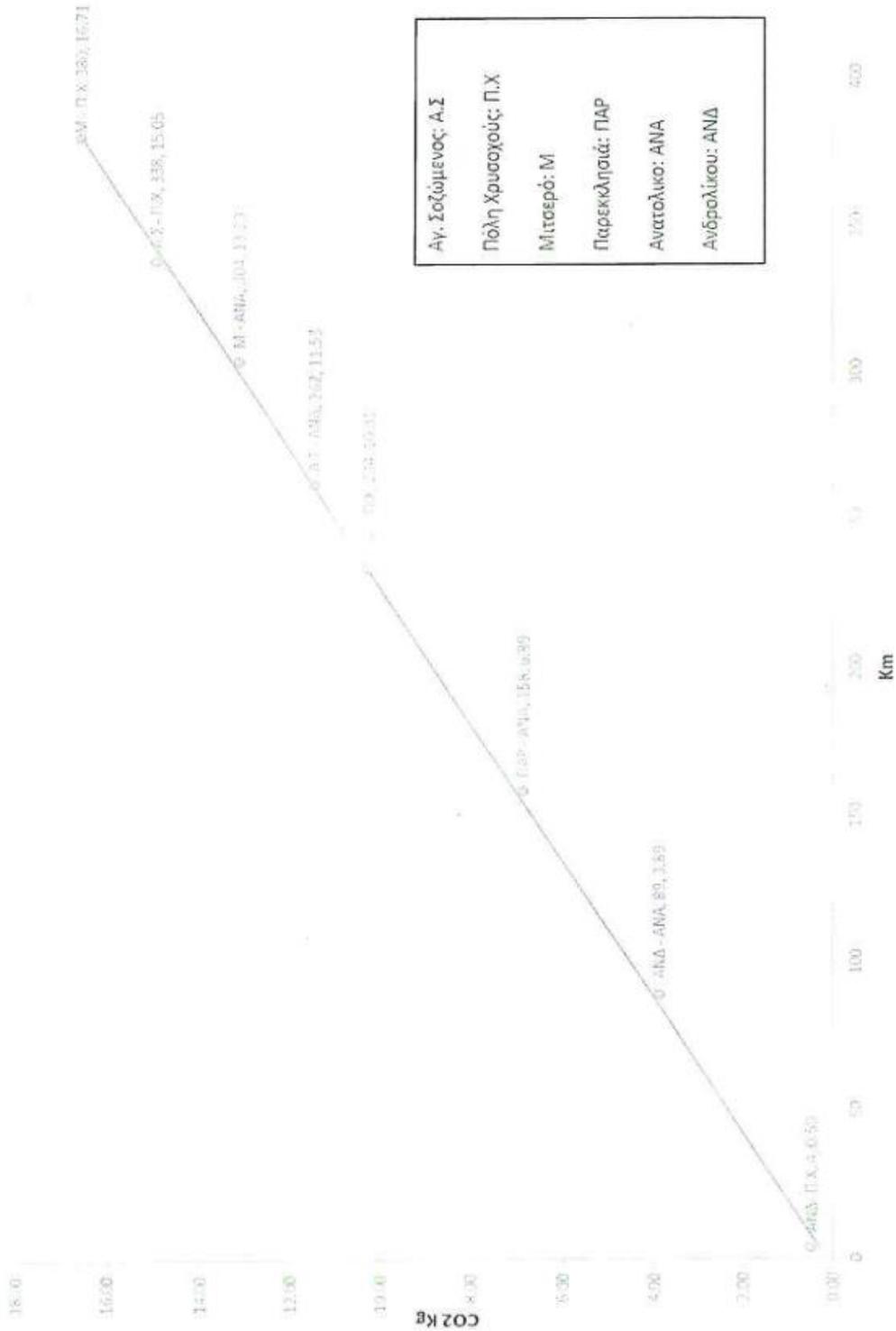
Στον πιο κάτω πίνακα φαίνονται οι εκπομπές σε σχέση με την απόσταση των λατομικών ζωνών Ανδρολικού, Παρεκκλησιάς, Αγ. Σοζώμενου και Μιτσερού από τα εργοστάσια παραγωγής Έτοιμου Σκυροδέματος στις περιοχές Ανατολικού και Πόλης Χρυσοχούς στην Επαρχία Πάφου.

Πίνακας 1: Υπολογισμός Εκπομπών CO₂/Km

Διαδρομή	Απόσταση (Km) με επιστροφή	Εκπομπές CO ₂ Kg/Ton	LABELS
Άγιος Σοζώμενος - Ανατολικό	262	11.53	A.Σ - ANA
Μιτσερό - Ανατολικό	304	13.23	M - ANA
Άγιος Σοζώμενος - Πόλη Χρυσοχούς	338	15.05	A.Σ - Π.Χ
Μιτσερό - Πόλη Χρυσοχούς	380	16.71	M - Π.Χ
Παρεκκλησιά - Ανατολικό	158	6.89	ΠΑΡ - ANA
Παρεκκλησιά - Πόλη Χρυσοχούς	234	10.31	ΠΑΡ - Π.Χ
Ανδρολικού - Πόλη Χρυσοχούς	4	0.50	ΑΝΔ - Π.Χ
Ανδρολικού - Ανατολικό	89	3.89	ΑΝΔ - ANA

1L Diesel produces 2,68 Kg of CO ₂
1L Diesel / 2.2 Km
Truck Load Avg. 28 Ton

CO2 Emissions vs Distance

Αγ. Σοφώμενος: Α.Σ
 Πόλη Χρυσούχους: Π.Χ
 Μίτσρα: Μ
 Παρεκκλήσιά: ΠΑΡ
 Ανατολίκο: ΑΝΑ
 Ανδρόλικου: ΑΝΔ

Διάγραμμα 1: Συνολική Εκπομπή CO₂(kg) συνάρτηση της απόστασης (km), από το σημείο παραγωγής μέχρι το χώρο χρήσης

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ
ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ

1422 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ,
ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΠΑΦΟΥ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ
ΠΑΦΟΥ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	3
2. Διοξείδιο του Άνθρακα – Χαρακτηριστικά και Φαινόμενο του Θερμοκηπίου	3
3. Ευρωπαϊκό και Εθνικό Κανονιστικό Πλαίσιο	4
4. Εκπονηση Εξειδικευμένων Μελετών.....	5
5. Τρόπος Εργασίας – Μεθοδολογία Έρευνας	6
6. Εκτίμηση των συνολικών εκπομπών CO ₂ με βάση τις μεταφορές λατομικών προϊόντων που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2023.....	9
7. Συμπεράσματα.....	10

1. Εισαγωγή

Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα CO₂ που προέρχονται από τον κλάδο των μεταφορών αποτελούν ένα αρκετά σημαντικό κομμάτι του συνεχώς αναπτυσσόμενου τριτογενούς τομέα της παραγωγής των χωρών. Για το λόγο αυτό, μία από τις μεγαλύτερες πηγές ρύπανσης του πλανήτη αποτελούν οι οδικές μεταφορές. Αυτό, οφείλεται κυρίως στη χρήση ορυκτών καυσίμων για τη λειτουργία των διαφόρων οχημάτων όπου με την καύση τους δημιουργούνται αρκετά και σοβαρότατα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως για παράδειγμα το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την όξινη βροχή, κ.α.

Σκοπός της παρούσας έκθεσης, είναι η παρουσίαση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τον υπολογισμό των εκπομπών CO₂ κατά τη μεταφορά λατομικών προϊόντων από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού προς την Επαρχία Πάφου για την κάλυψη των αναγκών της καθώς και η μεταβολή τους συναρτήσει της απόστασης μεταφοράς τους. Στόχος είναι η διερεύνηση για δυνητικές επιπτώσεις στην ατμοσφαιρική ρύπανση που δυνατόν να προκαλείται από τη διάнуση επιπρόσθετων χιλιομέτρων των φορτηγών μεταφοράς που χρησιμοποιούνται σε καθημερινή σχεδόν βάση για τη μεταφορά των εν λόγω υλικών.

2. Διοξείδιο του Άνθρακα – Χαρακτηριστικά και Φαινόμενο του Θερμοκηπίου

Το διοξείδιο του άνθρακα (carbon dioxide ή CO₂) είναι χημική ένωση που αποτελείται από δύο άτομα οξυγόνου ενωμένα με ομοιοπολικό δεσμό με ένα άτομο άνθρακα. Περιέχει 27,3% κατά βάρος άνθρακα και 72,7% κατά βάρος οξυγόνο. Είναι ένα από τα κύρια αέρια της ατμόσφαιρας μαζί με το οξυγόνο και ταυτόχρονα είναι και αέριο του θερμοκηπίου γιατί παγιδεύει τη θερμότητα που ακτινοβολείται από τη γη στην ατμόσφαιρα και έτσι συμβάλλει στην παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας λόγω αυτού του φαινομένου (Τριανταφύλλου, 2017). Από το ανθρωπογενές CO₂ που εκπέμπεται από τα ορυκτά καύσιμα περίπου το μισό διαλύεται στους ωκεανούς και απορροφάται από τα επίγεια οικοσυστήματα (δάση) και το υπόλοιπο μισό διοχετεύεται στην ατμόσφαιρα. Οι ανθρωπίνες δραστηριότητες, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων και η αποψίλωση των δασών έχουν προκαλέσει αύξηση της ατμοσφαιρικής συγκέντρωσης του διοξειδίου του άνθρακα κατά περίπου 35% από την αρχή της εποχής της εκβιομηχάνισης.

3. Ευρωπαϊκό και Εθνικό Κανονιστικό Πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εδώ και πολλά χρόνια κάνει μεγάλες προσπάθειες μέσω διαφόρων ενεργειών να αντιμετωπίσει την υπερθέρμανση του πλανήτη, η οποία είναι αδιαμφισβήτητη, αφού η παγκόσμια μέση θερμοκρασία αυξήθηκε κατά 0,70-0,75°C μέσα σε 100 χρόνια και συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του 1910-2009 (JianBin et.al., 2012). Περαιτέρω, η συγκέντρωση στην ατμόσφαιρα αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου έσπασε ρεκόρ το 2022, μία τάση που δεν φαίνεται να αντιστρέφεται, όπως προειδοποίησε ο Ο.Η.Ε., ζητώντας να μειωθεί επείγοντως η κατανάλωση ορυκτών καυσίμων. Ειδικότερα και για πρώτη φορά κατά το 2022, οι μέσες παγκόσμιες συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) ξεπέρασαν το 50% των προβιομηχανικών επιπέδων (άνω των 420ppm).

Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι σωρευτικές καθαρές εκπομπές CO₂ από το 1850 έως το 2019 ήταν 2400 ± 240 Gt. (IPCC CARBON DIOXIDE FOOTPRINT). Με τη συνεχώς αυξανόμενη συγκέντρωση διοξειδίου το άνθρακα στην ατμόσφαιρα η οποία επιφέρει δυσμενείς συνέπειες στον πλανήτη οδηγήθηκαν σχεδόν όλοι οι φορείς, σε παγκόσμιο επίπεδο, στη λήψη μέτρων και στον καθορισμό στόχων με σκοπό την μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Κύριος στόχος, είναι η πράσινη μετάβαση, με απώτερο σκοπό την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Έτσι, οι μηχανισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ωθούν τα ΚΜ να λάβουν και να εφαρμόσουν τέτοια μέτρα ώστε να καταστεί εφικτή η επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας. Επιπλέον, η Ε.Ε. θεσπίζει κοινοτικό πλαίσιο διακυβέρνησης της Ενεργειακής Ένωσης για τις πέντε διαστάσεις της (ενεργειακή ασφάλεια, εσωτερική αγορά ενέργειας, ενεργειακή απόδοση, απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα).

Ερχόμενοι σε εθνικό επίπεδο, έχει εκπονηθεί το Στρατηγικό Εθνικό Σχέδιο για την [Ενέργεια και το Κλίμα της Κύπρου](#), στο οποίο παρουσιάζεται ένας αναλυτικός χάρτης πορείας για τα θέματα της Ενέργειας και του Κλίματος για την επίτευξη συγκεκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών στόχων μέχρι το 2030. Οι στόχοι αφορούν στη μείωση των εκπομπών CO₂ στο 55% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 και μηδενισμός τους μέχρι το 2050. Περαιτέρω, το Υπουργικό Συμβούλιο με αρ. Απόφαση [83.709](#) αποφάσισε να εγκρίνει στις 15.11.2017, τη συγκρότηση, δομή και λειτουργία Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 15.1.2020 με αριθμό απόφασης [88.819](#) και υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 21/01/2020. Έτσι συστάθηκε Αρμόδια Επιτροπή της οποίας τα μέλη καθορίστηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και είναι τα εξής: το Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπηρεσία Μεταλλείων, το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, το Τμήμα Δασών και η Υπηρεσία Θήρας, η οποία θα ηγείται και θα συντονίζει τις ενέργειες που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν.

4. Εκπονηση Εξειδικευμένων Μελετών

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, η Περιβαλλοντική Αρχή εξέδωσε Γνωμάτευση για το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, με βάση την οποία θα πρέπει να εκπονηθούν εξειδικευμένες μελέτες για τη διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας νέας Λατομικής Ζώνης στην περιοχή Ανδρολίκου, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διερευνηθούν εναλλακτικές χωροθετήσεις μιας τέτοιας ζώνης στην Επαρχία Πάφου. Τα αποτελέσματα των εν λόγω μελετών, θα αξιολογηθούν ανάλογα, έτσι ώστε να ληφθεί σχετική απόφαση για τον καθορισμό νέας Λατομικής Ζώνης στην Επαρχία Πάφου.

Για την επιλογή της περιοχής για δημιουργία νέας λατομικής ζώνης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω βασικά κριτήρια:

1. Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον,
2. Αυτάρκεια της κάθε επαρχίας σε λατομικά υλικά και
3. Ύπαρξη αποθεμάτων κατάλληλων πετρωμάτων, για την παραγωγή άριστης ποιότητας λατομικών υλικών.

Στο πλαίσιο της πιο πάνω μελέτης και για τη χωροθέτηση νέας Λατομικής Ζώνης στην Επαρχία Πάφου, κρίθηκε σκόπιμο να εκπονηθεί και η παρούσα έκθεση με στόχο τη διερεύνηση δυνητικών επιπτώσεων στην ατμοσφαιρική ρύπανση που δυνατόν να προκαλείται από τη διάνυση επιπρόσθετων χιλιομέτρων των φορτηγών μεταφοράς που χρησιμοποιούνται σε καθημερινή σχεδόν βάση για τη μεταφορά των εν λόγω υλικών.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρ. Φακ.: 05.22.002
Τηλέφ.: 357 22409251
Φαξ: 357 22316873
E-mail:

75
ΑΥΤΟΝΟΜΟΤΗΤΑ
ΕΣΤΙΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ
1415 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

05.14.009

2612 007 001

24 Φεβρουαρίου 2026

✓ Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας,

ΜΕΣΩ
Γενικού Διευθυντή
Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος
Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
permsec.envi@moa.gov.cy

Γενικός Διευθυντής
Γ.Δ. Περιβάλλοντος
Ημερ. ... 24 / 2 / 26

**Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης
Έλεγχος Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων**

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ.: 05.14.009 και ημερομηνίας 28/1/2026 σχετική με το πιο πάνω θέμα και παραθέτω πιο κάτω τις απόψεις, σχόλια και ενέργειες μας αναφορικά με τα θέματα που εγείρονται στην εν λόγω έκθεση. Για σκοπούς εύκολης αναφοράς παρατίθεται αυτούσιο το σχετικό κείμενο της επιστολής σας για κάθε εγειρόμενο θέμα, με διαφορετική γραμματοσειρά, πριν τις απόψεις, τα σχόλια και τις ενέργειες μας.

Θέμα 3.1

Θέμα 3.1β Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες για τις ορυκτές πρώτες ύλες

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Παρακαλούμε όπως το ΤΓΕ μας ενημερώσει για τις ενέργειες που έχουν ληφθεί εκ μέρους του για επίτευξη συμμόρφωσης της ΚΔ με τις απαιτήσεις του υπό αναφορά Κανονισμού.

Σχόλιο ΤΓΕ: Σχετικά με τις ενέργειες του Τμήματος για την συμμόρφωση της ΚΔ με τις απαιτήσεις του Κανονισμού 2024/1252 αναφέρονται τα εξής:

1. **Άρθρο 9** - Ενιαίο κέντρο εξυπηρέτησης, για την Κυπριακή Δημοκρατία αποτελεί η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων
2. **Άρθρο 19** - Έως τις 24 Μαΐου 2025, κάθε κράτος μέλος καταρτίζει εθνικό πρόγραμμα γενικής εξερεύνησης που στοχεύει στις κρίσιμες πρώτες ύλες και σε ορυκτά που περιέχουν κρίσιμες πρώτες ύλες. Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης έχει καταρτίζει το εθνικό πρόγραμμα γενικής

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Ταχ. Θυρίδα 24543, 1301 Λευκωσία, Κύπρος
Ιστοσελίδα: <http://www.moa.gov.cy/gsd>

2

εξερεύνησης για την Κύπρο και το έχει αποστείλει στην Επιτροπή. Στο ενδιάμεσο, έχει αρχίσει να προγραμματίζει γεωλογικές έρευνες οι οποίες θα αρχίσουν να υλοποιούνται με τον προϋπολογισμό του 2027. Το εθνικό πρόγραμμα γενικής εξερεύνησης περιλαμβάνει χαρτογράφηση, γεωχημικές εκστρατείες, γεωφυσικές έρευνες, κατάρτιση χαρτών. Να σημειωθεί ότι το Τμήμα κατέχει αρχεία των πιο πάνω από τις έρευνες των τελευταίων 75 χρόνων από την ίδρυσή του. Επίσης, τα κράτη μέλη δημοσιοποιούν χάρτες με βασικές πληροφορίες σχετικά με τις εμφανίσεις ορυκτών που περιέχουν κρίσιμες πρώτες ύλες οι οποίες συλλέγονται μέσω των μέτρων που καθορίζονται στα εθνικά προγράμματα σε ιστότοπο με ελεύθερη πρόσβαση. Αυτό σχεδιάζεται να γίνει μετά την ήδη προγραμματισμένη σάρωση και ψηφιοποίηση των χαρτών που εκτελείται μέσα στο 2026. Επιπρόσθετα, το Τμήμα ήδη διαθέτει βάσεις γεωλογικών δεδομένων προσβάσιμες στον πολίτη μέσα από την πρότυπή του γεωπύλη, οι οποίες θα εμπλουτιστούν αλλά και το European Geological Data Infrastructure (EGDI - <https://www.europe-geology.eu/>), μία βάση γεωλογικών δεδομένων όπου φιλοξενούνται εναρμονισμένα γεωλογικά δεδομένα από όλη την Ευρώπη. Την βάση διαχειρίζεται ο οργανισμός Eurogeosurvey και το ΓΓΕ (το οποίο αποτελεί ιδρυτικό μέλος του οργανισμού), όπως και υπόλοιπες Γεωλογικές Υπηρεσίες έχουν υποχρέωση να παρέχουν επικαιροποιημένα δεδομένα σε ετήσια βάση. Λεπτομερέστερες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των επεξεργασμένων γεωφυσικών και γεωχημικών δεδομένων με κατάλληλη ευκρίνεια και γεωλογική χαρτογράφηση μεγάλης κλίμακας, θα διατίθενται κατόπιν αιτήματος, όπως γινόταν μέχρι τώρα που πολλές ιδιωτικές εταιρείες, με ερευνητικές άδειες έρευνας για μεταλλεύματα, είχαν ελεύθερη πρόσβαση σε δεδομένα του Τμήματος.

Άρθρο 22 - Υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα στρατηγικά αποθέματα, πρώτη έκθεση ετοιμάζεται και θα υποβληθεί τον Μάιο του 2026. Λειτουργοί του Τμήματος έχουν εκπαιδευτεί στο πλαίσιο ταξινόμησης των Ηνωμένων Εθνών για τους πόρους (UNFC) όπως έχουν γίνει εκπαιδεύσεις και άλλων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων για το πλαίσιο ταξινόμησης, για το οποίο υπάρχει υποχρέωση εφαρμογής σύμφωνα με τον Κανονισμό και συμπερίληψης του στις εκθέσεις που αφορούν τον τομέα εξερευνήσεων.

3. **Άρθρο 24** - Τα κράτη μέλη προσδιορίζουν τις μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην επικράτειά τους και χρησιμοποιούν πρώτες ύλες στρατηγικής σημασίας. Οι μεγάλες αυτές επιχειρήσεις διενεργούν, εκτίμηση κινδύνου της αλυσίδας εφοδιασμού τους.
4. **Άρθρο 26** - Τα κράτη μέλη θα υιοθετήσουν εθνικά προγράμματα για την κυκλικότητα των κρίσιμων πρώτων υλών, κυρίως για την παροχή κινήτρων για τεχνολογική πρόοδο, την αποδοτική χρήση των πόρων και την κυκλικότητα. Αρμοδιότητα για την κυκλικότητα έχει το Τμήμα Περιβάλλοντος.
5. **Άρθρο 27** - Ανάκτηση κρίσιμων πρώτων υλών από εξορυκτικά απόβλητα. Οι φορείς εκμετάλλευσης που υποχρεούνται να καταρτίσουν σχέδια διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/21/ΕΚ, υποβάλλουν στην αρμόδια αρχή όπως ορίζεται στο άρθρο 3 σημείο 27 της εν λόγω οδηγίας, προκαταρκτική μελέτη οικονομικής αξιολόγησης σχετικά με τη δυνητική ανάκτηση κρίσιμων πρώτων υλών από τα εξορυκτικά τους απόβλητα. Επίσης, έως τις 24 Νοεμβρίου 2027, τα κράτη μέλη θεσπίζουν και εφαρμόζουν μέτρα για την προώθηση της ανάκτησης κρίσιμων πρώτων υλών από εξορυκτικά απόβλητα. Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης έχει ήδη εντάξει την εξερεύνηση των εξορυκτικών αποβλήτων στο εθνικό πρόγραμμα γενικής εξερεύνησης. Σε συνεργασία με την Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων θα εντοπιστούν ενεργοί φορείς εκμετάλλευσης οι οποίοι ενδέχεται να έχουν την δυνατότητα ανάκτησης κρίσιμων πρώτων υλών από τα εξορυκτικά τους απόβλητα.

3

6. **Άρθρο 29** - Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που θέτει σε κυκλοφορία στην αγορά συσκευές απεικόνισης μαγνητικού συντονισμού, γεννήτριες αιολικής ενέργειας, βιομηχανικά ρομπότ, μηχανοκίνητα οχήματα, ελαφρά μέσα μεταφοράς, μονάδες παραγωγής ψύξης, αντλίες θερμότητας, ηλεκτρικούς κινητήρες, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες ηλεκτρικοί κινητήρες είναι ενσωματωμένοι σε άλλα προϊόντα, αυτόματα πλυντήρια ρούχων, στεγνωτήρια ρούχων, φούρνους μικροκυμάτων, ηλεκτρικές σκούπες ή πλυντήρια πιάτων διασφαλίζει ότι τα εν λόγω προϊόντα φέρουν ευδιάκριτη, ευανάγνωστη και ανεξίτηλη ετικέτα στην οποία αναγράφεται αν τα προϊόντα αυτά περιλαμβάνουν έναν ή περισσότερους μόνιμους μαγνήτες.
7. **Άρθρο 45** - Υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη, έως τις 24 Μαΐου 2026 και στη συνέχεια ετησίως, τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή έκθεση η οποία περιέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 19 παράγραφος 5 (Πρόοδος όσον αφορά το εθνικό πρόγραμμα εξερεύνησης) στο άρθρο 21 παράγραφοι 1 και 2 που αφορούν την παρακολούθηση των έργων, στο άρθρο 22 παράγραφος 1 που αφορά τα στρατηγικά αποθέματα, στο άρθρο 23 παράγραφος 5 που αφορά τη γνώμη της Επιτροπής για την αύξηση των αποθεμάτων και στο άρθρο 26 παράγραφος 6 που αφορά τα εθνικά μέτρα για την κυκλικότητα. Έχουν ζητηθεί από την Στατιστική Υπηρεσία στοιχεία για εισαγωγές και εξαγωγές σχετιζόμενες με τις Κρίσιμες Πρώτες Ύλες ούτως ώστε να καταρτιστεί μια βάση δεδομένων. Έχει ζητηθεί από το Τμ. Περιβάλλοντος κατάλογος εταιρειών που ασχολούνται με μεταποίηση και ανακύκλωση υλικών που περιέχουν Κρίσιμες Πρώτες Ύλες. Έγινε παρουσίαση στο Υπ. Άμυνας για τον Κανονισμό με έμφαση την ανακύκλωση μαγνητών οι οποίοι περιέχονται σε συσκευές και εξοπλιστικά συστήματα του Υπουργείου.
8. **Άρθρο 47** - τα κράτη μέλη έως τις 24/11/2026 πρέπει να καθορίσουν το σύστημα κυρώσεων που θα επιβάλλεται σε περίπτωση παραβάσεων του Κανονισμού και γι' αυτό το Τμήμα βρίσκεται σε διαδικασία ετοιμασίας εναρμονιστικού Νόμου / Κανονισμού που μεταξύ άλλων θα καθορίζει και τις κυρώσεις που θα επιβάλλονται. Έχει ήδη διεξαχθεί διαδικτυακή ενημέρωση σε ιδιώτες σχετικά με τον Κανονισμό και τις υποχρεώσεις τους όπως πηγάζουν από αυτόν.

Θέμα 3.2 Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός για τη διαχείριση ορυκτών πρώτων υλών

Θέμα 3.2β Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η ΕΑΑ να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της και να συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Σχόλιο ΤΓΕ: Η Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων συνεδριάζει όταν και εάν παρουσιαστεί ανάγκη με αιτήματα τα οποία πρέπει να εξεταστούν. Η ετήσια συνεδρία κρίνεται ικανοποιητική. Σκοπός του Τμήματος είναι για το 2026 να γίνουν τουλάχιστον 2 συνεδρίες, μία είναι προγραμματισμένη για τα τέλη Μαρτίου.

Θέμα 3.2γ Στρατηγική για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021 – 2050

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Τα αρμόδια Τμήματα θα πρέπει να επιλύσουν άμεσα τις διαφωνίες τους επί των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Μελέτης, ώστε να οριστικοποιηθεί και να υποβληθεί η σχετική ΣΜΠΕ για αξιολόγηση, στην Περιβαλλοντική Αρχή, προς συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που

4

προκύπτουν από τις διατάξεις της νομοθεσίας. Επιπρόσθετα να εξεταστεί το ενδεχόμενο επικαιροποίησης της υπό αναφορά Στρατηγικής Μελέτης αφού, δεδομένου του μεγάλου χρονικού διαστήματος των τριών ετών που παρήλθαν από την εκπόνηση της, ενδέχεται να έχει καταστεί παρωχημένη.

Σχόλιο ΤΓΕ: Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης συμφωνεί με την πιο πάνω σύσταση. Η μη υποβολή της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αποτελούσε απόφαση της Επιτροπής Αειφόρου Ανάπτυξης. Σε συνεργασία με την Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων η μελέτη θα επικαιροποιηθεί με βάση νέα δεδομένα και θα πρέπει σταλεί για αξιολόγηση στην Περιβαλλοντική Αρχή. Αυτό θα αποτελεί και το κύριο θέμα της προγραμματισμένης για τα τέλη Μαρτίου συνεδρίας της Επιτροπής Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων, η επικαιροποίηση των στοιχείων θα προχωρήσει μέσω της εν λόγω Επιτροπής.

Θέμα 3.4 Αποθέματα Λατομικών Υλικών και αναπτυξιακές τάσεις

3.4β Κάλυψη αναγκών Επαρχίας Πάφου σε ογκόλιθους

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Οι ανάγκες σε ογκόλιθους να επανεξεταστούν, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα έργα που αναμένεται να προχωρήσουν για υλοποίηση, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να υποστηρίζονται από τα επικαιροποιημένα στοιχεία.

Σχόλιο ΤΓΕ: Θα ληφθεί υπόψη η πιο πάνω σύσταση και θα πρέπει να γίνει επικαιροποίηση των αναγκών σε ογκόλιθους λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι έχουν αυξηθεί η ανάγκες της επαρχίας Πάφου σε διαβαθμισμένα αδρανή υλικά (άμμο και σκύρα) για την οικοδομική βιομηχανία, οδοποιία και για μεγάλα κατασκευαστικά έργα υποδομών.

Θέμα 3.5 Αξιολόγηση Δημιουργίας νέας λατομικής ζώνης στην επαρχία Πάφου και εναλλακτικές χωροθετήσεις υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

3.5στ Ενδεχόμενες επιπτώσεις από την δημιουργία της προτεινόμενης Λατομικής Ζώνης στην κοινότητα Ανδρολύκου (iii) Επιπτώσεις από τη λατόμευση στην υδροδότηση και γεωλογία της περιοχής

Κείμενο Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Εδώ γίνεται αναφορά σε επιστολή προς το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης (05/2025) με την οποία ζητήθηκαν απόψεις σχετικά με την πιθανότητα η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα επιφέρει επιβάρυνση στα υπόγεια ύδατα, στη γεωλογία, σε μελλοντικά πλάνα για ορυκτούς και υδατικούς πόρους και αν ενέχει γεωκινδύνους. Η απαντητική επιστολή του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης (09/2025) παρουσιάζεται στην έκθεση του Γενικού Ελεγκτή περιληπτικά.

Σχόλιο ΤΓΕ: Σχολιάζονται εδώ τα πέντε πιο πάνω ερωτήματα σε σχέση πάντα και με την αρχική απαντητική επιστολή του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης η οποία, αν και απαντά στα πιο πάνω, αφήνει περιθώριο δισαφήνισης των θέσεων του Τμήματος. Τα θέματα σχολιάζονται πιο κάτω:

1. Εάν η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα επιφέρει επιβάρυνση στα υπόγεια ύδατα -

5

2. **Εάν η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα επιφέρει επιβάρυνση στη γεωλογία** – Μία λατόμευση εκτός από αφαίρεση υλικού και αλλαγή στην τοπογραφία δεν επιφέρει «επιβάρυνση» στη γεωλογία. Εάν η αναφορά σχετίζεται με προστατευμένα γεωμορφώματα τότε πρέπει να λεχθεί ότι πλησίον της περιοχής της προτεινόμενης νέας λατομικής ζώνης, υπάρχουν γεώτοποι/γεωμορφές που χρήζουν προστασίας οι οποίοι δεν εμπίπτουν μέσα στην νέα προτεινόμενη λατομική ζώνη (βλέπε γεωπύλη Τμήματος με γεώτοπους).
3. **Εάν η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα επιφέρει επιβάρυνση σε μελλοντικά πλάνα για ορυκτούς πόρους** – ο κύριος ορυκτός πόρος της περιοχής είναι ο ασβεστόλιθος, ο οποίος αποτελεί κατάλληλο υλικό για ογκόλιθους, άμμο και σκύρα (βλέπε γεωπύλη Τμήματος με πρώτες ύλες).
4. **Εάν η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα επιφέρει επιβάρυνση σε μελλοντικά πλάνα για υδατικούς πόρους** – Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης είναι αρμόδιο να παρακολουθεί και να διασφαλίζει την ποσότητα και ποιότητα των υπόγειων υδατικών πόρων. Η παρούσα λατομική δραστηριότητα στην περιοχή Ανδρολύκου δεν έχει επηρεάσει την ποσότητα ή την ποιότητα του υπόγειου υδατικού συστήματος με κάποιον τρόπο που να τεκμηριώνει ότι επιπρόσθετη λατομική δραστηριότητα σε παραπήσια περιοχή θα έχει τέτοιο αποτέλεσμα. Επιπρόσθετα, στην περιοχή υπάρχει Ζώνη Προστασίας Γεωτρήσεων της κατηγορίας 3 στην οποία δεν απαγορεύεται η λατομική δραστηριότητα. Ο οποιοσδήποτε επηρεασμός των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων θα αποτελεί αντικείμενο μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τα αποτελέσματα της οποίας θα εξεταστούν από τα Τμήματα.
5. **Εάν η συνεχιζόμενη λατόμευση στην περιοχή θα ενέχει γεωκινδύνους** – οι γεωκίνδυνοι που σχετίζονται με την επιφανειακή λατόμευση έχουν συνήθως σχέση με την ευστάθεια των πρανών που δημιουργούνται στην εκσκαφή. Η μελέτη της ευστάθειας των πρανών λαμβάνεται υπόψη στον σχεδιασμό και ανάπτυξη του λατομείου και έχει σχέση με την τοπογραφία, τα γεωμηχανικά χαρακτηριστικά της λιθολογίας των πρανών, τις κλίσεις που θα δώσει ο μηχανικός στα πρανή, τον τεκτονισμό της ευρύτερης περιοχής και την σεισμικότητα. Αυτός είναι ο γεωκίνδυνος που συναντάται σε όλες τις μεγάλες εκσκαφές ανεξάρτητα εάν είναι εκσκαφή για θεμελίωση κτιρίου, φράγματος ή λατομείου / μεταλλείου. Η γεωλογία της περιοχής Ανδρολύκου δε διαφοροποιεί με κάποιον τρόπο την συνήθη πρακτική.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για ότι επιπρόσθετες πληροφορίες απαιτούνται.

Δρ Ζωμενία Ζωμενή
Αν. Διευθύντρια
Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης

Κοιν: Διευθυντή, Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων

05.22.002_20260224_01_zzom_ekthesiElegktikisMetallela2026

Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Ταχ. Θυρίδα 24543, 1301 Λευκωσία, Κύπρος
Ιστοσελίδα: <http://www.moa.gov.cy/gsd>

Sent:

To:

Cc:

Subject:

Attachments:

Geological Survey Department <director@gsd.moa.gov.cy>

Τρίτη, 24 Φεβρουαρίου 2026 8:21 πμ

Permanent Secretary of Environment

on behalf of Director of

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης Έλεγχος Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ.pdf

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, έχω οδηγίες να σας διαβιβάσω επιστολή από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης.

για Αναπληρώτρια Διευθύντρια
Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
Τηλ.: +357 22409213
Φαξ.: +357 22316873
Geological Survey Department 1415 Lefkosia CYPRUS

Tel.: +357-22409213

Fax: +357-22316873

E-mail: director@gsd.moa.gov.cy

Παρακαλώ όπως η επίσημη αλληλογραφία αποστέλλεται στη διεύθυνση ηλ. Ταχυδρομείου:
director@gsd.moa.gov.cy

5. Τρόπος Εργασίας – Μεθοδολογία Έρευνας

Όπως είναι γνωστό η Επαρχία Πάφου, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα έλλειψης λατομικών υλικών. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη αυτάρκειας σε λατομικά προϊόντα, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα κάλυψης των αναγκών της κατασκευαστικής βιομηχανίας της Επαρχίας. Δεδομένων των πιο πάνω, διερευνήθηκε μέσω της παρούσας έκθεσης, η περίπτωση όπου για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Επαρχίας Πάφου σε λατομικά προϊόντα, θα πρέπει η μεταφορά να γίνεται αποκλειστικά από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού. Στο **Χάρτη 1**, διακρίνονται οι λατομικές ζώνες στην ελεύθερη περιοχή της Κύπρου, οι οδικοί άξονες που διανύουν τα φορτηγά καθώς και τα κέντρα κατανάλωσης λατομικών προϊόντων.

Χάρτης 1: Λατομικές Ζώνες, διαδρομές και κέντρα κατανάλωσης λατομικών προϊόντων.

Όπως προαναφέρθηκε, σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι ο υπολογισμός των εκπομπών CO₂ από τη μεταφορά λατομικών προϊόντων από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού προς την Επαρχία Πάφου για κάλυψη των αναγκών της και η μεταβολή αυτών σε συνάρτηση με την απόσταση μεταφοράς τους. Στον **Πίνακα 1**, παρουσιάζονται οι εκπομπές σε σχέση με την απόσταση των Λατομικών Ζωνών Ανδρολίκου, Παρεκκλησιάς, Αγίου Σωζόμενου και Μιτσερού από τα εργοστάσια παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος στις περιοχές Ανατολικού και Πόλις Χρυσοχού στην Επαρχία Πάφου.

Έκθεση Εκτίμησης Εκπομπών CO₂

Για τον υπολογισμό των εκπομπών CO₂ όπως φαίνεται στο **Πίνακα 1** ακολουθήθηκε η παρακάτω διαδικασία. Μετρήθηκαν οι συνολικές αποστάσεις (μετ' επιστροφής) για μεταφορά των λατομικών προϊόντων από τις Λατομικές Ζώνες των Επαρχιών Λευκωσίας Λεμεσού και Πάφου προς τα δύο κύρια κέντρα κατανάλωσης στην Επαρχία Πάφου (Βιομηχανική περιοχή Ανατολικού και Μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος στην Πόλη Χρυσοχούς). Έπειτα, λαμβάνοντας υπόψη την κατανάλωση πετρελαίου ανά χιλιόμετρο για τα φορτηγά καθώς και την ποσότητα CO₂ που παράγεται ανά λίτρο πετρελαίου που καταναλώνεται, υπολογίστηκε η συνολική ποσότητα CO₂ σε κιλά που εκλύεται στην ατμόσφαιρα για τη μεταφορά ενός τόνου υλικού (το μέσο φορτίο ανά φορτηγό θεωρήθηκε οι 28 τόνοι).

Επιπρόσθετα, με βάση τις συνολικές πωλήσεις σε λατομικά προϊόντα για το έτος 2023, από τα εν λόγω Λατομεία προς τα κύρια κέντρα κατανάλωσης στην Επαρχία Πάφου υπολογίστηκε η συνολική ποσότητα εκπομπών CO₂.

Διαδρομή	Απόσταση (Κm) με επιστροφή	Εκπομπές CO ₂ Kg/Τον	LABELS
Άγιος Σοζώμενος - Ανατολικό	262	11.53	A.Σ - ANA
Μιτσερό - Ανατολικό	304	13.23	M - ANA
Άγιος Σοζώμενος - Πόλη Χρυσοχούς	338	15.05	A.Σ - Π.Χ
Μιτσερό - Πόλη Χρυσοχούς	380	16.71	M - Π.Χ
Παρεκκλησιά - Ανατολικό	158	6.89	ΠΑΡ - ANA
Παρεκκλησιά - Πόλη Χρυσοχούς	234	10.31	ΠΑΡ - Π.Χ
Ανδρολίκου - Πόλη Χρυσοχούς	4	0.50	ΑΝΔ - Π.Χ
Ανδρολίκου - Ανατολικό	89	3.89	ΑΝΔ - ANA

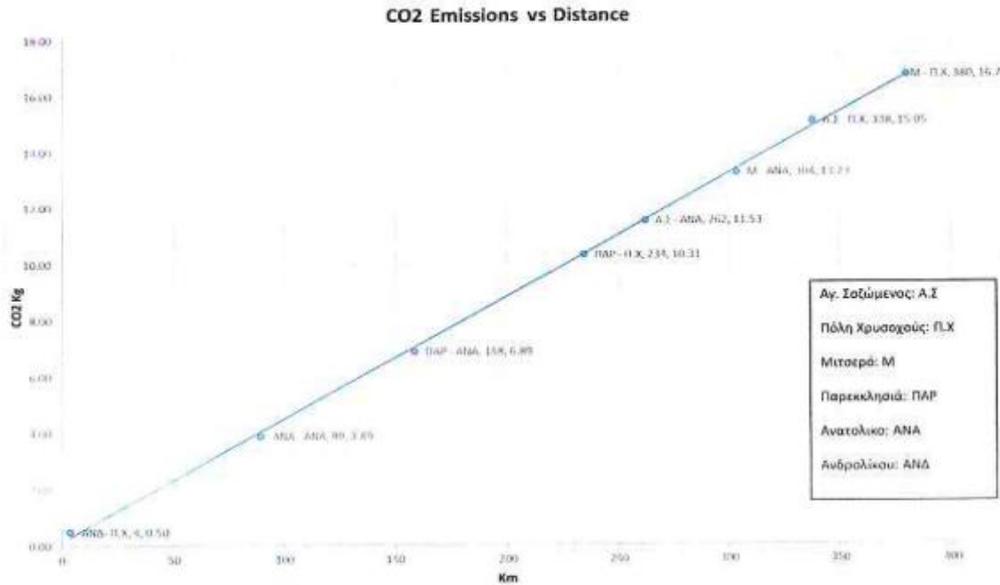
Πίνακας 1: Αποστάσεις μεταφοράς λατομικών προϊόντων από τις Λατομικές Ζώνες των Επαρχιών Λευκωσίας, Λεμεσού και Πάφου προς τα κέντρα κατανάλωσης στην Επαρχία Πάφου και οι αντίστοιχες εκπομπές CO₂.

1L Diesel produces 2,68 Kg of CO ₂
1L Diesel / 2.2 Km
Truck Load Avg. 28 Ton

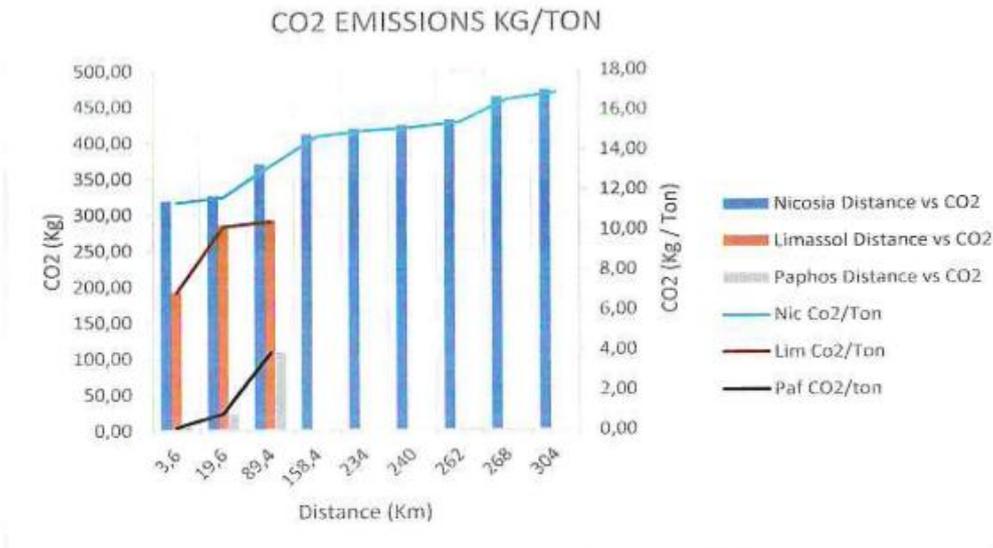
Από τα αποτελέσματα του **Πίνακα 1**, εξάχθηκαν τα **Διαγράμματα 1 και 2** τα οποία απεικονίζουν τις εκπομπές CO₂ σε Kg/τόνο υλικού συναρτήσει της συνολικής απόστασης μεταφοράς και οι συνολικές εκπομπές CO₂ σε Kg συναρτήσει της απόστασης μεταφοράς, αντίστοιχα.

Έκθεση Εκτίμησης Εκπομπών CO₂

Το **Διάγραμμα 2** απεικονίζει την συνολική εκπομπή σε κιλά CO₂ από τα υλικά που μεταφέρθηκαν στην Επαρχία Πάφου από τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λεμεσού.

Διάγραμμα 1: Εκπομπές CO₂ (Kg) συναρτήσει απόστασης μεταφοράς (Km).

Διάγραμμα 2: Συνολικές εκπομπές CO₂ συναρτήσει συνολικής απόστασης μεταφοράς και ανά τόνο λατομικών προϊόντων.

Έκθεση Εκτίμησης Εκπομπών CO₂**6. Εκτίμηση των συνολικών εκπομπών CO₂ με βάση τις μεταφορές λατομικών προϊόντων που πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 2023.**

Με βάση τα αποτελέσματα που εξάχθηκαν από τους πιο πάνω υπολογισμούς παρατηρείται ότι οι εκπομπές CO₂ Kg/Τον υλικού, που μεταφέρονται από άλλες Επαρχίες για χρήση στην Επαρχία Πάφου είναι πολλαπλάσιες σε σχέση με τις εκπομπές από την μεταφορά εντός της επαρχίας Πάφου. Ενδεικτικά, η ποσότητα σε κιλά CO₂ που παράγεται για τη μεταφορά 1 τόνου υλικού από τη Λευκωσία (Λατομεία Αγ. Σωζόμενου) στην Πάφο (περιοχή Ανατολικού) είναι τρεις φορές μεγαλύτερη απ' ό,τι εάν μεταφερόταν από τη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου και σχεδόν διπλάσια από Λατομική Ζώνη Παρεκκλησιάς.

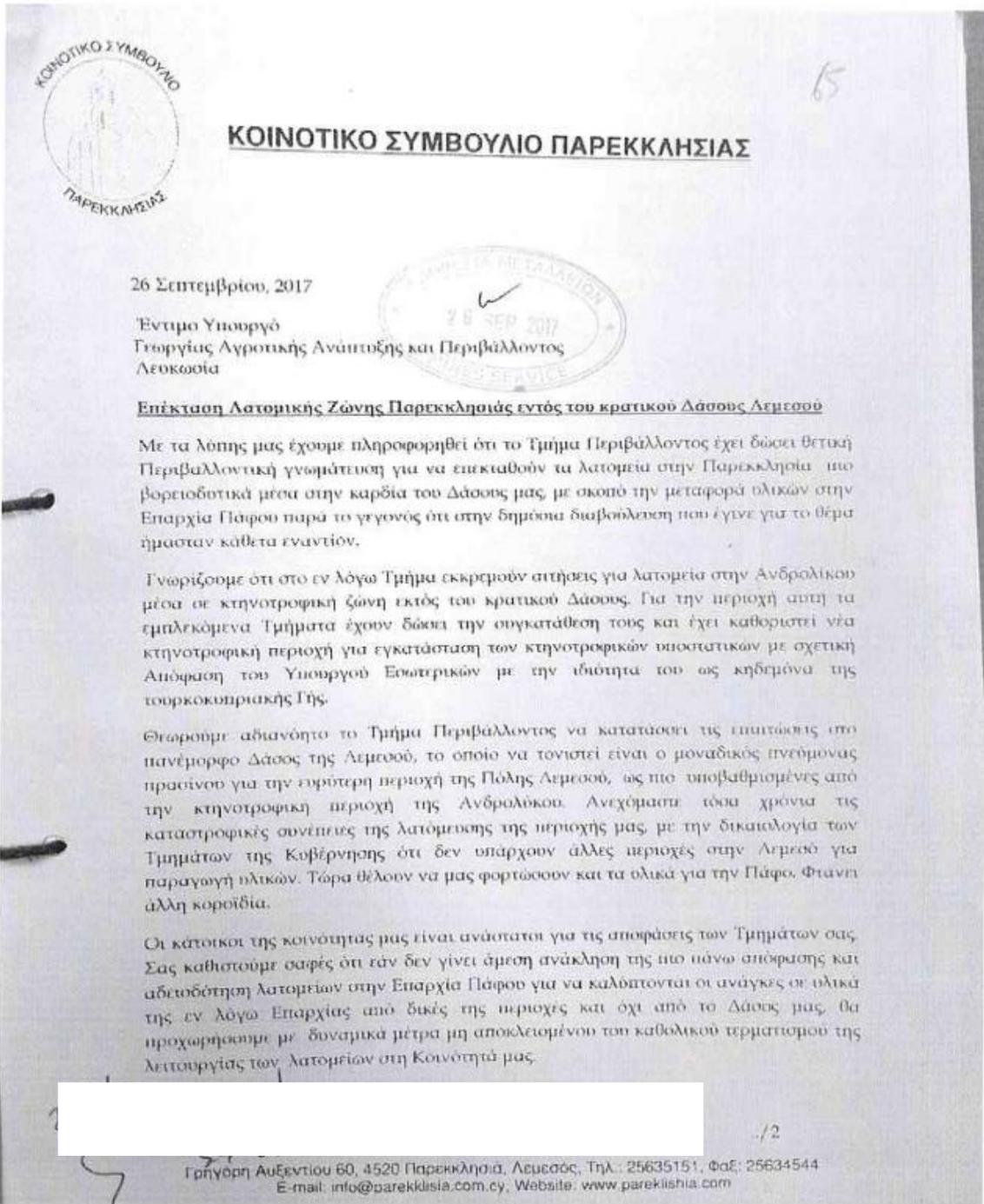
Σημειώνεται ότι, εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης η μέση απόσταση μεταφοράς λατομικών υλικών είναι 40 - 60Km ενώ στη συγκεκριμένη περίπτωση της επαρχίας Πάφου η αντίστοιχη μέση απόσταση μεταφοράς των υλικών αναμένεται να είναι πέραν των 165Km.

Σύμφωνα με τις πωλήσεις λατομικών προϊόντων από τα διάφορα λατομεία των Επαρχιών Λευκωσίας και Λεμεσού, προς τα κέντρα κατανάλωσης στην επαρχία Πάφου εκτιμάται ότι, οι συνολικές εκπομπές CO₂ για το έτος 2023 ανήλθαν στους 5,3 kt. Με βάση στοιχεία από τη Στατιστική Υπηρεσία, για το έτος 2021 το 26% των συνολικών εκπομπών CO₂ αντιστοιχεί σε 2,44 kt CO₂ και αφορά τον τομέα των μεταφορών. Συγκεκριμένα για το έτος 2021 οι πωλήσεις λατομικών υλικών από λατομεία της Επαρχίας Λεμεσού προς την Επαρχία Πάφου κυμαίνονται γύρω στους 358.000 τόνους, ενώ όσο αφορά την Επαρχία Λευκωσίας αυτοί κυμαίνονται στους 114.000 τόνους. Είναι αξιοσημείωτο να παρατηρηθεί ότι, σε σχέση με το 2021 έχουν διπλασιαστεί σχεδόν οι αέριοι ρύποι λόγω των αυξημένων μεταφορών σε λατομικά προϊόντα. Όσο αφορά την ζήτηση σε λατομικά προϊόντα στην Επαρχία Πάφου, αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω κατά το έτος 2024, γεγονός που θα οδηγήσει σε επιπρόσθετη επιβάρυνση στο Περιβάλλον λόγω των εκπομπών CO₂ από την μεταφορά των λατομικών προϊόντων. Διαφαίνεται λοιπόν ξεκάθαρα ότι ο πιο άμεσος τρόπος για την μείωση των εκπομπών CO₂, από τις εν λόγω μεταφορές, είναι η δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Επαρχία Πάφου. Σε τέτοια περίπτωση θα μειωθούν αντίστοιχα οι εκπομπές.

7. Συμπεράσματα

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα που εξάγονται από την εν λόγω έκθεση είναι τα εξής:

1. Επιτάχυνση της εξόφλησης των αποθεμάτων σε αδρανή υλικά στις υφιστάμενες Λατομικές Ζώνες, γεγονός που θα οδηγήσει στην άμεση ανάγκη για χωροθέτηση νέων Λατομικών Ζωνών και στις άλλες Επαρχίες.
2. Δυσανάλογα αυξημένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα λόγω των μεγάλων αποστάσεων μεταφοράς των αδρανών υλικών.
3. Αύξηση του κόστους πώλησης των αδρανών υλικών με αντίστοιχη αύξηση και στον κρατικό προϋπολογισμό για την εκτέλεση των διαφόρων δημόσιων έργων.
4. Σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη, για τη χωροθέτηση νέας Λατομικής Ζώνης στην Επαρχία Πάφου, θα πρέπει να μελετηθούν και να ληφθούν υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκύπτουν λόγω των αυξημένων εκπομπών CO₂.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2

-2-

Αναμένουμε την παρέμβαση σας για επίλυση του πιο πάνω κατωύ θέματος και σχετική ενημέρωσή μας.

Με εκτίμηση,

Σωκράτης Παύλου
Πρόεδρος Κοινοτικού
Συμβουλίου Παρεκκλησιών

Κοιν: Έπαρχο Λεμεσού
Διευθύντρια Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως
Διευθύντρια Τμήματος Δασών
Διευθύντρια Τμήματος Περιβάλλοντος,
Υπηρεσία Μεταλλίων

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
1498 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

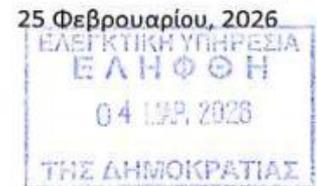
Αρ. Φακ.: 05.22.002

Αρ. Τηλ.: 22408922

E-mail:

Γενικό Ελεγκτή ✓
(μέσω Γενικού Διευθυντή
Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος)

Γενικός Διευθυντής
Γ.Δ. Περιβάλλοντος
Ημερ. 26/2/26

**Θέμα: Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης
Έλεγχος Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων**

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και την επιστολή σας με ημερομ. 28.1.2026 και Αρ.Φακ. 05.14.009, 26.12.010.001, 26.12.003.001 και 26.12.007.001, παραθέτω πιο κάτω τα σχόλια και τις ενέργειες στις οποίες προβαίνει το Τμήμα Περιβάλλοντος όσον αφορά τις συστάσεις και τα θέματα που εγείρονται στο Προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης για τον έλεγχο της Υπηρεσίας Μεταλλείων και Λατομείων:

3.2. Θέμα: Εθνικός Στρατηγικός Σχεδιασμός για τη διαχείριση ορυκτών πρώτων υλών

γ. Στρατηγική για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021-2050

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Τα Αρμόδια Τμήματα θα πρέπει να επιλύσουν άμεσα τις διαφωνίες τους επί των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Μελέτης για την Αειφόρο Μεταλλευτική και Λατομική Ανάπτυξη της Κύπρου 2021-2050, ώστε να οριστικοποιηθεί και να υποβληθεί η σχετική ΣΜΠΕ για αξιολόγηση στην Περιβαλλοντική Αρχή, προς συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Σχόλια: Το Τμήμα Περιβάλλοντος συμφωνεί με τη σύσταση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, όπως εκφράστηκε και στην αναφερόμενη συνεδρία της ΕΑΑ. Το Τμήμα Περιβάλλοντος θα αξιολογήσει τη Στρατηγική Μελέτη όταν και εφόσον υποβληθεί.

3.4. Θέμα: Αποθέματα λατομικών υλικών και αναπτυξιακές τάσεις

β. Κάλυψη αναγκών επαρχίας Πάφου σε ογκόλιθους

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Οι ανάγκες σε ογκόλιθους να επανεξεταστούν, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα έργα που αναμένεται να προχωρήσουν για υλοποίηση, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να υποστηρίζονται από τα πιο επικαιροποιημένα στοιχεία.

Σχόλια: Το Τμήμα Περιβάλλοντος συμφωνεί με τη σύσταση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Παράλληλα ενημερώνει ότι αναφορικά με τα έργα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 του Προσχεδίου της Ειδικής Έκθεσης, ισχύουν τα παρακάτω:

- Έχουν εκδοθεί αρνητικές γνωματεύσεις για τα προτεινόμενα έργα στα Κούκλια, στην Πέγεια, στην Αγία Νάπα και στα Περβόλια-Μενεού.
- Η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) και η Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ) για την επέκταση του λιμανιού στο Λατσι βρίσκονται υπό αξιολόγηση ενώπιον της Περιβαλλοντικής Αρχής.
- Το έργο στον Τρέμιθο δεν έχει τεθεί ενώπιον της Περιβαλλοντικής Αρχής προς αξιολόγηση.

3.5. Θέμα: Αξιολόγηση δημιουργίας νέας Λατομικής Ζώνης στην επαρχία Πάφου και εναλλακτικές χωροθετήσεις υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

γ. Δεσμευτικότητα συμπερασμάτων και όρων Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

Σχόλια: Διαθέσιμες εναλλακτικές επιλογές στη δημιουργία Λατομικής Ζώνης (ΛΖ) στην Ανδρολίκου για την παροχή υλικού στην Επαρχία Πάφου αποτελούν, (α) η δημιουργία λατομικής ζώνης εντός Δάσους Πάφου ή (β) η μεταφορά υλικού από την Παρεκκλησιά.

Η Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, Ιουλίου 2017 για την κατασκευή και λειτουργία ΛΖ στο Δάσος Πάφου, εξέτασε συγκεκριμένες περιοχές στην Πάφο για τις οποίες η Περιβαλλοντική Αρχή (ΠΑ) εξέδωσε αρνητική έκθεση.

Η επιλογή για το Δάσος Πάφου, δεν υιοθετήθηκε λόγω των δυνητικών σημαντικών επιπτώσεων μιας τέτοιας δραστηριότητας σε μια αδιατάραχτη περιοχή, βάσει και των συμπερασμάτων της Έκθεσης ΕΟΑ του 2017, από όλες τις υπηρεσίες που συμμετείχαν.

Η Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων (ΥΜΛ) παρουσίασε και τεκμηρίωσε σε συνεδρία γιατί η ΛΖ Παρεκκλησιάς δεν μπορεί να καλύψει πλήρως την Επαρχία Πάφου και ως εκ τούτου οι Υπηρεσίες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να μελετηθεί η δημιουργία νέας ΛΖ στην Ανδρολίκου, με την διεξαγωγή όλων των απαραίτητων μελετών που απαιτούνται από τις σχετικές νομοθεσίες.

Έχοντας τα πιο πάνω υπόψη διαφάνηκε ότι, η ανάγκη για δημιουργία νέας ΛΖ στην Ανδρολίκου θα πρέπει να εξεταστεί ως ενδεχόμενο, χωρίς αυτό να προδιαθέτει το αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών αξιολογήσεων.

δ. Ανάθεση εκπόνησης μελετών για την εξέταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την πιθανή δημιουργία νέας Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου της επαρχίας Πάφου

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά το στάδιο αξιολόγησης της ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ για την προτεινόμενη ΛΖ Ανδρολίκου, να μεριμνήσει όπως εκτιμηθούν συσσωρευτικά με τεκμηριωμένα επιστημονικά δεδομένα οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, σε συνάρτηση με τις υπόλοιπες αναπτυξιακές ανάγκες της επαρχίας Πάφου και εξεταστούν οι εναλλακτικές χωροθετήσεις, όπως καταγράφεται στους ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους της προαναφερόμενης Γνωμάτευσης για το ΤΣΑ, όπως ενσωματώθηκαν από τη σχετική Έκθεση ΕΟΑ οι οποίοι είναι δεσμευτικοί για την Περιβαλλοντική Αρχή.

Σχόλια: Η Περιβαλλοντική Αρχή θα αξιολογήσει τις επιπτώσεις όπως προβλέπεται από τις κείμενες νομοθεσίες, τους οδηγούς αξιολόγησης και όπως καταγράφεται στους ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους της Γνωμάτευσης για το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα (ΤΣΑ).

ε. Καθορισμός στόχων διατήρησης και έκδοση Διαταγμάτων Προστασίας και Διαχείρισης

Το Τμήμα Περιβάλλοντος δεν συμφωνεί με την αναφορά «λόγω απουσίας νομικά κατοχυρωμένων ειδικών στόχων διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων της περιοχής δεν μπορεί να διενεργηθεί ολοκληρωμένη και πλήρως έγκυρη επαναξιολόγηση του όρου της έκθεσης ΕΟΑ σε σχέση με τις δραστηριότητες λατόμησης».

Σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, μπορεί και πρέπει να διεξαχθεί Δέουσα Εκτίμηση βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 3, ακόμη και αν ένας Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) δεν έχει ακόμη χαρακτηριστεί επίσημα ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) και/ή δεν έχουν ακόμη θεσπιστεί επίσημα ειδικοί ανά τόπο στόχοι και μέτρα διατήρησης.

Μόλις ένας τόπος συμπεριληφθεί στον κατάλογο της ΕΕ ως ΤΚΣ, το άρθρο 6 παράγραφοι 2, 3 και 4 εφαρμόζεται ήδη σε αυτόν, ακόμη και πριν μετατραπεί σε ΕΖΔ. Πρόκειται για πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ). Επομένως, η υποχρέωση διενέργειας Δέουσας Εκτίμησης: δεν εξαρτάται από τον επίσημο χαρακτηρισμό ως ΕΖΔ, και δεν εξαρτάται από την προηγούμενη έγκριση μέτρων διατήρησης.

Ακόμη και αν οι ειδικοί ανά τόπο στόχοι δεν έχουν ακόμη εγκριθεί επίσημα, η αξιολόγηση πρέπει να βασίζεται (i) στους σκοπούς για τους οποίους καθορίστηκε ο τόπος (τύποι οικοτόπων και είδη των Παραρτημάτων, τυποποιημένο έντυπο δεδομένων, οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής) και (ii) στον πρωταρχικό στόχο της οδηγίας βάσει του άρθρου 2: «*διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος*». Στην πράξη, η Αρμόδια Αρχή πρέπει να προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά του τόπου (οικότοποι/είδη), να προσδιορίσει τις οικολογικές απαιτήσεις τους και να αξιολογήσει το κατά πόσον το σχέδιο/έργο θα επηρεάσει αρνητικά την ακεραιότητα του τόπου υπό το πρίσμα των εν λόγω απαιτήσεων. Η έλλειψη θεσμοθετημένων στόχων διατήρησης δεν μπορεί να αποδυναμώσει την προστασία που προσφέρει το άρθρο 6, παράγραφος 3.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή να μεριμνήσει για την έκδοση των Διαταγμάτων ώστε να θεσμοθετηθούν οι αναγκαίοι στόχοι διατήρησης και τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή.

Σχόλια: Το Τμήμα Περιβάλλοντος ήδη έχει τροχοδρομήσει την έκδοση των Διαταγμάτων για το σύνολο των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

στ. Ενδεχόμενες επιπτώσεις από τη δημιουργία της προτεινόμενης Λατομικής Ζώνης στην Κοινότητα Ανδρολίκου

(i) Μη αναστρέψιμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Η Ελεγκτική Υπηρεσία καλεί το ΤΠ να της υποβάλει επικαιροποιημένες καταγραφές του σπάνιου και απειλούμενου είδους των αιγυπτιακών φρουτοφυτεριδών στην περιοχή Ανδρολίκου και όπως την ενημερώσει για την κατάσταση που βρίσκονται σήμερα οι αναφερόμενες σπηλιές, για την απόσταση των καταφυγίων του υπό αναφορά είδους στην περιοχή της Ανδρολίκου από το

πλησιέστερο όριο της προτεινόμενης ΛΖ, καθώς επίσης και για το ποσοστό του πληθυσμού, επί του Παγκύπριου, το οποίο διαβιβεί σε αυτά.

Σχόλια: Το Τμήμα Περιβάλλοντος θα υποβάλει τα στοιχεία τα οποία ζητά η Ελεγκτική Υπηρεσία.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να διασφαλιστεί η συμμόρφωση του κράτους με το Κοινοτικό Κεκτημένο ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη παραπομπή της ΚΔ στο Δικαστήριο της ΕΕ για βλάβη και καταστροφή των τόπων ανάπαυσης και αναπαραγωγή του απειλούμενου είδους των αιγυπτιακών φρουτοφυτεριδών.

Σχόλια: Το Τμήμα Περιβάλλοντος συμμορφώνεται με το Κοινοτικό Κεκτημένο, αξιολογώντας τα έργα και σχέδια τα οποία υποβάλλονται, όπως προβλέπεται από τις κείμενες νομοθεσίες.

(ii) Αλλαγή χρήσης γης στην προτεινόμενη Λατομική Ζώνη Ανδρολίκου

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να εξεταστεί κατά πόσο τυχόν συρρίκνωση συγκεκριμένης Ζώνης (Αγροτική Ζώνη) στην Κοινότητα Ανδρολίκου από τη δημιουργία ΛΖ και την αλλαγή χρήσης γης αναμένεται να επιφέρει, μεταξύ άλλων, σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις στα είδη και οικοτόπους της ΖΕΠ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000023» και ΕΖΔ Χερσόνησος Ακάμα «CY4000010».

Σχόλια: Οι δυνητικές επιπτώσεις στις ΖΕΠ και ΕΖΔ Χερσόνησος Ακάμα από τη συρρίκνωση της Αγροτικής Ζώνης και την αλλαγή χρήσης γης θα αξιολογηθούν στο πλαίσιο της ΜΕΕΠ και ΜΕΟΑ, όταν αυτές υποβληθούν ενώπιον της Περιβαλλοντικής Αρχής.

3.7. Θέμα: Διερεύνηση Καταγγελιών

β. Καταγγελίες που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου

(i) Παράνομη λατόμευση στην τοποθεσία Παναγίδα της Κοινότητας Πάχνας στην επαρχία Λεμεσού

Η Ελεγκτική Υπηρεσία καλεί την Περιβαλλοντική Αρχή να την ενημερώσει για τους λόγους για τους οποίους δεν απαίτησε την εκπόνηση ΜΕΟΑ κατά το στάδιο γνωμοδότησης, σύμφωνα με το οικείο νομοθετικό πλαίσιο.

Σχόλια: Η Περιβαλλοντική Αρχή έχει ενημερώσει το Γενικό Ελεγκτή με την επιστολή της με Αρ. Φακ. 02.15.004.052.001 & 02.10.011.004.001.003 και ημερ. 17.2.2025.

(iii) Λατομείο στην περιοχή Μαθιάτη

Σχόλια: Η Περιβαλλοντική Αρχή εξέδωσε τις επισυναπτόμενες Γνωματεύσεις για τα υπό αναφορά έργα ΛΕΥ/01595/2017 και ΛΑΡ/00574/2017 στις 29/05/2018 και 19/06/2018. Επισημαίνεται ότι, εκ παραδρομής, στον τίτλο του Παραρτήματος που περιλαμβάνει του όρους της Περιβαλλοντικής Αρχής στη Γνωμάτευση για το έργο με ΛΕΥ/01595/2017, αναγράφηκαν στοιχεία που αντιστοιχούν στο έργο ΛΑΡ/00574/2017. Διευκρινίζεται ότι οι περιβαλλοντικοί όροι που τέθηκαν στις δύο Γνωματεύσεις είναι ορθοί και εφαρμόσιμοι.

(iv) Οχληρία και ενδεχόμενες παρανομίες στη Λατομική Ζώνη Παρεκκλησιάς

Η Ελεγκτική Υπηρεσία καλεί το ΤΠ να την ενημερώσει σχετικά με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η ετοιμασία των Διαχειριστικών Μελετών που ζητήθηκαν, για την άμεση αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που επιφέρει η λειτουργία των αναφερόμενων Μονάδων και τις

ενέργειες στις οποίες έχει προβεί μετά τον Αύγουστο του 2024 για υπενθύμιση της υποχρέωσης υποβολής των υπό αναφορά μελετών από τους ιδιοκτήτες των εγκαταστάσεων. Επιπρόσθετα η Ελεγκτική Υπηρεσία καλεί το ΤΠ να την κρατά ενημέρωτη σχετικά με την εξασφάλιση των παραπάνω αδειών εκ μέρους των υπό αναφορά Μονάδων.

Σχόλια: Στις 4/8/2025 κατατέθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος, Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη για τη λειτουργία μονάδας παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος της εταιρείας Skyramont Quarries Ltd στην κοινότητα Παρεκκλησιάς της Επαρχίας Λεμεσού. Στις 13/1/2026 χορηγήθηκε Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων (Αρ. ΑΕΑΑ 2/2026) στην πιο πάνω εγκατάσταση, σύμφωνα με τις πρόνοιες των Περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμων του 2002 έως 2024. Σε ότι αφορά την έτερη μονάδα παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος της εταιρείας Cyfield Quarries LTD, το Τμήμα Περιβάλλοντος δεν έχει μέχρι σήμερα παραλάβει τη σχετική Διαχειριστική Περιβαλλοντική Μελέτη. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με ενημέρωση από τον Κύριο του Έργου, έχει υποβληθεί αίτηση για έκδοση Πολεοδομικής Άδειας στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή (ΕΟΑ Λεμεσού). Με βάση τα πιο πάνω και δεδομένου ότι η εγκατάσταση δεν διαθέτει πολεοδομική άδεια ή/και άδεια οικοδομής ή/και πιστοποιητικό έγκρισης δεν είναι δυνατή η χορήγηση Άδειας Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 8(11)(ε)(i) των Περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμων του 2002 έως 2024.

Έλενα Στυλιανοπούλου
Αν. Διευθύντρια

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ****ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 15 ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ 2005
ΕΩΣ 2014 ΠΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΟΥΜΠΡΑΣ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ UMBER CORPORATION OF LARNACA LTD ΣΤΗΝ
ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΚΟΤΣΙΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΒΑΣΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΛΑΡΝΑΚΑΣ****Αρ. Αίτησης Πολεοδομικής Άδειας: ΛΑΡ/00574/2017****1. Εισαγωγή**

Το Επαρχιακό Γραφείο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως Λάρνακας με Αρ. Φακ. ΛΑΡ/00574/2017 και ημερ. 9/1/2018 απέστειλε στο Τμήμα Περιβάλλοντος αίτηση της εταιρείας UMBER CORPORATION OF LARNACA LTD για χορήγηση πολεοδομικής άδειας συνοδευόμενη από μελέτη Προκαταρκτικής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) για δημιουργία λατομείου στην Καλαβασό της επαρχίας Λάρνακας.

Το εν λόγω έργο εξετάστηκε με βάση το Άρθρο 15 των Περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2005-2014.

2. Προτεινόμενη Ανάπτυξη

Η αίτηση αφορά δημιουργία λατομείου ούμπρας. Το υλικό θα εξορυχτεί και θα μεταφερθεί στο εργοστάσιο της αδελφικής εταιρείας UNITED UMBER INDUSTRIES στο χωριό Τρούλοι της επαρχίας Λάρνακας για επεξεργασία και εξαγωγή σε χώρες όπως η Σαουδική Αραβία.

Μέρος του εξορυγμένου υλικού που θα περιέχει προσμίξεις και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την εν λόγω εταιρεία θα δίνεται στα Τσιμεντοποιεία Βασιλικού.

Το υλικό χρησιμοποιείται σαν πρόσθετη χρωστική ουσία στην φαρμακευτική βιομηχανία, επίσης στην βιομηχανία χρωμάτων.

Το λατομείο θα είναι επιφανειακό ενώ υπολογίζεται ότι θα εξορυχτούν 40000-50000 τόνοι υλικού και από αυτά τα 10000-15000 τόνοι θα είναι μπάζα, ενώ αν χρειαστεί θα προστεθεί ποσότητα εύφορου χώματος για την πλήρη κάλυψη του χώρου.

Ο ρυθμός παραγωγής αναμένεται να είναι 2500-3000 τόνοι και η διάρκεια ζωής θα είναι 1-1,5 χρόνο. Στο βόρειο τμήμα υπάρχει δρόμος ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί σαν δρόμος προσπέλασης. Η εξόρυξη θα διενεργείται με μηχανικά μέσα.

Η προμήθεια του νερού θα γίνεται με βυτιοφόρο

3. Περιγραφή του υφιστάμενου περιβάλλοντος

Η περιοχή βρίσκεται εντός της Ζώνης Ζ2 η οποία υποδηλεί αρχαιολογικό χώρο. Στην μεγαλύτερη έκταση το έδαφος είναι ασβεστολιθικό. Βρίσκεται 1,7 χλμ βορειοδυτικά της

Καλαβασού, ενώ σε απόσταση 1 χλμ περνά ο ποταμός Βασιλικός. Ο χώρος της αίτησης είναι ιδιωτική γη.

Ο χώρος του προτεινόμενου λατομείου σήμερα χρησιμοποιείται ως περιβόλι αλλά λόγω του ότι το υλικό βρίσκεται στην επιφάνεια δεν επιτρέπει την δυνατή αξιοποίηση των τεμαχίων για γεωργία.

Παλαιότερα σε απόσταση 1 χλμ λειτουργούσε μεταλλείο Χαλκού ενώ σε απόσταση 2,5 χλμ βρίσκεται το φράγμα Καλαβασού

4. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μέτρα αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την ΠΕΕΠ

Οι επιπτώσεις οι οποίες αναμένεται να προκληθούν κατά τη δημιουργία του έργου είναι:

Στάδιο λειτουργίας:

- Αέριες εκπομπές: κατά τη λειτουργία θα υπάρχουν αναπόφευκτες εκπομπές σκόνης από την εξόρυξη, το φόρτωμα και η διακίνηση φορτηγών οι οποίες θα καταστέλλονται με την συνεχή διαβροχή των δρόμων κοντά στο λατομείο. Επίσης θα εκπέμπονται αέριοι ρύποι από καύσιμα που χρησιμοποιούν τα διάφορα μηχανήματα του λατομείου. Δεν προγραμματίζεται λήψη επιπρόσθετων μέτρων εκτός από την τακτική συντήρηση των μηχανημάτων αυτών.
- Θόρυβος: ο θόρυβος θα προέρχεται κυρίως από την διακίνηση φορτηγών και την εξόρυξη και φόρτωση του υλικού.
- Αλλαγή μορφολογίας: τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής αναμένεται να αλλοιωθούν σε σημαντικό βαθμό με αποτέλεσμα την μεταβολή των οπτικών χαρακτηριστικών του τοπίου. Η συνέχεια του φυσικού ανάγλυφου διακόπτεται απότομα, πράγμα που θεωρείται σαν αρνητική επίπτωση από πλευράς αισθητικής και μορφολογικού σχήματος.

Τα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων τα οποία προτείνονται στην ΠΕΕΠ είναι τα εξής:

- Σκόνη: Η συστηματική διαβροχή των χωμάτινων δρόμων και πλατειών του λατομείου, η κατάβρεξη και συντήρηση του δρόμου προσπέλασης κατά την μεταφορά του υλικού.
- Μορφολογία: Τα μέτρα αντιμετώπισης των γεωμεταβολών τα οποία προτείνονται είναι τα εξής: ελαχιστοποίηση των επεμβάσεων, σταδιακή αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού τοπίου, ορθή επιλογή διάταξης των εργασιών, διαμόρφωση των χώρων, δεντροφυτεύσεις και δημιουργία κατάλληλων χώρων απόρριψης αχρήστων.
- Θόρυβος: Τα μέτρα για αντιμετώπιση της ηχορύπανσης είναι να γίνεται τακτική συντήρηση των μηχανημάτων και χρήση ωτοασπίδων από το προσωπικό.

5. Γνωμάτευση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά την διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη την Προκαταρκτική Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον τις θέσεις των μελών της Επιτροπής, των αρμοδίων αρχών και τμημάτων.

Η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην δημιουργία της συγκεκριμένης ανάπτυξης υπό τις πιο κάτω προϋποθέσεις οι οποίες αναφέρονται ως **Παράρτημα**.

Μήνα Πατσαλίδου
για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή
19 Ιουνίου 2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΠΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΟΥΜΠΡΑΣ ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ UMBER CORPORATION OF LARNACA LTD ΣΤΗΝ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ
ΚΟΤΣΙΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΑΒΑΣΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ****Αρ. Αίτησης Πολεοδομικής Άδειας: ΛΑΡ/00574/2017****ΟΡΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ**

1. Τα οχήματα μεταφοράς πρέπει να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες (10 χλμ /ώρα) στους χωμάτινους δρόμους καθώς επίσης να γίνεται τακτικό ράντισμα των χωμάτινων δρόμων και των πλατειών του λατομείου ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.
2. Να χρησιμοποιηθεί το υφιστάμενο δίκτυο. Δεν θα γίνει καμία αναβάθμιση ή ασφαλτόστρωση.
3. Να γίνει οριοθέτηση του χώρου λατόμησης καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του λατομείου κατά τρόπο μόνιμο και που να επιτρέπει τον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων.
4. Τα άχρηστα υλικά εξόρυξης να τοποθετούνται μόνο εντός των ορίων του χώρου προνομίου που θα εγκριθεί η λατόμηση. .
5. Να μην υπάρχει ανεξέλεγκτη απόρριψη άχρηστων αντικειμένων ή αποβλήτων στον περιβάλλοντα χώρο εντός και εκτός του χώρου λατόμησης.
6. Να μην γίνεται απόρριψη ή καύση απορριμμάτων, αποβλήτων συσκευασιών ή άχρηστου εξοπλισμού μέσα στο χώρο του λατομείου ούτε αυτά να θάβονται μαζί με τα μπάζα κατά την επαναφορά του τοπίου. Αυτά πρέπει να μεταφέρονται σε εγκεκριμένο χώρο απόρριψης ή να παραδίδονται για ανακύκλωση. Σε περίπτωση που υπάρχουν άχρηστα αντικείμενα που μπορεί να επαναχρησιμοποιηθούν αυτά να φυλάγονται σε συγκεκριμένους αποθηκευτικούς χώρους.
7. Να ληφθεί πρόνοια για την αποφυγή ηχορύπανσης στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Ενδείκνυται η χρήση ηχομονωτικών περιβλημάτων σε μηχανήματα που θα εγκατασταθούν και είναι πηγές θορύβου.
8. Να γίνεται τακτική συντήρηση και έλεγχος όλων των μηχανημάτων και οχημάτων ώστε να αποφεύγεται ατελής καύση και αυξημένες εκπομπές αέριων ρύπων.
9. Να τηρούνται οι πρόνοιες των Περί ελέγχου της ρύπανσης της ατμόσφαιρας (μη αδειοδοτούμενες εγκαταστάσεις) κανονισμών του 2004/2015
10. Να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης όπως:
 - Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από / προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορτηγών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
 - Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματοουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
 - Αποφυγή διεξαγωγής χωματοουργικών εργασιών κατά τη διάρκεια δυνατών ανέμων και για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών

επιβαρημένων με αιωρούμενα σωματίδια, οι χωματοουργικές εργασίες να αποφεύγονται επίσης κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων.

- Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- Η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών δεν πρέπει να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.
- Να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα κατά την μεταφορά του υλικού από το χώρο εξόρυξης του στο χώρο θραύσης του για αποφυγή έκλυσης σκόνης τόσο από την στοίβαξη του υλικού όσο και από την διέλευση των φορτηγών.

11. Με την αποπεράτωση της λειτουργίας του λατομείου τυχόν σωροί από άχρηστα εξορυκτικά υλικά (μπάζα) θα πρέπει να ισοπεδωθούν χωρίς να δημιουργούνται έντονα ανώμαλες επιφάνειες.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 15 ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ 2005
ΕΩΣ 2014**

**ΠΕΕΠ για τη δημιουργία λατομείου ,
ούμπρας της εταιρείας UMBRUCO LTD, στον Μαθιάτη της επαρχίας
Λευκωσίας**

Αρ.Πολεοδομικής Αίτησης ΛΕΥ/1595/2017

1. Εισαγωγή

Το Επαρχιακό Γραφείο Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως Λευκωσίας με Αρ. Φακ ΛΕΥ/1595/2017 και ημερ. 19/12/2017 απέστειλε στο Τμήμα Περιβάλλοντος αίτηση της εταιρείας UMBRUCO LTD για χορήγηση πολεοδομικής άδειας συνοδευόμενη από μελέτη Προκαταρκτικής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) για δημιουργία λατομείου στον Μαθιάτη της επαρχίας Λευκωσίας.

Το εν λόγω έργο εξετάστηκε με βάση το Άρθρο 15 των Περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2005-2014.

2. Προτεινόμενη Ανάπτυξη

Το έργο αφορά τη δημιουργία μικρού λατομείου εμβαδού 12300 m² για ανάληψη φαιοχώματος ούμπρας. Η ανάληψη θα γίνεται με την χρήση εκσκαφέα, και το υλικό θα μεταφέρεται από το λατομείο σε ειδικό αποθηκευτικό χώρο της εταιρείας, για αποξήρανση και εξαγωγή.

Η προμήθεια θα γίνεται από αδειούχο εργολάβο προμηθευτή από αδειοδοτημένη γεώτρηση. Εκτιμάται ότι από το έργο θα προκύψουν 15000 τόνοι μπαζών τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για χωματοκάλυψη.

3. Περιγραφή του υφιστάμενου περιβάλλοντος

Η περιοχή είναι ημιορεινή και εμπίπτει σε Πολεοδομική Ζώνη Γ3 (Γεωργική Ζώνη).

Σε απόσταση 1 km δεν υπάρχουν άλλα έργα ενώ το εγκαταλελειμένο μεταλλείο του Στρογγυλού στο Μαθιάτη γεινιάζει με το χώρο του έργου.

Ο χώρος χαρακτηρίζεται από απουσία βλάστησης ενώ στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν μοσφιλιές και φρύγανα.

4.Περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μέτρα αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την ΠΕΕΠ

Οι επιπτώσεις οι οποίες αναμένεται να προκληθούν κατά τη δημιουργία του έργου είναι:

Στάδιο λειτουργίας:

- **Αέριες εκπομπές:** κατά τη λειτουργία θα υπάρχουν αναπόφευκτες εκπομπές σκόνης από την εξόρυξη, το φόρτωμα και η διακίνηση φορτηγών οι οποίες θα καταστέλλονται με την συνεχή διαβροχή των δρόμων κοντά στο λατομείο. Επίσης θα εκπέμπονται αέριοι ρύποι από καύσιμα που χρησιμοποιούν τα διάφορα μηχανήματα του λατομείου. Δεν προγραμματίζεται λήψη επιπρόσθετων μέτρων εκτός από την τακτική συντήρηση των μηχανημάτων αυτών.
- **Θόρυβος:** ο θόρυβος θα προέρχεται κυρίως από την διακίνηση φορτηγών και την εξόρυξη και φόρτωση του υλικού.
- **Αλλαγή μορφολογίας:** τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής αναμένεται να αλλοιωθούν σε σημαντικό βαθμό με αποτέλεσμα την μεταβολή των οπτικών χαρακτηριστικών του τοπίου. Η συνέχεια του φυσικού ανάγλυφου διακόπτεται απότομα, πράγμα που θεωρείται σαν αρνητική επίπτωση από πλευράς αισθητικής και μορφολογικού σχήματος.

Τα μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων τα οποία προτείνονται στην ΠΕΕΠ είναι τα εξής:

- **Σκόνη:** Η συστηματική διαβροχή των χωμάτινων δρόμων και πλατειών του λατομείου, η κατάβρεξη και συντήρηση του δρόμου προσπέλασης κατά την μεταφορά του υλικού.
- **Μορφολογία:** Τα μέτρα αντιμετώπισης των γεωμεταβολών τα οποία προτείνονται είναι τα εξής: ελαχιστοποίηση των επεμβάσεων, σταδιακή αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού τοπίου, ορθή επιλογή διάταξης των εργασιών, διαμόρφωση των χώρων, δεντροφυτεύσεις και δημιουργία κατάλληλων χώρων απόρριψης αχρήστων.
- **Θόρυβος:** Τα μέτρα για αντιμετώπιση της ηχορύπανσης είναι να γίνεται τακτική συντήρηση των μηχανημάτων και χρήση ωτοασπίδων από το προσωπικό.

5. Γνωμάτευση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά την διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη την Προκαταρκτική Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον τις θέσεις των μελών της Επιτροπής, των αρμοδίων αρχών και τμημάτων

Η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην δημιουργία της συγκεκριμένης ανάπτυξης υπό τις πιο κάτω προϋποθέσεις οι οποίες αναφέρονται ως **Παράρτημα**.

Μήνα Πατσαλίδου
για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή
29 Μαΐου 2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΕΠ για τη δημιουργία λατομείου εξόρυξης ούμπρας της εταιρείας UMBER CORPORATION OF LARNACA LTD, στην τοποθεσία "Κότσινηνες" στην κοινότητα Καλαβασού της επαρχίας Λάρνακας

Αρ.Πολεοδομικής Αίτησης ΛΑΡ/00574/2017

ΟΡΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

1. Να χρησιμοποιηθεί το υφιστάμενο δίκτυο. Δεν θα γίνει καμία αναβάθμιση ή ασφαλτόστρωση.
2. Να γίνει οριοθέτηση του χώρου λατόμησης καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του λατομείου κατά τρόπο μόνιμο και που να επιτρέπει τον έλεγχο τήρησης των περιβαλλοντικών όρων.
3. Τα άχρηστα υλικά εξόρυξης να τοποθετούνται μόνο εντός των ορίων του χώρου προνομίου που θα εγκριθεί η λατόμηση. .
4. Να μην υπάρχει ανεξέλεγκτη απόρριψη άχρηστων αντικειμένων ή αποβλήτων στον περιβάλλοντα χώρο εντός και εκτός του χώρου λατόμησης.
5. Να μην γίνεται απόρριψη ή καύση απορριμμάτων, αποβλήτων συσκευασιών ή άχρηστου εξοπλισμού μέσα στο χώρο του λατομείου ούτε αυτά να θάβονται μαζί με τα μπάζα κατά την επαναφορά του τοπίου. Αυτά πρέπει να μεταφέρονται σε εγκεκριμένο χώρο απόρριψης ή να παραδίδονται για ανακύκλωση. Σε περίπτωση που υπάρχουν άχρηστα αντικείμενα που μπορεί να επαναχρησιμοποιηθούν αυτά να φυλάγονται σε συγκεκριμένους αποθηκευτικούς χώρους.
6. Να ληφθεί πρόνοια για την αποφυγή ηχορύπανσης στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Ενδείκνυται η χρήση ηχομονωτικών περιβλημάτων σε μηχανήματα που θα εγκατασταθούν και είναι πηγές θορύβου.
7. Να γίνεται τακτική συντήρηση και έλεγχος όλων των μηχανημάτων και οχημάτων ώστε να αποφεύγεται ατελής καύση και αυξημένες εκπομπές αέριων ρύπων.
8. Να τηρούνται οι πρόνοιες των Περί ελέγχου της ρύπανσης της ατμόσφαιρας (μη αδειοδοτούμενες εγκαταστάσεις) κανονισμών του 2004/2015
9. Να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα κατά την μεταφορά του υλικού από το χώρο εξόρυξης του στο χώρο θραύσης του για αποφυγή έκλυσης σκόνης τόσο από την στοίβαξη του υλικού όσο και από την διέλευση των φορητών.
10. Να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης όπως:
 - Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από / προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορητών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
 - Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματοουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
 - Αποφυγή διεξαγωγής χωματοουργικών εργασιών κατά τη διάρκεια δυνατών ανέμων και για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών

επιβαρημένων με αιωρούμενα σωματίδια, οι χωματοургικές εργασίες να αποφεύγονται επίσης κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων.

- Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- Η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών δεν πρέπει να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.
- Τα οχήματα μεταφοράς πρέπει να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες (10 χλμ /ώρα) στους χωμάτινους δρόμους καθώς επίσης να γίνεται τακτικό ράντισμα των χωμάτινων δρόμων και των πλατειών του λατομείου ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.

11. Με την αποπεράτωση της λειτουργίας του λατομείου τυχόν σωροί από άχρηστα εξορυκτικά υλικά (μπάζα) θα πρέπει να ισοπεδωθούν χωρίς να δημιουργούνται έντονα ανώμαλες επιφάνειες.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΜΑΙΟΣ 2018

Παράρτημα IV: Κύριοι Αρμόδιοι φορείς, για την λατομική/μεταλλευτική ανάπτυξη.

Αρμόδιος Φορέας	Κλάδος/Τομέας	Βασικές Αρμοδιότητες	Νομοθετικό πλαίσιο
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως *	Τομέας Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Μελετών	<ul style="list-style-type: none"> Προεδρεύει της Τεχνικής επιτροπής για ανάπτυξη λατομικών ζωνών, και προωθεί τις εισηγήσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών. Συμμετέχει στην Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτού Πλούτου. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμοι του 1972. Ισχύον Σχέδιο για την Νήσο, 1974.
	Πολεοδομικού Ελέγχου και Εφαρμογής των Σχεδίων Ανάπτυξης	<ul style="list-style-type: none"> Παραλαμβάνει αιτήσεις για αναπτύξεις λατομείων. Εισπράττει τέλη για τις αιτήσεις. Εισπράττει τέλη για τις περιβαλλοντικές μελέτες που κατατίθενται με την αίτηση. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμοι του 1972. Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Δικαιώματα) Κανονισμοί του 2013 και 2015.
Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης	Διευθυντής	<ul style="list-style-type: none"> Προεδρεύει της επιτροπής Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτού Πλούτου. 	<ul style="list-style-type: none"> Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 24.9.2008
Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης	Κλάδος Οικονομικής Γεωλογίας	<ul style="list-style-type: none"> Εκτελεί τις απαραίτητες επισκοπήσεις/έρευνες για αποθέματα της Κύπρου. Εποπτεύει την επιτήρηση της αγοράς, των σωστών προτύπων για τα οικοδομικά υλικά και διενεργεί δειγματοληψίες για λογαριασμό του Υπουργείου Εσωτερικών. Καταθέτει απόψεις επί της γεωλογίας στις αιτήσεις για αναπτύξεις λατομείων/μεταλλείων. 	<ul style="list-style-type: none"> Ο περί των Γεωλογικών Επισκοπήσεων Νόμος του 2013. Ο περί Δομικών Προϊόντων Νόμος του 2013.
	Άδειες Επισκόπησης Λατομικά Προνόμια Μεταλλείων/	<ul style="list-style-type: none"> Εκδίδει ερευνητικές άδειες για σκοπούς εκμετάλλευσης (ανεύρεσης κοιτασμάτων). 	<ul style="list-style-type: none"> Ο περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμος Κεφ. 270, 1965 έως 2022.

Αρμόδιος Φορέας	Κλάδος/Τομέας	Βασικές Αρμοδιότητες	Νομοθετικό πλαίσιο
Υπηρεσία Μεταλλείων και Λατομείων	Λατομείων	<ul style="list-style-type: none"> • Εκδίδει το ΠΛ και τη μεταλλευτική μίσθωση, αφού εξασφαλιστεί πολεοδομική άδεια ανάπτυξης Λατομείου/μεταλλείου. Στο πλαίσιο έκδοσης της πολεοδομικής άδειας, γίνεται διαβούλευση των εμπλεκόμενων Τμημάτων και της Περιβαλλοντικής Αρχής. • Εισπράττει μισθώματα, τέλη και δικαιώματα για τις εκμεταλλεύσεις. • Εξετάζει τις Διαχειριστικές Περιβαλλοντικές Μελέτες για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις. • Ελέγχει τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις. • Ελέγχει την εισαγωγή, αποθήκευση, πώληση και χρήση των εκρηκτικών υλών, πυροτεχνημάτων και πυρομαχικών. • Συμμετέχει στην επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτού Πλούτου. • Προεδρεύει της επιτροπής CE για τα αδρανή υλικά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμοί 1958 έως 2022. • Περί Σκυροκονιάματος (Ενθάρρυνση και Έλεγχος Βιομηχανίας) Νόμος. • Ο Περί Δομικών Προϊόντων Νόμος του 2013. • Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης CYS TE-02.
Τμήμα Περιβάλλοντος	Τομέας Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού και Έργων	<ul style="list-style-type: none"> • Εκδίδει Γνωματεύσεις και θέτει όρους έπειτα από διαβουλεύσεις με τα Αρμόδια Τμήματα: • Διαχειριστικές Περιβαλλοντικές Μελέτες. • Σχέδια Εξορυκτικών Αποβλήτων. ❖ Περιβαλλοντικές Μελέτες που υποβάλλονται στην Πολεοδομία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εθνική Νομοθεσία εναρμόνιση οδηγίας 2006/21/ΕΚ, Διαχείριση Αποβλήτων Εξορυκτικής Βιομηχανίας, 57(I)/2012. • Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα (Τροποποιητικός) Νόμος του 2024 (Ν. 133(I)/2024)

Αρμόδιος Φορέας	Κλάδος/Τομέας	Βασικές Αρμοδιότητες	Νομοθετικό πλαίσιο
		<ul style="list-style-type: none">❖ Μελέτες Δέουσας Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.• Συμμετέχει στην Τεχνική Επιτροπή της Πολεοδομίας για τις Λατομικές Αναπτύξεις καθώς και στην Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης Ορυκτών Πόρων.	

* Μετά την σύσταση των Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης, ο Υπουργός Εσωτερικών, με το Κ.Δ.Π. 216/2024 (το περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Εκχώρηση Εξουσιών) Διάταγμα του 2024), εκχώρησε τις εξουσίες που έχει ως Πολεοδομική Αρχή για πολεοδομικό έλεγχο και επιβολή πολεοδομικού ελέγχου στους Λειτουργούς των Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης.